

BEGROTING 2018-2021

Onderwerp: Ontwerpbegroting 2018-2021

Aan de raad.

Op 11 juli jl. heeft Uw raad de kadernota vastgesteld voor de planjaren 2017 tot en met 2021. De daarin verwerkte richtlijnen en beleidsuitgangspunten zijn meegenomen bij de opstelling van de ontwerpbegroting 2018-2021, die wij nu aan U ter vaststelling aanbieden. De kadernota is een zeer belangrijk document. Er wordt in die nota niet alleen ruimschoots aandacht besteed aan de ontwikkeling van de begrotingspositie bij bestaand beleid, maar er worden ook beleidstoevoegingen voorgesteld, die bij de opstelling van de nieuwe begroting worden meegenomen indien de financiële consequenties daarvan passen binnen een structureel sluitend meerjarenperspectief.

Het schetsen van een betrouwbaar verloop van de begrotingsresultaten in het voorjaar is natuurlijk een moeilijke opgave. Vaak is de meircirculaire nog niet binnen en beschikken wij nog niet over cijfermateriaal, dat verantwoord geëxtrapoleerd kan worden naar het einde van het jaar. Dat weegt echter niet op tegen de voordelen, die het voeren van een inhoudelijke begrotingsdiscussie in het voorjaar met zich meebrengt. En wat de cijfers betreft, merken wij verder nog op dat zelfs aan de nu afgegeven prognoses geen absolute waarde mag worden toegekend. De kracht van begroten ligt in het constant monitoren van de cijfers en de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten. Mocht dat leiden tot bijstellingen, dan zullen wij deze tijdig aan U voorleggen, zodat U achteraf nooit met verrassingen wordt geconfronteerd.

Indien alle vastgestelde taakstellingen tot de beoogde financiële omvang worden ingevuld, ontstaat binnen deze planperiode duurzaam begrotingsevenwicht. De vastgestelde bezuinigingsmaatregelen, en dan met name de besluitvorming over de Polfermolen, dragen daartoe in belangrijke mate bij. Op middellange termijn ontstaat er zelfs op beperkte schaal ruimte voor nieuwe investeringen. Wij zijn dus op de goede weg, maar onze begrotingspositie blijft vragen om een strikte discipline. Onze doelstelling is en blijft het creëren van duurzaam begrotingsevenwicht, waarin via de investeringsagenda wordt gewerkt aan een verdere structurele verbetering van de kracht van onze stad. Daarbij willen wij vasthouden aan twee belangrijke principes:

- structurele kosten moeten op structurele wijze worden gedekt;
- de woonlasten gaan in deze planperiode niet verder omhoog dan de met Uw raad afgesproken inflatiecorrectie van 3% voor de OZB en 1,5% voor de overige heffingen, met uitzondering van de afvalstoffenheffing; deze heffing willen wij handhaven op € 120,- per perceel per jaar.

Een aantal toeristische heffingen gaat wel omhoog. Wij hebben met Uw raad de afspraak gemaakt dat investeringen, die in het belang zijn van de toeristische sector, zoveel als mogelijk ook bij die sector moeten worden neergelegd. In deze begroting is voor een bedrag van € 367.000,- aan structurele lasten verwerkt, die op deze sector betrekking hebben. Voor dat bedrag is een taakstelling opgenomen. Over de wijze waarop wij daaraan invulling willen geven, zullen wij een separaat voorstel naar Uw raad leiden, dat tegelijk met deze begroting kan worden behandeld.

De tot nu toe bereikte resultaten maken ons trots en motiveren ons om op de ingeslagen weg door te gaan. Onze ambitie en de weg daar naar toe worden zichtbaar in de programma's, die in de hoofdstukken 1 en 2 van deze begroting zijn uitgewerkt. In elk programma worden de doelstellingen geformuleerd, wordt ingegaan op de maatregelen, die genomen moeten worden om die doelstellingen te realiseren en wordt aangegeven welke maatschappelijke effecten wij van het desbetreffende programma verwachten. Aan het einde van elk programma worden de kosten in beeld gebracht, die met de uitvoering van het programma zijn gemoeid.

Autorisatie en opzet van de begroting.

Met deze begroting autoriseert Uw raad het college op het niveau van de programma's voor het doen van uitgaven. Dat geldt ook voor nieuw beleid, met dien verstande dat Uw raad bij de begrotingsbehandeling kan besluiten dat U van bepaalde investeringen een separate kredietaanvraag wil ontvangen. Dit is geregeld in artikel 5, lid 2 van de Financiële verordening gemeente Valkenburg aan de Geul 2017.

De opzet van de begroting is niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar. Zoals Uw raad bekend, zijn de begrotingsvoorschriften vanaf 2017 gewijzigd, onder andere met de bedoeling om de inzichtelijkheid en vergelijkbaarheid van de begroting te verbeteren. Dat heeft geleid tot de volgende wijzigingen van de begroting:

- Behalve in de financiële positie van verbonden partijen wordt ook inzicht gegeven in hun beleidsmatige prestaties. Informatie over de wijze waarop de verbonden partijen per programma bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van de programma's is verwerkt in paragraaf 3.6 van deze begroting. Per programma wordt aangegeven of een verbonden partij meewerkt aan de realisatie van het programma, en zo ja welke.
- Omwille van de overzichtelijkheid mag geen overhead meer worden toegerekend aan de afzonderlijke programma's. De overheadkosten moeten op één centrale plaats verantwoord worden. Wij hebben de overhead verwerkt in het programma Bestuur en ondersteuning.
- Er moet een meerjarige begin- en eindbalans aan de begrotingsdocumenten worden toegevoegd. Die geprognosticeerde begin- en eindbalans is opgenomen in hoofdstuk 5 van deze begroting.
- De verplichte productenraming en -verantwoording van het college zijn vervallen. Hiervoor in de plaats zijn een verplichte taakveldraming en -verantwoording gekomen. Wij verwijzen U daarvoor naar de hoofdstukken 1 en 2 van deze begroting.
- Er is een verplichte basisset van 39 beleidsindicatoren opgenomen in de programma's, die onder andere gebruikt wordt voor het toelichten van de maatschappelijke effecten.

De behandelprocedure van de begroting.

Donderdag 5 oktober 2017:

De begrotingsdocumenten worden aangeleverd en openbaar bekend gemaakt.

Maandag 16 oktober 2017, 9.00 uur:

Indiening van de informatieve vragen.

Vrijdag 20 oktober 2017, 17.00 uur:

Beantwoording van de informatieve vragen.

Woensdag 25 oktober 2017:

Technische behandeling van de begrotingsdocumenten in de commissie EFTR, waarbij ook vervolgvragen gesteld kunnen worden over de beantwoording van de informatieve vragen.

Dinsdag 7 november 2017:

Openbare behandeling en vaststelling van de begroting 2018-2021. Over de wijze van behandeling van de begroting moeten in het presidium nog afspraken gemaakt worden.

Communicatie.

De begroting 2018 plaatsen wij op de gemeentelijke website. Bij de presentatie is ook de pers geïnformeerd. Uiteraard benutten wij de passende gemeentelijke communicatiemiddelen om onze inwoners en ondernemers te informeren over deze begroting en de behandeling ervan in de raad.

Onze voorstellen.

Wij vragen Uw raad om de gemaakte beleidskeuzes en -voornemens te accorderen en de voor de uitvoering daarvan benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen, conform het in hoofdstuk 6 van deze begroting opgenomen vaststellingsbesluit.

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenburg aan de Geul,

w.g.

L.T.J.M. Bongarts
gemeentesecretaris/algemeen directeur.

w.g.

Dr. J.J. Schrijen
burgemeester.

Inhoudsopgave.

De begroting

Hoofdstuk 1	Het programmaplan: de te realiseren programma's.	7
1.1	Programma Veiligheid	7
1.2	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	13
1.3	Programma Economie	19
1.4	Programma Onderwijs	24
1.5	Programma Sport, cultuur en recreatie	27
1.6	Programma Sociaal domein	32
1.7	Programma Volksgezondheid en milieu	41
1.8	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	47
Hoofdstuk 2	Het programmaplan: Bestuur en ondersteuning.	55
Hoofdstuk 3	De paragrafen.	83
3.1	Lokale heffingen met gebonden besteding	83
3.2	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
3.3	Onderhoud kapitaalgoederen	91
3.4	Financiering	93
3.5	Bedrijfsvoering	97
3.6	Verbonden partijen	99
3.7	Grondbeleid	112

De financiële begroting

Hoofdstuk 4	Het overzicht van baten en lasten.	113
Hoofdstuk 5	De uiteenzetting van de financiële positie.	119
Hoofdstuk 6	Het vaststellingsbesluit en de programma-autorisatie.	131
Bijlagen	Diverse overzichten.	133
1.	Meerjarenraming op taakveldniveau planjaren 2018-2021	
2.	Overzicht incidentele baten en lasten per programma	
3.	Overzicht structurele mutaties reserves	
4.	Overzicht investeringen gesplitst naar nut	
5.	Reserve- en voorzieningenbeleid	
6.	Meerjarig verloop reserves en voorzieningen	

Hoofdstuk 1: Het programmaplan: de te realiseren programma's.

§ 1.1 Programma Veiligheid.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J.J. Schrijen
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Mevr. drs. C.L.A. Buijtendijk

Thema 1: Veiligheid en leefbaarheid.

De kern van dit programma is gericht op de veiligheid van burgers, bedrijven, instellingen en gasten van onze gemeente. Daar waar de veiligheid tekort schiet, is de ambitie van dit programma om dat tekort te verkleinen, binnen de grenzen van de mogelijkheden. Veiligheid is verbonden met leefbaarheid. Leefbaarheid wordt voor een belangrijk deel bepaald door (ervaren) veiligheid. Als we de veiligheid kunnen vergroten dan heeft dat meteen effect op de leefbaarheid.

Relevante beleidsdocumenten.

- Programmalijnen Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2017-2021 met de volgende vijf veiligheidsthema's:
  - 1) Veilige woon- en leefomgeving;
  - 2) Bedrijvigheid en veiligheid;
  - 3) Jeugd en veiligheid;
  - 4) Fysieke veiligheid;
  - 5) Integriteit en veiligheid;
- Toekomstvisie 2030;
- Nota "Meedoen in Valkenburg. Een andere kijk op participatie van burgers".

Trends en ontwikkelingen.

De gemeente - met de burgemeester in een coördinerende rol - heeft de regie over de lokale zorg voor openbare orde en veiligheid. Eens in de vier jaar wordt een integraal veiligheidsplan vastgesteld, waarin sturing wordt gegeven aan de lokale veiligheid. Basis voor dat plan is het verschaffen van een helder inzicht in het actuele veiligheidsbeeld en, wanneer dat mogelijk is, het zichtbaar maken van de factoren, die van invloed zijn op dat beeld. Op 11 december 2017 zal de raad de programmalijnen "Integraal Veiligheidsplan" vast stellen. De programmalijnen worden vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsplan en de teamplannen van diverse afdelingen.

Voordat het Integraal Veiligheidsplan 2017-2021 aan de raad wordt voorgelegd, heeft een nieuw veiligheids- en leefbaarheidsonderzoek plaatsgevonden. Dat is in 2015 besloten. De veiligheidsanalyse-rapportage, die uiteindelijk voortvloeit uit het veiligheids- en leefbaarheidsonderzoek, geldt als input voor het nieuwe Integraal Veiligheidsplan.

Eind 2017 zal ook de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) aangepast worden. De APV zal dan aangepast worden aan de gewijzigde nationale en Europese wetgeving en aan de tot stand gekomen jurisprudentie. Ten gevolge van deze wijzigingen zullen artikelen aangepast moeten worden, komen er te vervallen, dan wel worden nieuwe artikelen toegevoegd aan de APV. In 2017 zal in de APV aandacht besteed worden aan het invoeren van een digitaal opkopers register en het daaraan gekoppelde digitaal loket. Dit register is bedoeld voor opkopers en handelaren in gebruikte en ongeregelde goederen, metalen, edelstenen, uurwerken enz. Een en ander zoals bepaald in het Uitvoeringsbesluit ex artikel 437, eerste lid, van het Wetboek van Strafrecht. Doel hiervan is onder andere het tegengaan van inbraken. Zonder helers geen stelers. Binnen het district Maastricht-Heuvelland wordt dit samen opgepakt.

Bijzondere aandacht zal gegeven worden aan de dereguleringsgedachte. In 2018 zal ook aandacht besteed worden aan het uitbouwen van de whats-app groepen.

In het kader van het vergroten van de veiligheid en leefbaarheid binnen het centrumgebied van Valkenburg is cameratoezicht gerealiseerd. Dit zal in 2018 worden uitgebreid met cameratoezicht op het Walramplein. Het cameratoezicht werkt preventief en wordt ingezet bij grote evenementen ten behoeve van crowdmanagement. Voor het thema evenementenveiligheid wordt verwezen naar het programma Sport, cultuur en recreatie.

Beoogde maatschappelijke effecten.

Een aantoonbaar objectief en subjectief veilig Valkenburg aan de Geul op basis van aantoonbare feiten en op basis van de signalen, zoals die vanuit de inwoners worden afgegeven. Dit betekent dat er veel moet worden geregistreerd, maar ook dat inwoners bereid moeten zijn om meldingen te doen. Om de meldingsbereidheid te vergroten, is het noodzakelijk dat melders een terugkoppeling krijgen over de afdoening van hun melding. Door de terugkoppeling naar de inwoners toe wordt bereikt dat deze zich serieus en gehoord voelen. Het systeem waar de meldingen in worden verwerkt, zal worden geoptimaliseerd zodat zowel melders als de gemeente beter zicht krijgen op de wijze van afhandeling van de melding. De bereidheid om te melden zal hierdoor worden vergroot.

Beschrijving van de aanpak.

Het nieuwe Integraal Veiligheidsplan is met input vanuit het in 2017 gehouden veiligheids- en leefbaarheidsonderzoek en de kernoverleggen opgesteld. Het nieuwe Integraal Veiligheidsplan zal aan de raad ter vaststelling worden voorgelegd. Vervolgens zal ons college aan de hand daarvan de uitvoeringsprogramma's uitwerken. Voor een succesvolle aanpak is het van belang dat de gemeente niet probeert alle thema's tegelijkertijd op te lossen. De ervaring elders heeft geleerd, dat het beter is het aantal actiepunten/prioriteiten te beperken. Burgerparticipatie zal een nog grotere rol gaan spelen bij de totstandkoming en uitvoering van het toekomstig veiligheidsbeleid. Op deze manier wordt het vertrouwen tussen de bewoners van een buurt, de politie en gemeente vergroot en is er draagvlak voor eventuele maatregelen, omdat men samen tot een oplossing komt. Oplossingen die recht doen aan de geconstateerde problematiek en daarom ook gedragen worden.

Naar aanleiding van een recent voorval worden de veiligheidsthema's Jeugd en Veiligheid en Veilige woon- en leefomgeving, met name de aanpak van overlast in wijken en buurten, naar voren gehaald. Deze vorm van overlast heeft een groot effect gehad. Belangrijk hierbij is om goed zicht te krijgen op deze problematiek. Het doen van meldingen is ook hierbij essentieel. Dit voorkomt dat er een verkeerd beeld kan ontstaan tussen het ervaren veiligheidsgevoel van inwoners en de beschikbare gegevens bij de gemeente. Door een beter beeld te krijgen van de meldingen en deze integraal te beoordelen, is het mogelijk sneller te anticiperen op ongewenste situaties hetgeen het onveiligheidsgevoel zal verminderen. Het vertrouwen in de gemeente en de politie zal hierdoor kunnen worden vergroot.

Met name zal ingezet worden op het terugdringen van de onveiligheidsgevoelens. De ambtenaar openbare orde en veiligheid heeft hierin een specifieke rol. Deze functionaris is verantwoordelijk voor het leggen van de verbinding met het programma Sociaal Domein en de coördinatie van de acties daar waar dit programma het thema veiligheid raakt. Hiermee ontstaat een integrale benadering van deze problematiek. De ambtenaar openbare orde en veiligheid zal de meldingen inhoudelijk toetsen en acties uitzetten, waarbij de benodigde disciplines om te komen tot een oplossing worden ingezet. Dit kunnen interne maar ook extern partners zijn.

Prestatie-indicatoren/kengetallen.

Waar mogelijk en relevant zullen concreet meetbare prestatie-indicatoren/kengetallen worden vastgelegd in de diverse uitvoeringsprogramma's of teamplannen.

Beschikbare middelen.

De beschikbare middelen zijn verwerkt in de reguliere begroting en treft U aan in het samenvattende overzicht aan het einde van dit programma.

Thema 2: Toezicht en Handhaving in de veilige woon- en leefomgeving.

Toezicht en handhaving zijn instrumenten, die bijdragen aan het vergroten van leefbaarheid, duurzaamheid, gezondheid en veiligheid. Het gaat hierbij om toezicht en handhaving van regels binnen het domein van de fysieke leefomgeving. Meer concreet gaat het om naleving van regels op het gebied van milieu, ruimtelijke ordening, bouwen, (brand)veiligheid, APV en de bijzondere wetten. Het gaat dus niet alleen om milieucontroles en bouwcontroles, maar ook om controles bij evenementen, beperking van overlast, toezicht in de openbare ruimte en de flexteamcontroles. De flexteamcontroles vinden altijd integraal plaats. Het team bestaat uit een vaste kern, aangevuld met de benodigde deskundigen in relatie tot het te bezoeken evenement of pand. Ook in 2018 zal onverkort het Damoclesbeleid worden uitgevoerd en zullen woningen en lokalen gesloten worden indien daar drugs gerelateerde activiteiten plaatsvinden. Een breed spectrum aan activiteiten dus.

Toezicht is te definiëren als activiteiten die worden uitgevoerd, waarbij wordt gecontroleerd op de naleving van regels, zonder dat daarbij al een vermoeden bestaat van een overtreding. Handhaving is te zien als het toepassen van ter beschikking staande instrumenten, zoals de last onder dwangsom, de last onder bestuursdwang, het proces verbaal of de bestuurlijke strafbeschikking, om een geconstateerde overtreding te doen beëindigen en/of te bestraffen. Verderop is weergegeven welke activiteiten er worden ontplooid en welke maatschappelijk effecten daarmee worden beoogd. Doelstelling is het bewerkstelligen van normconform gedrag. Toezicht en handhaving als ook het optreden tegen de overtreding van regels is rechtvaardig tegenover degenen die zich altijd keurig aan de regels houden.

Relevante beleidsdocumenten.

- Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2017-2021;
- Vergunningen, Veiligheid Toezicht en Handhavingplan (VVTH plan) 2017-2021;
- Jaarlijks Uitvoeringsprogramma (UP);
- Algemeen plaatselijke verordening;
- Nota kwaliteitsverbetering handhaving milieuwetgeving 2005-2006;
- Dienstverleningsovereenkomst met de RUD;
- Bouwverordening;
- Welstandsnota;
- Terrassenbeleid 2011;
- Afvalstoffenverordening;
- Bodemnota, bodembeheerplan en bodemkwaliteitskaart;
- Beleidsnota Geurhinder, annex verordening;
- Beleidsnota Externe Veiligheid;
- Gemeentelijk Rioleringsplan 2010-2014;
- Gemeentelijk Waterplan 2008;
- Beleidsregels verbranden van afvalstoffen buiten inrichtingen;
- Bestemmingsplan Buitengebied;
- Bestemmingsplan "Kern Valkenburg";
- Bestemmingsplan "Kernen Valkenburg aan de Geul";
- Beleidsnota kampeerbeleid;
- Beleidsnota bed en breakfastvoorzieningen;
- Toekomstvisie 2030;
- Beleidsregel LKM;
- Beleidsregel voor bouwen en gebruik in strijd met planologisch regime;
- Horecasanctiebeleid gemeente Valkenburg aan de Geul;
- Preventie- en handhavingplan Jeugd, Alcohol en Omgeving 2015-2019;
- Beleidsplan Evenementen Valkenburg aan de Geul 2014-2018;
- Wegsleepverordening Valkenburg aan de Geul 2016;
- Damoclesbeleid lokalen en woningen gemeente Valkenburg aan de Geul;
- Victoriabeleid gemeente Valkenburg aan de Geul 2016;
- Beleidsregel ernstige overlast 2016;

- Beleidslijn voor toepassing van de Wet Bibob door het openbaar bestuur, gemeente Valkenburg aan de Geul 2016;
- Verordening betreffende speelautomatenhallen gemeente Valkenburg aan de Geul 2016.

Trends en ontwikkelingen.

Met de inwerkingtreding van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) op 1 oktober 2010 is veel voor de gemeente veranderd. Daar waar er vaak en veel wordt gesproken over de omgevingsvergunning is er op grond van de Wabo voor de gemeente ook veel veranderd op het gebied van toezicht en handhaving. In de Wabo (inclusief onderliggend Besluit omgevingsrecht en Ministeriële regeling omgevingsrecht) zijn eisen opgenomen waaraan de gemeente moet voldoen. Om aan een deel van deze eisen te voldoen, is een integraal toezichts- en handhavingsbeleid opgesteld, is een risicoanalyse uitgevoerd en wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma opgesteld. Over de uitvoering daarvan wordt jaarlijks gerapporteerd.

Naast de inwerkingtreding van de Wabo en de implicaties daarvan is de vorming van Regionale Uitvoerings Diensten (RUD's) van belang. Landelijk is bepaald dat er RUD's dienen te worden opgericht, in principe op het niveau van de politieregio's en op basis van een Gemeenschappelijke Regeling. Voor de RUD's geldt een verplicht basispakket aan taken, dat daarin moeten worden ondergebracht. Facultatief kunnen daaraan taken worden toegevoegd. Onze gemeente heeft momenteel enkel de verplichte basistaken (milieutaken) ondergebracht in de RUD. Dat betekent dat er 16 inrichtingen zijn ondergebracht bij de RUD.

Landelijk gaan er kwaliteitscriteria gelden, waaraan de gemeente dient te voldoen. Deze criteria zijn deels kwantitatief en deels kwalitatief van aard. Daar waar de gemeente niet (geheel) aan de criteria kan voldoen, kan middels samenwerking met andere overheden alsnog aan de criteria worden voldaan.

De samenleving verwacht van de overheid een professionele kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving. De regelgeving in het Wabo-domein is complex. Eenduidige kwaliteitscriteria maken de uitvoering een stuk eenvoudiger aangezien deze tot doel hebben om de uitvoering meer te uniformeren en transparanter te maken. Werken conform landelijke kwaliteitscriteria geven burgers, bedrijven, instellingen en overheden inzicht in hetgeen zij mogen verwachten bij de uitvoering of de invulling van de VTH-taken (Vergunningen, Toezicht en Handhaving). De VTH-kwaliteitscriteria 2.1 hebben nog geen wettelijke status. Hiervoor is het wetgevingstraject gestart.

De gemeente is via de zelfevaluatie-tool samen met de overige Zuid-Limburgse gemeenten aan het onderzoeken of aan de huidige set van kwaliteitscriteria kan worden voldaan. Vooruitlopend op de eindconclusies kan nu al worden opgemerkt dat dit maar ten dele het geval is. Doordat er landelijk steeds meer bedrijven onder algemene regels worden gebracht in plaats van een vergunningsplicht (denk bijvoorbeeld aan het Gebruiksbesluit en het Activiteitenbesluit) heeft er de afgelopen jaren een duidelijke verschuiving plaatsgevonden van vergunningverlening naar toezicht en handhaving. Voor onze gemeente houdt dit in dat nagenoeg alle bedrijven onder de algemene regels vallen. Aan toezicht en handhaving worden daardoor hogere eisen gesteld.

Verder wordt het Klantcontactcentrum (KCC) steeds meer in de positie gebracht om meldingen vanuit de openbare ruimte te verwerken. Daarbij worden ook moderne communicatietechnieken ingezet, zoals een applicatie (app) voor de mobiele telefoon of tablet.

Beoogde maatschappelijke effecten.

Het belangrijkste effect dat wordt nagestreefd, is dat burgers zich veilig voelen in onze gemeente en dat ook zijn. Daarnaast spelen zaken als leefbaarheid en duurzaamheid een belangrijke rol. Voor het domein van de fysieke leefomgeving zijn in het Integraal toezichts- en handhavingsbeleid doelstellingen opgenomen. Daarin zijn ook de beoogde maatschappelijke effecten opgenomen, te weten:

- Door frequent te controleren op zaken met hoge risico's wordt de fysieke veiligheid vergroot;

- Toezicht en handhaving dragen daarnaast bij aan het vergroten van leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid en aan het behoud van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van de gemeente;
- Door (waar mogelijk) zoveel mogelijk aspecten te combineren in één controlemoment wordt de lastendruk voor burgers en bedrijven verlaagd;
- Als er binnen de prioritaire thema's overtredingen worden geconstateerd dan wordt ervoor zorg gedragen dat deze ongedaan worden gemaakt;
- Toezicht en handhaving dragen bij aan een betere naleving van regels en daarmee aan het bereiken van de achterliggende doelstellingen van die regels;
- Werken volgens vaste en transparante procedures draagt bij aan het vergroten van de rechtsgelijkheid;
- Doordat er meer wordt gekeken naar het naleefgedrag van individuele ondernemers en burgers en de toezichtlast (intensiteit van controles) daarop wordt aangepast, krijgt iedereen het toezicht dat hij/zij verdient.

Beschrijving van de aanpak.

In het VVTH plan 2017-2021 (Veiligheid Vergunningen Toezicht en Handhaving) zijn doelstellingen voor vergunningen, toezicht en handhaving opgenomen. Tevens is opgenomen hoe er in voorkomende gevallen wordt gehandeld. Ook de prioriteiten zijn daarin opgenomen. Belangrijkste criterium is de veiligheid. Waar veiligheidsrisico's kunnen spelen, wordt actief gecontroleerd. Hier gaat het om veiligheid in algemene zin, maar het kan ook gaan om constructieve veiligheid van verbouw- en nieuwbouwprojecten. Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan onderwerpen, die burgers en bestuur als belangrijk hebben aangegeven. Daarbij hoeven er niet persé veiligheidsrisico's in het geding te zijn, maar gaat het om zaken als leefbaarheid, beperken van overlast en duurzaamheid. De prioriteiten zijn vertaald in concreet uit te voeren activiteiten. Dat uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks ter kennis van Uw raad gebracht. Ook wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over de mate waarin de in het programma opgenomen activiteiten zijn uitgevoerd en de geformuleerde doelstellingen zijn gerealiseerd. Dat jaarverslag wordt eveneens ter kennis van U gebracht.

Om een antwoord te kunnen bieden op de toenemende eisen op het terrein van toezicht en handhaving en de hiermee samenhangende benodigde capaciteit, heeft de gemeenteraad besloten om de formatie van het team VTH uit te breiden. De capaciteit van toezicht en handhaving wordt uitgebreid met BOA -plus functies. Deze functionarissen hebben elk een specifiek specialisme en dragen daarnaast bij aan het vergroten van de zichtbaarheid van toezicht en handhaving.

Prestatie-indicatoren/kengetallen.

In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma worden de in dat jaar uit te voeren activiteiten opgenomen. De te leveren prestaties liggen op die manier dus vast. In dat programma is niet alleen aangegeven welke activiteiten er worden uitgevoerd, maar ook welke inzet daarvoor nodig is. Dit is doorgerekend aan de hand van kengetallen. Deze zijn gedefinieerd als de gemiddelde tijdsbesteding voor de uitvoering van een activiteit. De gehanteerde kengetallen zijn integraal per activiteit terug te vinden in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma. De voortgang van de uitvoering van het programma wordt middels monitoring gevolgd. Dat gebeurt op het niveau van uit te voeren activiteiten en tijdsbesteding. Tussentijds vindt (indien noodzakelijk) bijsturing plaats via de reguliere planning en control cyclus. Verantwoording vindt plaats in het jaarverslag (inhoudelijk) en de jaarrekening (financieel).

Beschikbare middelen.

De beschikbare middelen zijn verwerkt in de reguliere begroting en treft U aan in het samenvattende overzicht aan het einde van dit programma.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Veiligheidsregio Zuid-Limburg;
- Regionale UitvoeringsDienst (RUD) Zuid-Limburg.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen, waarin wij participeren, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
1	1	Verwijzingen Halt	aantal per 10.000 inwoners 12-17 jaar	2016	96,5	137,4	Bureau Halt
1	2	Harde kern jongeren	aantal per 10.000 inwoners 12-24 jaar	2014	0,9	1,3	KLPD
1	3	Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	2016	0,0	2,3	CBS
1	4	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2016	3,6	5,3	CBS
1	5	Diefstallen uit woningen	aantal per 1.000 inwoners	2016	3,0	3,3	CBS
1	6	Vernieling en beschadigingen	aantal per 1.000 inwoners	2016	5,4	5,6	CBS

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Veiligheid Lasten taakvelden	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.064.599	1.102.563	1.114.151	1.124.119	1.154.709	1.171.298
1.2	Openbare orde en veiligheid	874.827	793.953	850.768	809.864	811.565	813.299
	Totaal lasten	1.939.426	1.896.516	1.964.919	1.933.983	1.966.274	1.984.597

	Programma Veiligheid Baten taakvelden	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-68.208	-68.255	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000
1.2	Openbare orde en veiligheid	-121.700	-66.320	-117.320	-117.320	-117.320	-117.320
	Totaal baten	-189.908	-134.575	-185.320	-185.320	-185.320	-185.320

	Programma Veiligheid Saldo taakvelden	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	996.391	1.034.308	1.046.151	1.056.119	1.086.709	1.103.298
1.2	Openbare orde en veiligheid	753.127	727.633	733.448	692.544	694.245	695.979
	Totaal saldo	1.749.518	1.761.941	1.779.599	1.748.663	1.780.954	1.799.277

§ 1.2 Programma Verkeer, vervoer en waterstaat.

Bestuurlijk verantwoordelijk : Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk : Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op de aspecten verkeer, vervoer en openbare ruimte. De activiteiten vanuit dit programma zijn voor een belangrijk deel bepaald door elementen uit het coalitieakkoord 2014-2018. Verder ligt de toekomstvisie aan dit programma ten grondslag. Meer specifiek relevante beleidsstukken zijn de raadsnota Centrumplan Valkenburg van juni 2009 en de gebiedsvisie Maastricht-Valkenburg. Deze documenten vormen weer de basis voor diverse raadsbesluiten, waarbij voor dit programma vooral de nota "Nieuwe verkeersstructuur, centrumplan Hart voor Valkenburg" van juni 2011 van belang is.

Ook het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) dat in 2014 door Provinciale Staten is vastgesteld, heeft gevolgen. Met name geldt dit voor het thema mobiliteit. De bijzondere ligging van Valkenburg op een kruispunt van wegen, in combinatie met de autonome groei van het autoverkeer en de landelijke betekenis van de kern Valkenburg als toeristische trekpleister, hebben ervoor gezorgd dat de knelpunten op het gebied van verkeersveiligheid en doorstroming steeds groter zijn geworden. Verder wordt door het steeds meer toenemende autobezit en- gebruik de claim op het aantal beschikbare parkeerplaatsen in de openbare ruimte steeds hoger.

Naast deze autonome ontwikkelingen zal ook in 2018 verder gewerkt worden aan de totale upgrading van onze gemeente om zodoende onze positie als toeristisch hart van het Heuvelland te versterken.

Wat willen we bereiken?

De inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn beeldbepalend voor de aantrekkelijkheid van een stad of dorp. Daarnaast is de verkeersafwikkeling zowel voor voetgangers, fietsers en auto's van groot belang voor het gevoel van veiligheid en de beleving van de openbare ruimte. Uiteraard speelt ook de bereikbaarheid van de toeristische voorzieningen en parkeervoorzieningen een belangrijke rol. Dit alles zal moeten leiden tot een toename van het toerisme binnen de regio, tot het creëren van een aangenaam verblijfsklimaat voor zowel de bestaande als de potentiële nieuwe inwoners en tot een goed vestigingsklimaat voor bedrijven. Hiermee worden de doelstellingen van diverse andere programma's ondersteund. Dit programma is voorwaardenscheppend om een belangrijk deel van de doelstellingen van andere programma's te kunnen realiseren.

Maatschappelijke effecten.

- Verbeteren van het verblijfsklimaat van de openbare ruimte, zowel op het gebied van de objectieve als de subjectieve veiligheid. Daarnaast is ook de belevingswaarde in ruimtelijke zin van groot belang. Naast de bebouwing speelt hierbij ook de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte een grote rol;
- Komen tot een duurzaam gebruik van de openbare ruimte, waarbij met name ook de veiligheid van alle verkeersdeelnemers voorop staat, met bijzondere aandacht voor de niet-gemotoriseerde verkeersdeelnemers;
- Het beschikbaar houden van de verschillende parkeervoorzieningen voor de diverse doelgroepen.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's binnen dit programma benoemd, die samen met de thema's uit de andere programma's, die hieraan gerelateerd zijn, ervoor moeten zorgen dat de gewenste ambities van de gemeente worden ingevuld.

Thema 1: Verkeersveiligheid.

Algemeen.

Het beleidskader voor dit thema is te vinden in het gemeentelijk verkeersveiligheidsplan en relevante landelijke (verkeerskundige) richtlijnen. Bij de ontwerpen van nieuwe projecten vormen uitgangspunten en richtlijnen een belangrijk onderdeel. Dit geldt ook bij grootschalige reconstructies van wegen, die opgestart zijn vanuit onderhoudsoogpunt, zoals vervanging van rioleringen of grootschalig asfaltonderhoud. Ook hierbij zal ingezet worden op een integrale aanpassing van de openbare ruimte, waarbij ook aangesloten wordt op relevante richtlijnen en (beleids)uitgangspunten. Bij geplande wegconstructies wordt zoveel mogelijk ingezet op een Duurzaam Veilige weginrichting. Insteek is om de weg zodanig in te richten dat dit het gewenste weggedrag afdwingt.

Recreatieve routes Buitengoed Geul en Maas.

Een belangrijk project is de realisatie van recreatieve paden in het Geuldal tussen Maastricht en Schin op Geul. De fiets- en wandelroutes verbinden Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul en bieden vertrekpunten voor allerlei economische ontwikkelingen, die aan de versterking van de structuur van de vrijetijdseconomie bij zullen dragen. Dit doen we door te participeren in het project Buitengoed Geul en Maas (met Maastricht-Meerssen-Valkenburg aan de Geul). Eind 2013 is met de werkzaamheden gestart. Naar verwachting wordt fase 1 van het project eind 2017 opgeleverd en in gebruik genomen. Fase 2 heeft betrekking op de recreatieve paden in Meerssen en Maastricht en wordt de komende jaren uitgevoerd.

Na afronding van de fysieke aanleg van het routenetwerk staat vanaf 2018 het versterken van de vrijetijdseconomie rondom het routenetwerk centraal. Het betreft de projecten die benoemd zijn onder de voortzetting van Buitengoed Geul en Maas in de jaren 2018 - 2020 (zie programma Economie).

Reconstructie voormalige provinciale weg Houthem.

Een belangrijke component binnen het Buitengoed Geul en Maas (onderdeel Valkenburg aan de Geul) is de oude verbindingsweg tussen Meerssen en Valkenburg, de oude provinciale weg. Een groot gedeelte van deze route is gelegen in de kern Houthem. Dit gedeelte heeft zijn doorgaande verkeersfunctie verloren door de aansluitingen op de A79 bij Meerssen aan de ene kant en bij de kern Broekhem aan de andere kant. Voor dit gehele weggedeelte is een globaal ruimtelijk plan voor de hoofdstructuur ontwikkeld. Dat plan geeft een concrete voorzet voor het toekomstbeeld en bevat een inrichtingsschets op hoofdlijnen, inclusief de groenstructuur van de weg zelf. Hierbij heeft ook de relatie met het buitengebied bijzondere aandacht gekregen. Er is tevens een kostenraming gemaakt. De kosten voor de herinrichting van de totale weg worden geraamd op € 3.700.000,-. Gezien de hoogte van dit bedrag wordt een gefaseerde uitvoering voorgesteld.

De reconstructie van de eerste fase is afgerond in juni 2017. Concreet ging het om het gedeelte vanaf de komgrens St. Gerlach tot aan de Stationsweg. Voor de uitvoering van dit project heeft de provincie Limburg in eerste instantie een subsidie beschikbaar gesteld van € 286.000,-. Met inbegrip van het gemeentelijke aandeel van € 400.000,- is er in totaal een uitvoeringsbudget beschikbaar van € 686.000,-.

Samen met de Oostwegel collection heeft de gemeente Valkenburg aan de Geul het perceel tussen de oude provinciale weg en de Spoorlijn kunnen aankopen, het zogenaamde WIJ-land.

Het grootste deel van het WIJ-Land wordt door de Oostwegel Collection verder ontwikkeld tot onder andere een wijngaard. Het gemeentelijke deel wordt ingericht als parkeerterrein voor bewoners en een kleinschalig P+R terrein.

De verwervingskosten, de inrichtingskosten en de meerkosten van de eerste fase van de reconstructie zijn volledig afgedekt middels de extra door de provincie Limburg toegezegde subsidies. Ten tijde van de opstelling van de begroting waren de beschikkingen nog niet binnen. Voor het project WIJ-land maken wij gebruik van het bureau Mecanoo, van Francine Houben (architecte paviljoen St. Gerlach). De aanleg van het parkeerterrein is voorzien in het voorjaar van 2018.

Subsidiemogelijkheden.

Met ingang van 2016 zijn ingrijpende wijzigingen doorgevoerd in de subsidiesystematiek. De provincie heeft voorgesteld om de strategische samenwerking van diverse Regionale Mobiliteits Overleggen (RMO's) te zoeken op basis van thema's, zoals de provincie die oppakt vanuit het Limburgs Mobiliteits Programma 2016-2019 (de gehele verdere coalitieperiode).

De volgende thema's (met financiële middelen) zijn benoemd:

- Uitvoeringsprogramma Fiets;
- Uitvoeringsprogramma Openbaar Vervoer haltes en overstappunten;
- Bereikbaarheid/verkeersveiligheid;
- Gedragsbeïnvloeding;
- Dynamisch verkeersmanagement.

De provincie zal de vooralsnog 5 RMO's vragen om hiervoor projecten in te dienen, via een kader met beleidsdoelen en toelatingscriteria, gericht op uitvoerbaarheid. De provincie zal hierover beschikken via subsidieverlening. Daarbij zal een evenredige verdeling van middelen over de 5 RMO's worden aangehouden. Op die wijze ontstaan de strategische thema's en projecten. We blijven het actuele subsidiebeleid actief volgen om zodoende optimaal gebruik te maken van mogelijkheden en om kansen te kunnen benutten. Daarnaast is de provincie voornemens om te komen tot de opstelling van een nieuw provinciaal Mobiliteitsplan. Ook deze ontwikkeling zullen we nauwgezet volgen, waarbij we mogelijke kansen zullen benutten.

Thema 2: Parkeren.

Medio 2016 is de nieuwe parkeergarage Aan de Kei in gebruik genomen. Die garage compenseert het wegvallen van parkeerruimte door de uitbreiding van het autovrije gebied. Een ontwikkeling waarvan we de effecten de komende jaren nauwgezet zullen volgen, zeker in combinatie met de reconstructie van het Walramplein in het vooruitzicht. Het stadscentrum van Valkenburg is vanaf 2016 (fysiek) afgesloten met inzinkbare (afsluit)palen. Tegelijkertijd is een aangepast ontheffingenbeleid van kracht. De effecten van deze ontwikkelingen zullen wij eveneens op de voet blijven volgen. Daar waar nodig zal worden bijgestuurd.

In 2017 hebben we een transformatie doorgemaakt naar digitaal parkeren. De papieren bewonersvergunning en de bezoekersregeling maken plaats voor digitale producten en regelingen. Het bedrijf P1 ontzorgt de gemeente in de uitvoering van het uitgiftebeleid. Er worden geen parkeerproducten meer door het KCC uitgegeven en handhaving vindt op basis van kentekens plaats. We beschikken inmiddels over een digitale parkeerbalie en webshop waarmee alle parkeerproducten digitaal kunnen worden aangevraagd.

Villa Via Nova.

Met Bouwontwikkeling Jongen is destijds overeenstemming bereikt om het Villa Via Nova terrein tijdens de bouwwerkzaamheden in het centrum tijdelijk nog te mogen gebruiken als parkeerterrein. Dit compenseerde de weggevallen parkeerplaatsen die tijdens de bouw van garage Aan de Kei niet toegankelijk waren. Deze werkzaamheden zijn ondertussen afgerond. Bouwontwikkeling Jongen heeft aangegeven op korte termijn te willen gaan starten met de herontwikkeling van het Villa Via Nova terrein. De planuitwerking hiervoor vindt op dit moment plaats.

Met de ontwikkelaar is afgesproken dat het terrein nog als parkeerterrein mag worden gebruikt totdat de voorbereidende werkzaamheden starten. De verwachting is echter dat deze voorbereidende werkzaamheden op korte termijn al starten waarmee dit parkeerterrein dus komt te vervallen.

Formatie.

De beleidsmedewerker Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting besteedt veel tijd aan operationele werkzaamheden, zoals het plaatsen van borden, het regelen van verkeersmaatregelen en het adviseren over openbare verlichting. Dit gaat ten koste van beleidsontwikkeling. De huidige formatieve omvang van het cluster Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting is in de vorm van 1 fte beleidsambtenaar/regisseur volstrekt onvoldoende. Daarom is uitbreiding noodzakelijk. Door een beleidsondersteuner (0,5 fte) aan te trekken, ontstaat meer ruimte voor beleid op het terrein van Verkeer, Mobiliteit en Parkeren.

Tevens heeft adviesbureau Empaction geadviseerd om de organisatie adequaat in te richten op basis van de noodzakelijke taken die voortkomen uit het parkeerprogramma. Vanaf de opening van de parkeergarage Aan de Kei adviseert Empaction ook nog de volgende uitbreiding:

- 0,5 fte voor Parkeerregie;
- 0,5 fte voor Contractmanagement.

Het ligt voor de hand om deze uitbreiding te combineren met de noodzakelijke 0,5 fte beleidsondersteuner.

Om de genoemde tekorten op te lossen, is in eerste instantie voorzien in de tijdelijke aanstelling van een volledige fte beleidsondersteuner Verkeer, Mobiliteit, Parkeren en Openbare Verlichting. De praktijk heeft uitgewezen dat deze capaciteitsuitbreiding meer dan noodzakelijk is. Door de tijdelijke uitbreiding is het gewenste effect bereikt, in die zin dat de beleidsambtenaar nu voldoende ruimte heeft voor taken zoals beleidsontwikkeling, (parkeer)regie en contractmanagement. Daarom is het noodzakelijk om de vaste formatie met 1,0 fte uit te breiden. Met het vaststellen van de Kadernota heeft de raad definitief met deze uitbreiding ingestemd.

Thema 3: Openbare verlichting.

In 2017 is het volledige areaal aan openbare verlichting omgebouwd naar LED-verlichting. Dit is energiezuinig en we voldoen daarmee direct aan de doelstellingen in het kader van energiebesparing, die door het Rijk op basis van het Energieakkoord vanaf 2020 worden opgelegd. Daarnaast loopt het huidige ontzorgingscontract met Ziut medio 2018 af.

Er zal een openbare aanbesteding plaatsvinden op Europees niveau om te komen tot een nieuw ontzorgingscontract voor openbare verlichting. De voorbereidingen voor deze aanbesteding vinden al in het najaar van 2017 plaats. Het nieuwe contract zal medio 2018 ingaan. Daarna zal samen met de (nieuwe) marktpartij een nieuw meerjarig beleidsplan worden opgesteld op basis van een volledig gemoderniseerd areaal aan openbare verlichting.

Thema 4: Openbare ruimte.

In 2016 is in nauw overleg met de vakcommissie gewerkt aan een onderhoudsplan op basis van adaptief wegbeheer. De resultaten daarvan hebben wij met Uw raad gedeeld bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017. Adaptief wegbeheer brengt met zich mee dat de onderhoudsbudgetten structureel moeten worden verhoogd met een bedrag van per saldo € 347.000,-. In de voorliggende begroting is hiervoor een stelpost opgenomen. Pas als die taakstelling structureel is ingevuld, kunnen de onderhoudsbudgetten naar het gewenste niveau getild worden.

Naast de reguliere weginspecties is het wenselijk om vanuit een 4-tal invalshoeken een integraal onderhoudsplan op te zetten, waarbij gekeken wordt naar:

- Rioleringen (onderhoud/vervangingswerkzaamheden van rioleringen);
- Mobiliteit (bijvoorbeeld wenselijke aanleg van nieuwe wegen en verbreding van bestaande wegen);
- Veiligheid (bijvoorbeeld verkeersveiligheidsaspecten);
- Kwaliteitsslag (bijvoorbeeld gewenste opwaardering openbare ruimte en ander materiaalgebruik).

De diverse deelaspecten dienen gecombineerd te worden uitgevoerd, zodat maximale efficiencywinst wordt behaald. Voor het centrum van Valkenburg zijn de plannen ontwikkeld vanuit deze vier invalshoeken.

Ontzorgingscontract openbare ruimte.

Uw raad heeft ermee ingestemd om onze organisatie zo min mogelijk te belasten met 'going concern' zaken. Met andere woorden, de gemeente moet meer in de rol van regisseur. Een belangrijke pijler voor het Team Openbare Ruimte hierin is een ontzorgingscontract Openbare Ruimte (groen en reiniging). Dit contract behelst het onderbrengen van het beheer en het onderhoud bij een externe partner. Als basis dient een operationeel goed werkend digitaal beheersysteem (GISIB), gebaseerd op de (wettelijk voorgeschreven) BGT, waarin exact is vastgelegd hoeveel m² of m¹ er aanwezig zijn van een te beheren onderdeel. Dit vormt de basis voor de budgetbepaling en de prijsvorming. De aanbesteding is inmiddels opgestart. Uitgangspunt is gunning aan een externe partner per oktober/november 2017, waarna de uitvoering vanaf 1 januari van 2018 kan worden opgestart.

Reconstructie Valkenburgerstraat.

De Valkenburgerstraat is over de gehele lengte een onveilige straat. Regelmatig komen er klachten binnen van aanwonenden over de (slechte) staat van het wegdek en de aanliggende trottoirs. Ook bereiken ons regelmatig meldingen van valpartijen of onveilige situaties/hoge snelheden. De Valkenburgerstraat bevindt zich in een 30 kilometer zone en maakt onderdeel uit van de schoolthuisroute naar de basisschool in Berg. De huidige inrichting sluit niet aan bij de eisen voor een Duurzaam Veilige weginrichting. In 2017 zijn de tekeningen van de Valkenburgerstraat definitief gemaakt. De nutsbedrijven WML en Enexis zijn rond mei 2017 gestart met het saneren van een groot deel van het leidingnet. De planning is dat de nutsbedrijven de rest van 2017 en het voorjaar van 2018 bezig zijn met deze werkzaamheden. In het najaar van 2017 is de aanbesteding van het civieltechnische werk voorzien. Het zwaartepunt van deze werkzaamheden is voorzien voor 2018.

Walramplein en Molenstraat.

De huidige inrichting en onderhoudstoestand zijn verre van optimaal en steekt erg af tegen de opgeknapte omgeving. De herinrichting van het Walramplein voorziet in het:

- vervangen van het bestaande rioolstelsel door een gescheiden rioolstelsel;
- aanbrengen van nieuwe bestrating;
- aanbrengen van nieuwe verlichting;
- aanbrengen van straatmeubilair, bomen en hagen;
- aanbrengen van evenementenvoorzieningen;
- realiseren van een bewaakte fietsstalling;
- realiseren van een openbaar toilet;
- realiseren van een laad- en losplaats en taxistandplaats;
- optimaliseren van parkeermogelijkheden.

Door ook het Walramplein opnieuw in te richten wordt een uniforme uitstraling gecreëerd en daarmee ook een duidelijke afbakening van de vestingstad. Daarnaast zijn het optimaliseren van de parkeerfunctie en het multifunctioneel inrichten van het plein van wezenlijk belang voor het kunnen functioneren van de gehele binnenstad. Hiermee kan tegemoet gekomen worden aan de wens om te voorzien in de extra parkeerbehoefte voor centrumbezoekers en ontstaat de ruimte om bovenregionale evenementen te organiseren die zorgen voor extra omzet, werkgelegenheid en hogere bezoekersaantallen voor ondernemend Valkenburg en de omliggende regio.

Daarnaast wordt een bewaakte fietsenstalling en een openbaar toilet gerealiseerd, waarmee het voorzieningenniveau van het centrum verder wordt verhoogd. Met de realisatie is in 2017 gestart, de afronding vindt in 2018 plaats.

Wat mag het kosten?

Bij elke thema is, voor zover van toepassing, ingegaan op de benodigde middelen en de bekostiging ervan.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
2	1	Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	% aantal ongevallen ziekenhuisopnamen	2015	3	8	VeiligheidNL
2	2	Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	% aantal ongevallen ziekenhuisopnamen	2015	8	9	VeiligheidNL

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Lasten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
2.1	Verkeer en vervoer	3.099.269	3.093.996	2.358.469	2.360.443	2.367.503	2.383.936
2.2	Parkeren	892.205	1.452.888	1.338.668	1.337.848	1.323.733	1.301.809
	Totaal lasten	3.991.474	4.546.884	3.697.137	3.698.291	3.691.236	3.685.745

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Baten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
2.1	Verkeer en vervoer	-251.818	-203.273	-11.085	-11.085	-11.085	-11.085
2.2	Parkeren	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	-251.818	-203.273	-11.085	-11.085	-11.085	-11.085

	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat <i>Saldo taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
2.1	Verkeer en vervoer	2.847.451	2.890.723	2.347.384	2.349.358	2.356.418	2.372.851
2.2	Parkeren	892.205	1.452.888	1.338.668	1.337.848	1.323.733	1.301.809
	Totaal saldo	3.739.656	4.343.611	3.686.052	3.687.206	3.680.151	3.674.660

§ 1.3 Programma Economie.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J.J. Schrijen Dhr. J.M.M. Vermeer Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op het economisch functioneren van onze gemeente. De kern waarop de beleidsvoornemens zijn gebaseerd is de Toekomstvisie 2030, de Agenda Valkenburg - Hart voor Valkenburg - en de Gebiedsvisie van Buitengoed Geul en Maas. Voor dit programma zijn de relevante onderdelen uit deze visies uitgewerkt in projecten. De focus ligt op het versterken van het kwaliteitstoerisme ter bevordering van de werkgelegenheid en het welzijn en welbehagen van onze inwoners en bedrijven. Waar mogelijk en verantwoord kiest onze gemeente voor anticyclisch investeren, om daarmee de basis te leggen voor een gezonde toekomst.

Wat willen we bereiken?

Met dit programma willen wij realiseren dat de werkgelegenheid zoveel mogelijk behouden blijft en wellicht zelfs kan groeien. Door overheidsinvesteringen in het publieke domein willen wij stimuleren dat ook private partijen gaan investeren in vernieuwing van het aanbod. Het totale toeristische product moet daarmee een impuls krijgen, waardoor nieuwe bezoekersstromen ontstaan die meer besteden. Valkenburg blijft bewust kiezen voor het profiel van de charmante historische vestingstad in een schitterend 5-sterren landschap. Daarbinnen passen nieuwe initiatieven op het gebied van zorgtoerisme, wellness, congrestoerisme en kunst en cultuur. Daarnaast willen we in 2018 inzetten op de promotie van Veelzijdig Valkenburg. Samen met de ondernemers dragen we uit dat Valkenburg verrassend en veelzijdig is op het gebied van winkelen, culinair, verblijf, avontuur, cultuur en evenementen.

Maatschappelijke effecten.

De gemeente beschikt vanuit haar eigen administratie over een tweetal indicatoren, die in zekere zin aangeven hoe het met de bezoekersaantallen in Valkenburg gaat. Dit betreft het aantal overnachtingen (op basis van de aangifte toeristenbelasting) en de parkeerinkomsten. Door deze cijfers met elkaar in verband te brengen en de trend over de jaren maar ook over de maanden in de jaren te volgen, ontstaat een redelijk beeld van de fluctuaties in de bezoekersstromen. Het geeft géén beeld van de totale bezoekersstromen of de bestedingen van de bezoekers. Het levert het volgende overzicht van effectindicatoren op:

Effectindicator	Resultaat 2013	Resultaat 2014	Resultaat 2015	Resultaat 2016
Aantal overnachtingen	1.062.582	1.054.090	1.091.877	1.057.444
Parkeerinkomsten (*)	€ 1.925.152,-	€ 2.253.041,-	€ 2.350.423,-	€ 2.615.340,-

(*) per 1 januari 2013 is het parkeertarief gestegen van € 1,50 naar € 1,70 per uur
per 1 mei 2014 is het parkeerterrein Cauberg in eigen beheer genomen
per 5 augustus 2016 is het parkeertarief gestegen van € 1,70 naar € 1,90 per uur
per 5 augustus 2016 is de parkeergarage Aan de Kei in beheer genomen

In september 2016 is het nieuwe winkelcentrum Aan de Kei geopend. Uit de cijfers valt op te maken dat Valkenburg de laatste jaren weer in de lift zit en het aantal bezoekers ziet stijgen. Dit terwijl begin 2016 de werkzaamheden in het centrum nog niet waren afgerond. Het nieuwe veelzijdige Valkenburg is ontdekt en de positieve cijfers geven alle vertrouwen in de toekomst, zeker wanneer het nieuwe winkelcentrum weer langer in gebruik is genomen en steeds meer bezoekers gaat aantrekken.

In 2017 is de nieuwe congresfaciliteit van Chateau St. Gerlach geopend waardoor Valkenburg ook op het vlak van congresstoerisme een nieuwe en zeer hoogwaardige invulling krijgt. Onder leiding van de Provincie wordt een hotelonderzoek uitgewerkt. Hierin krijgt de transformatieopgave waarvoor Valkenburg staat (oude gedateerde hotelkamers vervangen door nieuwe hoogwaardige hotelkamers) een bijzondere positie.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's benoemd. De verwachting is dat deze gezamenlijk de ambities van dit programma zouden kunnen realiseren.

Thema 1: Leeuw Brouwerij;
Thema 2: Herbestemming monumentaal vastgoed;
Thema 3: Ontwikkeling Ignatiusvallei;
Thema 4: Buitengoed Geul en Maas;
Thema 5: Evenementen en Citymarketing;
Thema 6: Nieuw beleid;
Thema 7: Overige activiteiten.

Thema 1: Leeuw Brouwerij.

De gemeente is in 2012 eigenaar geworden van de voormalige Leeuw Brouwerij. Daartoe hebben de gemeente en de Provincie ieder € 1,5 miljoen bijgedragen. Met de Provincie zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de Leeuw Bierbrouwerij. De consolidatie van de gebouwen heeft in 2014/2015 plaatsgevonden, inclusief het grootste gedeelte van de asbestsanering. Eveneens is het monumentale waterrad veiliggesteld. De terreinen tussen de Geul en de Beatrixsingel zijn door de aankoop ook in eigendom van de gemeente gekomen. Deze gronden vormen een belangrijke schakel in de overgang van het stedelijk groengebied (Odatapark) naar het buitengebied met het natuurgebied Ingendael.

In 2017 is besloten om in te gaan op de bieding van Wyckerveste voor de herontwikkeling van het de Leeuwterrein. De definitieve plannen, de financiën en alles wat daarmee samenhangt, zijn uitgebreid besproken in de raadsvergadering van 4 september 2017.

In overleg en samenwerking met het Waterschap en de Provincie wordt een plan uitgewerkt voor de herinrichting van de overige gemeentelijke percelen, ten noorden van de Geul. Dit wordt een integraal plan, bestaande uit natuurontwikkeling, inpassing hoogwatervoorziening, herstel van de kademuren (grotendeels eigendom gemeente en deels Waterschap), herstel van de monumentale sluis en inpassing van de noodzakelijke parkeervoorzieningen. De planuitwerking zal eind 2017/begin 2018 worden afgerond, waarna besluitvorming over de realisatie kan plaatsvinden. Daarna zal met de uitvoering gestart worden.

Thema 2: Herbestemming monumentaal vastgoed.

Dit thema is nader uitgewerkt in het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing. Wij volstaan hier met U naar dat programma te verwijzen.

Thema 3: Ontwikkeling Ignatiusvallei.

De herontwikkeling van het voormalige klooster Boslust is een lang gekoesterde wens en past volledig binnen het gemeentelijk en provinciaal beleid. Sloop van dit markante gebouw moet voorkomen worden. LMEY Investments wil het klooster verbouwen tot een vijfsterrenaccommodatie, maar koppelt daaraan wel de voorwaarde dat de ontsluiting verbeterd wordt. Dat zou kunnen door het aanleggen van een nieuwe rotonde aan de Nieuweweg en het realiseren van een nieuwe toegangsweg naar de toekomstige oprijlaan van het hotelcomplex. Indien wij erin slagen om voldoende financiële middelen te organiseren, zou in samenhang met dit project de gehele wegenstructuur aan de oostflank van de kern Valkenburg opgewaardeerd kunnen worden.

Enkele voorbeelden van deze maatregelen zijn:

- Aanleg rotonde Emmaberg;
- Reconstructie Nieuweweg en Hekerweg;
- Ontsluiting van de wijk Broekhem-Noord;
- Oprijlaan/entree naar Boslust;
- Aanpak van de kruising Kloosterweg met de Nieuweweg, nabij de spoorovergang;
- Verkeerssituatie Kloosterweg;
- Verplaatsen van het gasstation vanuit de wijk Broekhem-Noord, met inbegrip van de bijbehorende leidingen;
- Landschappelijke inpassing en waterhuishouding.

Om de kosten, haalbaarheid en subsidiemogelijkheden goed in kaart te brengen is nader onderzoek nodig. In samenwerking met de projectontwikkelaar wordt in 2017 een aanvang gemaakt met deze werkzaamheden, die naar verwachting in 2018 afgerond kunnen worden. In 2018 kan Uw raad besluiten nemen over het al dan niet beschikbaar stellen van kredieten voor de uitvoering van bovenvermelde projectonderdelen.

Thema 4: Buitengoed Geul en Maas.

Onze gemeente maakt onderdeel uit van het Buitengoed Geul en Maas, een samenwerkingsverband waarin de provincie en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul vertegenwoordigd zijn. Voorheen was dit de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg. Toen maakte de gemeente Meerssen nog geen onderdeel van de samenwerking uit. Wij hebben de laatste jaren veel projecten kunnen realiseren door deel te nemen aan het Buitengoed Geul en Maas (voorheen Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg).

Buitengoed Geul en Maas wordt voor de jaren 2018 tot en met 2020 gecontinueerd. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad een bedrag van € 105.000,- beschikbaar gesteld als bijdrage in de proceskosten. Dat komt neer op € 35.000,- per jaar voor de komende drie jaar.

Wij denken aan de volgende projecten die deze deelname in onze optiek rechtvaardigen:

- Ontwikkeling Klooster Boslust;
- Wandelpad vanaf Neerhem naar Wilhelminatoren;
- Inrichten wandelpad, Geuloversteek en natuurspeeltuin bij Topparken in Schoonbron/Schin op Geul;
- Beleefweide Vilt;
- Kastelenpark 2.0 (ontwikkeling van Kasteel Oost, Kasteel Genhoes, Kasteel Schaloen, Watermolen en het gebied, waarbinnen deze kastelen liggen);
- Volgende fases mergelsteilwanden;
- Kerkplein en Ljubljana-plein Schin op Geul.

Voor deze projecten moeten nog financiële middelen worden vrijgespeeld.

Thema 5: Evenementen en Citymarketing.

Dit thema is uitgewerkt in het programma Sport, cultuur en recreatie. Wij volstaan hier met U naar dat programma te verwijzen.

Thema 6: Nieuw beleid.

In 2^e kwartaal van 2017 heeft Uw raad gediscussieerd over de richtinggevende kaders voor (nieuw) beleid op het gebied van horeca. In 2018 zal dit beleid, waarbij in ieder geval focus zal liggen op hotelbeleid, verder worden uitgewerkt.

Thema 7: Overige activiteiten.

Regionale economische beleidsontwikkeling.

Het gebruik van de ruimte in de gemeente verandert. Er is simpelweg te weinig programma voorhanden om alle leegstaande gebouwen te vullen. Er is in Zuid-Limburg een overaanbod aan woningen, winkels, kantoren en maatschappelijke voorzieningen (zoals schoolgebouwen). Er dienen strategische keuzes te worden gemaakt, omdat simpelweg het invullen van alle leegstaande gebouwen en terreinen niet meer realistisch is.

Op het niveau van Zuid-Limburg wordt samengewerkt om tot keuzes te komen. Deze samenwerking krijgt vorm in de uitwerking van het provinciaal omgevingsplan Limburg (POL). Als uitwerking hiervan is in 2017 de Structuurvisie Ruimtelijke Economie Zuid-Limburg (SVREZL) vastgesteld. De SVREZL is een gezamenlijke visie over winkels, kantoren en bedrijventerreinen van de 18 gemeenten in Zuid-Limburg. De SVREZL is gericht op het versterken van de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio door het aanbod zo goed mogelijk af te stemmen op de vraag. Enerzijds zijn locaties aangegeven waar de versterking kwalitatief en soms ook kwantitatief gewenst is, met ook de beleidsuitgangspunten voor nieuwe initiatieven. Anderzijds is opgenomen dat het overaanbod van winkel- en kantoorruimtes in Zuid-Limburg op basis van de SVREZL wordt aangepakt. De manier waarop dit gaat gebeuren wordt in 2018 verder uitgewerkt in uitvoeringsprogramma's. Daarnaast zal in 2018 in regionaal verband een visie op Vrijtijdseconomie ontwikkeld worden.

Binnen het programma Limburg Economic Development (LED) heeft onze gemeente een voorstel ingediend om de verbinding te maken tussen leisure/toerisme en het nationaal landschap. Uit onderzoek blijkt dat het merendeel van de toeristen voor het landschap naar Zuid Limburg komt. Daarom is het van belang dat de kernkwaliteiten van het landschap behouden blijven en wij verantwoord omgaan met kansen voor leisure/toerisme in het landschap. De programmacommissie LED-Leisure heeft het voorstel van onze gemeente gesteund. De uitwerking van het voorstel krijgt zijn vervolg in 2017/2018.

Wat mag het kosten?

Bij elke thema is, voor zover van toepassing, ingegaan op de benodigde middelen en de bekostiging ervan.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
3	1	Functiemenging	% verhouding banen en woningen	2016	42,4	52,1	LISA
3	2	Bruto Gemeentelijk Product	verhouding verwacht en gemeten product	2013	64	100	Atlas voor Gemeenten
3	3	Vestigingen van bedrijven	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2016	163,3	134,0	LISA

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Economie <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	71.494	20.468	23.389	23.554	23.727	20.277
3.4	Economische promotie	1.616.729	1.309.866	1.395.919	1.214.009	1.172.846	1.183.709
	Totaal lasten	1.688.223	1.330.334	1.419.308	1.237.563	1.196.573	1.203.986

	Programma Economie <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-3.314	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
3.4	Economische promotie	-2.114.592	-2.058.324	-2.033.559	-2.031.507	-2.006.507	-2.000.000
	Totaal baten	-2.117.906	-2.061.324	-2.036.559	-2.034.507	-2.009.507	-2.003.000

	Programma Economie <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	68.180	17.468	20.389	20.554	20.727	17.277
3.4	Economische promotie	-497.863	-748.458	-637.640	-817.498	-833.661	-816.291
	Totaal saldo	-429.683	-730.990	-617.251	-796.944	-812.934	-799.014

§ 1.4 Programma Onderwijs.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. H.M.L. Dauven
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma wordt ingegaan op de taken, die de gemeente heeft op het gebied van onderwijs. Voor kinderen die een combinatie van onderwijs, ondersteuning en zorg nodig hebben is veel veranderd. Dat komt door de invoering van de wet Passend Onderwijs per 1 augustus 2014, de nieuwe Jeugdwet en de decentralisatie van de AWBZ per 1 januari 2015.

Schoolbesturen en gemeenten hebben gezamenlijk zeggenschap over alle ondersteuning en hulp voor jeugdigen, gezinnen en scholen. Dit vraagt om samenwerking. Samenwerking tussen schoolbesturen en gemeenten is niet nieuw. In het verleden zijn al via de Lokale en de Regionale Educatieve Agenda samenwerkingsafspraken gemaakt over onder andere leerlingenvervoer, onderwijshuisvesting en leerplicht. De wetwijzigingen in het kader van Passend Onderwijs en Jeugdhulp maken het echter noodzakelijk dat andersoortige afspraken worden gemaakt, afspraken die veel meer dan voorheen rechtstreeks invloed hebben op de zorg en ondersteuning die geboden wordt aan kinderen en gezinnen.

De gemeente draagt ook zorg voor goede huisvesting van alle scholen voor primair, voortgezet en voortgezet speciaal onderwijs en levert daarmee een belangrijke voorwaardelijke bijdrage aan de kans op kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen. Eind 2017 zal het Integraal Huisvestingsplan worden geëvalueerd en bijgesteld.

Wat willen we bereiken?

- Uitvoering geven aan het integraal huisvestingsplan basisonderwijs;
- Het realiseren van adequate onderwijshuisvesting;
- Een overlegstructuur realiseren om het ondersteuningsplan (welke ondersteuning wordt geboden aan kinderen met speciale behoeftes) van Passend Onderwijs te bespreken en af te stemmen met de ondersteuning en hulpverlening, die geboden wordt in het kader van het jeugdbeleid;
- Het realiseren van een samenhangende aanpak van zorg en ondersteuning op school.

Maatschappelijke effecten.

- Er zijn voldoende en adequate schoolgebouwen voor het aantal kinderen in Valkenburg aan de Geul met een evenwichtige spreiding;
- Kinderen met een handicap of gedragsproblemen wordt een passende onderwijsplek geboden. Dat kan in het speciaal onderwijs, of met extra begeleiding op een gewone school. Indien kinderen ook jeugdhulp nodig hebben, wordt een integraal plan opgesteld;
- Goed onderwijs legt voor elk kind een basis om gezond op te groeien en zich optimaal te ontwikkelen. Onderwijs bereidt jeugdigen voor op participatie in de samenleving;
- Voor kinderen met langdurige en zwaardere problemen is meer samenhang tussen de meer specialistische hulpverlening en (speciaal) onderwijs noodzakelijk. Goed contact en samenwerking met de school, de thuissituatie en eerdere hulp vergemakkelijken de terugkeer naar het 'gewone' leven;
- Opgroeien en ontwikkelen gaat het beste als ouders en jeugdige zelf aan het roer staan, ook als er thuis of op school ondersteuning nodig is. Betrokkenheid van ouders verhoogt de effectiviteit van onderwijs en van hulp. Hulpverlening die bijdraagt aan de schoolcarrière van een kind motiveert ouders;
- Hulp en ondersteuning voor jeugdigen, ouders en steun voor docenten in de omgang met jeugdigen die zich anders gedragen moet praktisch en dichtbij georganiseerd worden.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Thema 1: Onderwijsondersteuning.

In 2018 ligt de focus op de inrichting van een gezamenlijke toegang tot extra onderwijs- ondersteuning en (jeugd)hulp, de zogenaamde Knooppunten. In deze Knooppunten wordt de zorg voor leerlingen in en om de school geregeld. Met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs is afgesproken dat elke school een zogenaamd Knooppunt inricht. Naast de school worden aan dit Knooppunt de ouders, het toegangsteam Jeugd en de Jeugdgezondheidszorg als vaste partners toegevoegd. Op afroep kunnen ook andere partners toegevoegd worden. Er dienen afspraken gemaakt te worden over de samenstelling (vast en ad hoc) en de concrete werkwijze. Deze afspraken worden door de gemeente geborgd middels de Dienstverleningsovereenkomst uitvoering team Jeugd met de gemeente Maastricht, de opdrachtverlening aan de Jeugdgezondheidszorg en zo nodig met andere partners (maatschappelijk werk, zorgaanbieders enz.). De gedachte achter het Knooppunt is:

- Niet de procedure, maar het signaal bepaalt invulling, intensiteit en vorm van samenwerking;
- Snel signaleren van opvoed- en opgroei problemen (inclusief schoolverzuim);
- Scholen halen snel en tijdig hun vaste partners erbij (consult, advies, overlegtafel);
- De casus wordt sneller een gedeelde verantwoordelijkheid;
- Met ouders/kinderen praten in plaats van over hen. Versterken regie ouders en kind;
- Ondersteunings-/zorgplannen: integraal, oplossingsgericht en op maat;
- Lichte hulp/ondersteuning met behulp van de omgeving waar het kan, en zware ondersteuning waar het moet;
- Vaste contactpersonen voor elke school ten behoeve van sneller en beter met elkaar afstemmen.

Thema 2: Onderwijshuisvesting.

Het huisvestingsplan Onderwijs zou eind 2017 vastgesteld worden. Dit is doorgeschoven naar het voorjaar 2018, omdat op dat moment duidelijker is wat de toekomst van de verschillende scholen zal zijn. Hierin speelt de sluiting van Stella Maris mee.

Wat mag het kosten?

Bij elke thema is, voor zover van toepassing, ingegaan op de benodigde middelen en de bekostiging ervan.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
4	1	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2016	0	2	Ingrado
4	2	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners 5-18 jaar	2016	17,7	26,9	Ingrado
4	3	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	% totaal aantal leerlingen 12-23 jaar	2014	0,7 %	2,0 %	DUO

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Onderwijs <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
4.1	Openbaar basisonderwijs	97.083	94.550	77.418	78.342	79.280	80.232
4.2	Onderwijshuisvesting	1.399.689	1.189.874	1.125.546	964.444	946.774	924.483
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	470.933	520.900	531.836	549.231	571.912	581.277
	Totaal lasten	1.967.705	1.805.324	1.734.800	1.592.017	1.597.966	1.585.992

	Programma Onderwijs <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.075	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-52.384	-48.450	-48.405	-48.360	-48.360	-48.360
	Totaal baten	-55.459	-50.832	-50.787	-50.742	-50.742	-50.742

	Programma Onderwijs <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
4.1	Openbaar basisonderwijs	97.083	94.550	77.418	78.342	79.280	80.232
4.2	Onderwijshuisvesting	1.396.614	1.187.492	1.123.164	962.062	944.392	922.101
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	418.549	472.450	483.431	500.871	523.552	532.917
	Totaal saldo	1.912.246	1.754.492	1.684.013	1.541.275	1.547.224	1.535.250

§ 1.5 Programma Sport, cultuur en recreatie.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers Dhr. J.M.M. Vermeer
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma worden de activiteiten gepresenteerd, die zijn gericht op de culturele, sportieve en recreatieve doelstellingen van de gemeente Valkenburg aan de Geul. De kern waarop de activiteiten zijn gebaseerd is de toekomstvisie 2030 en het coalitieakkoord 2014-2018. Voor dit programma zijn de relevante onderdelen uit deze beleidsvoornemens uitgewerkt in projecten. De focus ligt op het voorwaardenscheppend beleid ten aanzien van culturele- en sportaccommodaties. Tevens richt dit programma zich op activiteiten, die betrekking hebben op monumentenzorg, evenementen, archeologie, mergelgroeven/mergelwanden, groen, natuur en landschap.

Wat willen we bereiken?

Met dit programma willen wij realiseren dat de gemeente Valkenburg aan de Geul een klimaat stimuleert voor een leefbare samenleving, samen met enkele andere programma's uit deze begroting. Dat doet de gemeente natuurlijk niet alleen. Belangrijke voorwaarden daarvoor zijn gezonde verenigingen en gezonde accommodaties in onze gemeente. Daarom zal voorwaardenscheppend beleid worden toegepast, dat zich ook richt op de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en verenigingen. Op het vlak van monumenten willen wij beleid ontwikkelen waardoor het geheel van de monumenten mede een beeldbepalende drager wordt van de stedelijke verblijfsruimte en daardoor van de toeristische voorraad. Verder willen wij inspelen op de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot het bibliotheekwerk en in dat kader zullen wij een aansluiting realiseren op Bibliotheek.nl, zodat de gebruikers toegang krijgen tot een landelijke digitale openbare bibliotheek.

Zoals in het programma Economie al is aangegeven blijft Valkenburg bewust kiezen voor het profiel van de charmante historische vestingstad in een schitterend 5-sterren landschap. Daarbinnen passen nieuwe initiatieven op het gebied van zorgtoerisme, wellness en kunst en cultuur. Daarnaast willen we in 2018 inzetten op de promotie van Veelzijdig Valkenburg. Samen met de ondernemers dragen we uit dat Valkenburg verrassend en veelzijdig is op het gebied van winkelen, culinair, verblijf, avontuur, cultuur en evenementen.

Maatschappelijke effecten.

- Een gezond verenigingsleven;
- Goede sportcomplexen die voldoen aan de wensen van de (toekomstige) gebruikers en de normen van het NOC&NSF;
- Goed onderhouden monumenten met een gebruiksfunctie;
- Versterken en beleefbaar maken van de historische identiteit;
- Veilige en goed onderhouden mergelgroeven en mergelwanden;
- Voor wandelaars en fietsers een goede wandel- en fietsverbinding tussen de stadskernen Maastricht en Valkenburg;
- Inwoners en instellingen van de gemeente gebruiken de bibliotheekdiensten "nieuwe stijl".

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om deze beoogde maatschappelijke effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's benoemd. De verwachting is dat deze gezamenlijk de ambities van dit programma zouden kunnen realiseren.

Thema 1: Gesubsidieerde cultuurinstellingen.

De herziening van het bestemmingsplan heeft gevolgen voor het openluchttheater. In het bestemmingsplan worden namelijk geluidsnormen gesteld. Om daaraan te voldoen, zijn geluidwerende voorzieningen nodig. Hiervoor is bij de behandeling van de kadernota een bedrag van € 25.000,- beschikbaar gesteld. De realisatie zal in 2018 plaats vinden.

Thema 2: Een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening.

De gemeenten, het bestuur en directie van stichting Heuvellandbibliotheken zullen zich blijven inzetten voor een meerjarenbeleidsplan, dat door alle partijen gedragen wordt, waarbinnen een heldere visie op het bibliotheekwerk verwoord wordt en die recht doet aan de volgende wettelijke taken op het gebied van de bibliotheekvoorziening:

- het ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- het bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- het bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- het organiseren van ontmoetingen;
- het laten kennis maken met kunst en cultuur.

De mogelijkheden voor een uitgebreidere en intensievere samenwerking met diverse Heuvelland gemeenten worden bekeken. De kans is aanwezig dat het huidige samenwerkingsverband uitgebreid wordt dan wel anders wordt vormgegeven met behoud van de eigen identiteit. Daarnaast is in september 2017 een Digi TAALhuis geopend in de bibliotheek in het centrum van Valkenburg aan de Geul. Een Digi TAALhuis is een laagdrempelig inlooppunt waar men terecht kan met vragen over taal in het algemeen en laaggeletterdheid in het bijzonder. Tevens kan men bij het Digi TAALhuis ook terecht voor lesactiviteiten.

Thema 3: Evenementen en Citymarketing.

Evenementenbeleid.

Binnen onze visie van een veelzijdige stad hoort ook de ontwikkeling van het beleid met betrekking tot evenementen. Het op 30 juni 2014 vastgestelde evenementenbeleid vormt dan ook voor de komende jaren de leidraad waarbinnen we evenementen willen verwerven, initiëren, coördineren en begeleiden. In 2018 - het laatste jaar van het kaderplan Op en Top Valkenburg - wordt het beleid geëvalueerd en worden voorstellen voor de toekomst ontwikkeld.

Valkenburg aan de Geul heeft zich in de afgelopen jaren ontwikkeld tot een bruisende en actieve evenementenstad, waarin organisatoren van en bezoekers aan grote (internationale) evenementen zich thuis voelen. Binnen de te ontwikkelen visie op citymarketing en het vastgestelde evenementenbeleid moet zorgvuldig worden omgegaan met de beschikbare capaciteit van de gemeente en hulpdiensten om evenementen te kunnen hosten. Daarbij is ook de acceptatie van inwoners en bedrijven van groot belang. Evenementen die verworven kunnen worden, moeten passen binnen de speerpunten en hoofdlijnen, die in het Citymarketingbeleid verankerd worden.

Jaarlijks worden in de gemeente ruim 500 vergunning- en melding plichtige evenementen georganiseerd, met een totaal aantal bezoekers van rond de 700.000. Zij geven ruim € 25 miljoen per jaar uit, zo'n 25 % van de totale omzet binnen de toeristische en de retail sector. Evenementen zijn dan ook van groot belang voor onze gemeente, het zijn zeer waardevolle investeringsmomenten voor onze gemeente. In die zin willen we de komende jaren een aantal van hen ondersteunen. Zodoende kunnen we gemakkelijker eisen en voorwaarden stellen aan de impact van een evenement.

Evenementenorganisatie en -veiligheid.

In de gemeente Valkenburg aan de Geul vinden veel en vaak ook zeer grote evenementen plaats. Niet voor niets is Valkenburg in 2015 uitgeroepen tot evenementenstad van Nederland van het jaar 2014. Met evenementen willen we bezoekers en bewoners een aantrekkelijk programma van activiteiten aanbieden. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat evenementen ook veilig kunnen plaatsvinden. Veiligheid bij evenementen vormt voor onze gemeente, mede naar aanleiding van een aantal incidenten die in Nederland hebben plaatsgevonden, een belangrijk thema. Op basis van het in opdracht van de gemeente opgestelde onderzoeksrapport "Het risico en de kunst van grote dingen met weinig middelen" zijn we in het najaar van 2016 gestart met een professionaliseringsslag van de evenementenorganisatie en de evenementenveiligheid. Uit het onderhavige onderzoek blijkt dat het steeds verder uit elkaar lopen van de ambitie, de verscherping van de rol van de gemeente in evenementenveiligheid en de beperkte beschikbaarheid van middelen, organisatorische en veiligheidsrisico's met zich mee brengen. Het professionaliseringstraject van de gemeente Valkenburg aan de Geul op het terrein van de evenementenveiligheid heeft geleid tot een verscherpte aandacht hiervoor en een nauwere samenwerking op dit terrein met de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Deze werkwijze wordt de komende jaren verder doorgezet en geïntensiveerd.

Samenwerking met bedrijven, bewoners, (ondernemers)organisaties en de VVV is noodzakelijk. Gezamenlijk wordt gewerkt aan een zo optimaal mogelijk totaalproduct. De gemeente heeft de wens uitgesproken om te komen tot een professionele uitvoeringsorganisatie voor een aantal lokale, maar voor de gemeente uiterst belangrijke evenementen, zoals Kerststad. Een organisatie die de coördinatie ervan voor zijn rekening neemt en zorgt voor samenhang en continuïteit in het aanbod. Gebleken is dat dit op dit moment niet haalbaar is. Hierdoor blijft de gemeente verantwoordelijk voor de coördinatie, onderlinge afstemming en het totaalproduct. Deze taak legt een beslag op gemeentelijke financiën en ambtelijke capaciteit. Het streven blijft om te bezien hoe de effectiviteit op dit onderdeel kan worden vergroot.

Stedenband met Jiangyou.

Valkenburg aan de Geul is een actieve gemeente met een groot aantal ambities op het gebied van citymarketing en evenementen. In nauw overleg met de ondernemers is een nieuwe marketingcampagne ontwikkeld die Valkenburg aan de Geul neerzet als een "veelzijdige stad". Met deze campagne willen we onze positie als "bruisende, levende en vooral veelzijdige stad" in optima forma uitdragen en versterken. Samen met de ondernemers wordt in 2018 verder doorgepakt met betrekking tot de promotie van onze stad en zijn elementen. Naast de Europese markt wordt ook ingezet op de Chinese markt. Daartoe is een stedenband met de Chinese stad Jiangyou opgebouwd. Voor het opbouwen van deze stedenband heeft Uw raad financiële middelen ter beschikking gesteld. Samen met de VVV en diverse ondernemers is een viertal toeristische programma's ontwikkeld, die nu door een aantal touroperators in China op de markt gezet worden.

Veiligheid Kerststad en kerstmarkt.

In de begroting is een bedrag van € 200.000,- voor veiligheidsmaatregelen tijdens het evenement Kerststad Valkenburg opgenomen. Daarmee kan onze gemeente aan haar verantwoordelijkheid voldoen om dusdanige maatregelen te treffen dat het evenement veilig kan verlopen (bijvoorbeeld crowdmanagement).

Tevens is in de voorliggende begroting rekening gehouden met investeringsbedrag van € 500.000,- voor het kunnen treffen van brandveiligheidsmaatregelen in de gemeentegrot. Daardoor kan de inrichting van de gemeentegrot aangepast worden, waardoor voldaan wordt aan de brandveiligheidseisen, die de brandweer stelt tijdens de kerstmarkt en eventuele andere grootschalige evenementen in de gemeentegrot.

In 2017 is onderzocht of het evenement Kerststad door een aparte stichting georganiseerd kan worden. Helaas is gebleken dat partijen hiervoor niet de verantwoordelijkheid willen en kunnen dragen. Daardoor blijft Kerststad Valkenburg een samenspel van diverse initiatieven en zal de gemeente de impact op Valkenburg en de veiligheid moeten waarborgen.

Auw Wieverbal.

Het Auw Wieverbal genereert dusdanige bezoekersstromen dat extra kosten gemaakt moeten worden voor het afsluiten van straten en voor het plaatsen van sanitaire voorzieningen. Ook het verzorgen van informatievoorziening en communicatie aan omwonenden en bedrijven en de inzet van verkeersregelaars, EHBO'ers, beveiligers en vrijwilligers vergen financiële middelen. Aangezien de gemeente verantwoordelijk is voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid heeft Uw raad hiervoor bij de behandeling van de kadernota structureel € 10.000,- aan de begroting toegevoegd.

Amstel Gold race.

Op 29 mei 2012 heeft Uw raad het contract met de stichting Amstel Gold Race (AGR) met vijf jaar verlengd. In die overeenkomst, die van rechtswege op 1 juni 2017 eindigt, is onder meer opgenomen dat de gemeente en de stichting zich vóór 1 oktober 2016 over verlenging en condities moeten uitspreken. Op 11 oktober 2016 hebben wij de stichting laten weten dat wij welwillend staan tegenover een verlenging van het contract. Het AGR-weekend is één van onze belangrijkste weekenden van het jaar is. Uit een onderzoek van de Hoge school Zuyd is onder andere gebleken dat er meer dan 225.000 bezoekers op dit evenement afkomen, waarvan 50.000 onze gemeente bezoeken. Meer dan de helft van die bezoekers blijft meerdere dagen. Ook de media-impact is enorm. In 2016 keken bijna 8 miljoen mensen in totaal ongeveer 55 uur naar live-uitzendingen. Een aanvulling op dit meerdaagse evenement is de damesversie van de Amstel Gold Race. Deze werd dit jaar weer verreden. Die wedstrijd geeft nog meer bezoekers de drive om onze gemeente voor meerdere dagen te bezoeken. In de komende drie jaar sponsort de provincie de AGR Ladies Version met een bedrag van € 100.000,-. Onze gemeente participeerde in 2017 voor een bedrag van € 15.000,- in de kosten van de damesversie.

De stichting AGR heeft kenbaar gemaakt ook de komende vijf jaar in Valkenburg te willen blijven, maar niet onder dezelfde financiële condities. De stichting wil de bijdrage verhoogd zien met € 35.000,- tot € 100.000,- per jaar, omdat het evenement met de Ladiesversie is uitgebreid en er al jaren behoorlijk wat extra kosten gemaakt moeten worden voor het kunnen beheersen van de mensenmassa op onder andere het Grendelplein. Ook de bewegwijzering en de extra wensen van ondernemers brengen steeds hogere kosten met zich mee.

Bij de behandeling van de kadernota 2017-2021 heeft Uw raad besloten om de komende vijf jaar jaarlijks € 100.000,- ten behoeve van de Amstel Gold Race beschikbaar te stellen.

Wat mag het kosten?

Bij elk thema is, indien van toepassing, ingegaan op de benodigde middelen en de bekostiging ervan.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partij draagt bij aan de uitvoering van dit programma:

- Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Voor nadere informatie over deze B.V., waarin de gemeente voor 100% participeert, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
5	1	Niet-wekelijkse sporters	% aantal inwoners	2012	53,1	46,6	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
5.1	Sportbeleid en activering	92.997	84.204	76.441	76.441	76.441	76.441
5.2	Sportaccommodaties	2.637.981	2.480.685	2.080.244	2.069.117	2.105.154	2.075.987
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	253.570	292.141	261.738	261.887	262.040	262.198
5.4	Musea	98.668	156.617	157.671	107.724	106.648	91.027
5.5	Cultureel erfgoed	791.801	762.723	373.169	360.140	374.093	355.663
5.6	Media	279.239	376.226	271.755	275.750	291.042	283.924
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.853.263	2.510.795	2.462.569	2.472.055	2.488.099	2.496.551
	Totaal lasten	7.007.519	6.663.391	5.683.587	5.623.114	5.703.517	5.641.791

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
5.1	Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	-193.135	-461.703	-143.329	-143.634	-143.943	-144.257
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
5.4	Musea	-43.650	-42.274	-43.650	-43.650	-43.650	-43.650
5.5	Cultureel erfgoed	-151.336	-162.289	-94.000	-94.000	-94.000	-94.000
5.6	Media	0	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.105.876	-1.131.665	-1.153.293	-1.165.107	-1.175.332	-1.185.722
	Totaal baten	-1.501.497	-1.805.431	-1.441.772	-1.453.891	-1.464.425	-1.475.129

	Programma Sport, cultuur en recreatie <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
5.1	Sportbeleid en activering	92.997	84.204	76.441	76.441	76.441	76.441
5.2	Sportaccommodaties	2.444.846	2.018.982	1.936.915	1.925.483	1.961.211	1.931.730
5.3	Cultuur- presentatie, -productie en -participatie	246.070	284.641	254.238	254.387	254.540	254.698
5.4	Musea	55.018	114.343	114.021	64.074	62.998	47.377
5.5	Cultureel erfgoed	640.465	600.434	279.169	266.140	280.093	261.663
5.6	Media	279.239	376.226	271.755	275.750	291.042	283.924
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.747.387	1.379.130	1.309.276	1.306.948	1.312.767	1.310.829
	Totaal saldo	5.506.022	4.857.960	4.241.815	4.169.223	4.239.092	4.166.662

§ 1.6 Programma Sociaal domein.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. H.M.L. Dauven
	:	Dhr. drs. R. Meijers
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma komen de activiteiten op het gebied van de sociale voorzieningen en de maatschappelijke dienstverlening aan bod. Onze gemeente richt zich vooral op de zelfredzaamheid en participatie van burgers, op versterking van informele netwerken en een betere afstemming van maatschappelijke organisaties op behoeftes en vragen van burgers. Ook streven we naar versterking van samenhang tussen welzijn, wonen en zorg. Uitgangspunt daarbij is het stimuleren en versterken van het zelforganiserend vermogen van burgers.

Dit valt naadloos samen met de inhoud van het coalitieakkoord 2014-2018, waarin het accent ligt op buurtkracht en menskracht. Tevens laten wij ons leiden door de vastgestelde kadernota "Meedoen in Valkenburg aan de Geul: een andere kijk op participatie van burgers", met daarin het centrale gedachtegoed over zelfsturing. In die kadernota nemen de gemeenschappen vanuit het gedachtegoed van zelfsturing in het proces van gemeenschapsontwikkeling een dominante plaats in. Dit betekent dat in de benadering van de gemeenschappen en de aanpak van vraagstukken er primair sterk wordt geacteerd vanuit de eigen kwaliteiten en capaciteiten die in de samenleving verscholen liggen.

Daar waar burgers zich (tijdelijk) niet meer zelf kunnen redden, moeten voorzieningen vanuit de gemeente ingezet kunnen worden. Dat moet snel en efficiënt gebeuren, zonder grote administratieve (langdurige) procedures. Deze voorzieningen hebben betrekking op zelfredzaamheid ten aanzien van jeugd, werk, inkomen en zorg.

De 3 decentralisaties (3D's) in het sociale domein.

Per 1 januari 2015 zijn grote veranderingen doorgevoerd in het sociale domein. De lokale overheden zijn vanaf die datum onder andere verantwoordelijk voor de jeugdzorg (Jeugdwet). Verder zijn via de nieuwe WMO 2015 taken vanuit de AWBZ naar de gemeenten overgeheveld, waarbij nog meer de nadruk is komen te liggen op maatwerk en op het zorgvuldige tweezijdige proces om maatwerkoplossingen voor en samen met onze burgers te bereiken. En in de nieuwe Participatiewet tenslotte zijn drie regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt gebundeld, te weten de Wet Sociale Werkvoorziening, de Wajong voor tijdelijk en deels arbeidsongeschikten en de Wet Werk en Bijstand. Voor al die taken krijgen gemeenten minder geld. Die bezuinigingen verhogen dus de urgentie om de dienstverlening in het sociaal domein opnieuw vorm te geven en te laten aansluiten bij de transformatie van de samenleving, die al eerder is gestart.

Onze gemeente heeft de uitvoering van de 3 wetten vanaf 1 januari 2016 bij de gemeente Maastricht ondergebracht. Via dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) wordt de dienstverlening van de gemeente Maastricht richting onze burgers gevolgd. Uiteraard heeft Uw raad de zeggenschap over het beleid. Onze gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor het beleid en het vastleggen daarvan in verordeningen. Natuurlijk doen wij dat in afstemming met de regio Maastricht-Heuvelland. De uitvoering van de drie wetten door de gemeente Maastricht loopt naar tevredenheid. De afgelopen twee jaren bleven de feitelijke uitvoeringskosten van die wetten binnen de door het rijk beschikbaar gestelde uitkeringen. Ook voor de komende planjaren blijven wij daarvan uitgaan.

In 2015/2016 is via brede participatie de toekomstvisie op de 3D's vormgegeven. De zes gemeenten in Maastricht-Heuvelland zijn opnieuw samen opgetrokken in dit traject om te komen tot een zogenaamde Toekomstagenda 2022.

De rode draad van de Toekomstagenda is:

- we zetten de mens centraal;
- we werken vanuit de leefwereld van onze inwoners en niet vanuit de wetten, regels en procedures.

Dit betekent dat we bij de uitwerking van beleid en de ontwikkeling van de uitvoering luisteren naar ervaringsdeskundigen. En dat we gezinnen/huishoudens eigenaar laten zijn van hun eigen integrale ontwikkelingsplan. En ook dat we de samenleving meer ruimte geven om initiatieven te ontplooiën. Onze beleidsmonitor 3D gaat inzicht bieden in de effectiviteit van de ondersteuning en dus in de daadwerkelijke groei in zelfredzaamheid en participatie van mensen. Wij koersen hierbij op "meer met minder", meer zelfredzaamheid en meer participatie binnen het beschikbare budget.

Doelen.

De Toekomstagenda 2022 is gebaseerd op vier doelen:

- Versterken van de individuele eigen kracht in de samenleving;
- Versterken van de collectieve eigen kracht in de samenleving;
- De burger en zijn directe omgeving staan centraal, niet het systeem;
- We blijven mensen ondersteunen die tijdelijk of permanent geen regie over hun eigen leven kunnen voeren en/of een chronische beperking hebben.

Het Actieplan.

De concrete uitwerking van hetgeen bepaald is in de Toekomstagenda, is opgenomen in een Actieplan.

Wat willen we bereiken?

- Goede uitvoering en doorontwikkeling van de 3 Decentralisaties;
- Het uitvoeren van de projecten binnen het Actieplan Toekomstagenda 2022;
- Versterken van de sociale cohesie in de kernen, door actief burgerschap de samenleving duurzaam krijgen;
- Gemeenschappen ontwikkelen zich als entiteiten met een duidelijke koers op basis van de op te stellen dorpsontwikkelingsvisies en versterken hun positie ten opzichte van overheid en maatschappelijke organisaties, waardoor de identiteit en de eigen weerbaarheid van de gemeenschap wordt vergroot;
- Kernen leveren feed back op zaken die onder verantwoordelijkheid van overheid en maatschappelijke organisaties vallen;
- De WSW meer in en onder regie van de gemeenten uitvoeren. WSW-werknemers dicht bij huis hun werkzaamheden laten uitvoeren en meer inzetten op het aanbieden van werk dat passend is voor de individuele WSW-werknemer;
- Werkgevers in de regio Heuvelland worden vanuit een centraal regionaal servicepunt bediend voor het vervullen van vacatures;
- Bevorderen participatie, het voorkomen van sociaal isolement en het voorkomen dat mensen in de problemen raken wanneer zij als gevolg van bijzondere omstandigheden noodzakelijke extra uitgaven moeten doen die niet betaald kunnen worden uit het reguliere inkomen en/of vermogen.

Maatschappelijke effecten.

- Burgers nemen hun eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van het vergroten van de leefbaarheid in hun kern;
- Kernen zijn beter in staat om een eigen rol te nemen bij maatschappelijke vraagstukken;
- Door de invoering van het Werkgevers Servicepunt zullen meer mensen naar werk toe geleid kunnen worden;

- Mensen maken gebruik van de voorzieningen op het gebied van armoedebelid;
- Inwoners maken gebruik van de gemeentelijke toegang en gemeentelijke regie op de 3 decentralisaties;
- Voor de jeugd en ouders in Valkenburg aan de Geul zijn goede ondersteunde netwerken beschikbaar en wordt integrale hulp geboden vanuit de gedachte één gezin, één plan, één regisseur. Uitgangspunt is dat de zorg zo kort en zo dicht mogelijk bij huis wordt georganiseerd.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's benoemd. De verwachting is dat deze gezamenlijk de ambities van dit programma kunnen realiseren.

Thema 1: Zelfsturing en Leefbaarheid in de kernen;
 Thema 2: Arbeidsmarkt Andersom / Mobility & Talent Center Zuid Limburg;
 Thema 3: Armoede en schuldenbeleid;
 Thema 4: Jeugdwet;
 Thema 5: WMO;
 Thema 6: Innovaties in het sociaal domein;
 Thema 7: Doelgroepenvervoer.

Thema 1: Zelfsturing en Leefbaarheid in de kernen.

Op de Strategische Agenda van de gemeente Valkenburg aan de Geul 2017-2020 staat Burgerparticipatie. Over de uitvoering en invulling hiervan binnen de gemeentelijke organisatie heeft Uw raad al diverse besluiten genomen. Het gaat hierbij om de ter beschikking gestelde procesgeldten ten behoeve van burgerkrachtprocessen, als ook om co-financieringsgeldten ten behoeve van burgerkrachtprojecten.

Burgerkracht Stimuleringsfonds!

Voor het ondersteunen van processen op het terrein van burgerparticipatie en zelfsturing en voor het initiëren van projecten is vanaf 2016 tot en met het planjaar 2021 jaarlijks een bedrag beschikbaar van € 30.000,-. Deze gelden zijn niet alleen bedoeld voor activiteiten in het ruimtelijke of economische domein, maar ook in het sociale en maatschappelijke domein.

De diversiteit in initiatieven is groeiende. Of een initiatief al dan niet wordt ondersteund, is afhankelijk van de fase, waarin het verkeert:

- Kleinere projecten zijn overzichtelijker en komen in het algemeen sneller in de uitvoering, wat een bijdrage in de out of pocket kosten kan opleveren;
- Grotere projecten doorlopen diverse fases (uitwerken, haalbaarheid/randvoorwaarden, investeerders, dekking etc.), voordat de daadwerkelijke realisatie aan de orde is.

Voor de volgende burgerkrachtprojecten is door het college cofinanciering toegekend:

- LEADER-bijdrage Natuur- en Recreatieplan Vilt (€ 14.080,-);
- LEADER-bijdrage Dorpswijngaard Houthem St. Gerlach (€ 8.090,-);
- Mariakapel Vilt (€ 10.320,-).

In het verlengde hiervan worden nog projecten verwacht zoals:

- Uitkijkpunt Meertensgroeve;
- Pleinen Schin op Geul;
- Kalkovens, Barakkenberg en uitkijktoren Berg en Terblijt;
- Fruitboomgaard Sibbe.

Voor deze projecten geldt dat zij voor het merendeel tot stand zijn gekomen door het op gang brengen van het proces van zelfsturing en burgerkracht, waarbij het initiatief is genomen door Kernoverleggen. Daar waar een Dorpsontwikkelingsplan is gemaakt (Houthem, Vilt, Schin op Geul) vloeien de projecten daaruit voort en zijn ze ingebed in een grotere visie. Daar waar (nog) geen dorpsvisie is gemaakt (bijv. Berg en Terblijt, Sibbe-IJzeren) zorgt Bureau Burgerkracht! voor aanhaking op de reguliere beleidsprogramma's van provincie en/of gemeente.

Cofinanciering burgerkrachtprojecten.

Een gemeentelijke bijdrage in de daadwerkelijke realisatie van burgerkrachtprojecten zal moeten komen uit reguliere middelen dan wel uit specifieke middelen. Hierover is bij de behandeling van de kadernota 2016 het volgende besloten:

“Een bedrag van € 100.000,- aan de begroting (...) toe te voegen voor projecten in het kader van zelfsturing en burgerkracht, onder de voorwaarde dat over de bestemming van dat bedrag nog kaderstelling door de raad moet plaatsvinden én met de nadrukkelijke opdracht te bekijken hoe deze gelden structureel aan de begroting kunnen worden toegevoegd.”

De afwegingskaders voor toekenning zijn op 8 november 2016 door Uw raad vastgesteld. Verder kan worden opgemerkt dat in de voorliggende begroting tot en met het planjaar 2021 jaarlijks € 100.000,- voor projecten in het kader van zelfsturing en burgerkracht is opgenomen.

Voor de externe procescoördinatie Burgerkracht is voor de jaren 2018 en 2019 € 70.000,- per jaar opgenomen. De externe communicatie bestaat in 2018 uit de bekende activiteiten, onder andere uit het periodiek verspreiden van een nieuwsbrief, het houden van presentaties ten behoeve van kernoverleggen en sleutelfiguren en regionaal bestuurlijk overleg.

Interne ontwikkelingen.

Met de oprichting van Bureau Burgerkracht per februari 2015 wordt voorzien in een centraal aanspreekpunt voor burgerkracht in de gemeente. Dit bureau wordt aangestuurd vanuit de directie. De hoofdstructuur voor de interne procescoördinatie is in 2017 organisatorisch verder verfijnd en uitgelijnd door het inregelen van het Concern Management Team en Projectenoverleg, maar ook door de implementatie in teamplannen. Uiteindelijk dient dit te leiden tot een integrale methode van werken met individuele prestatieafspraken, waarbij gecoacht wordt op competenties, kennis en kunde. In deze bedrijfsvoeringstrategie van het integraal (projectmatig) werken dient er aandacht te zijn voor specifieke competentieontwikkeling, vaardigheden en rolbewustheid van medewerkers. Met de pilotprojecten sociale kaart en integrale veiligheidswijkschouw zijn hier al de eerste resultaten mee behaald en deze worden verder uitgerold over de gemeente.

De functie van de interne procescoördinator is inmiddels structureel aan de formatie toegevoegd en, gelet op de toegevoegde waarde van de externe procescoördinator voor de borging van burgerparticipatie in de kernen, wordt die functie voor 2018 en 2019 gecontinueerd. Wij merken dat eerder al op.

De rol van de Klankbordgroep, bestaande uit de fractievoorzitters, ondersteund door de griffier, verstevigt zijn consulterende en verbindende functie. Er zal twee keer per jaar met de voorzitters van de kernoverleggen worden gesproken over de voortgang en uitvoering van projecten en de daarbij behorende budgettering. De werkgroep Leefbaarheid wordt meer en specifiek betrokken bij en ingezet op kern overstijgende aangelegenheden of op meer beleidsmatige vraagstukken met een kern overstijgend karakter om de samenhang tussen de kernen te behouden en te versterken.

Burgerkracht kan in beginsel een bijdrage leveren aan alle thema's uit de begroting. Samen met het management stellen wij ons ten doel om een thema-overstijgende rol van Burgerkracht te bewaken en te stimuleren door aan de beschreven resultaten de procesvraag te koppelen: Hoe worden deze resultaten bereikt en is daar een versterkende rol weggelegd voor burgerkracht?

Ook willen wij in 2018 een accent zetten op gebruikmaking van Burgerkracht in het sociale domein. In 2016 is onderzoek gedaan naar 'good practices' van Burgerkracht in dat domein, bijvoorbeeld de signaleringsgroep in de kern Houthem St. Gerlach.

Ook is onderzocht welke behoefte er is en welke randvoorwaarden noodzakelijk zijn bij inwoners van andere kernen (met namen Schin op Geul en Vilt) om projecten in het sociale domein te gaan ontwikkelen.

Uit het onderzoek is namelijk gebleken dat er wel degelijk behoefte bestaat om projecten in het sociale domein (verder) te ontwikkelen. Zo zijn er al initiatieven als "Samen aan tafel" in Schin op Geul of het ontwikkelen van een 'sociale kaart' in Berg. Hierbij moet de gemeente de ruimte durven te geven aan burgers om initiatieven uit te laten werken. Burgers die dergelijke projecten willen starten, moeten bovendien de nodige begeleiding krijgen. Dat kan door middel van het geven van een gerichte cursus en/of training. Uit het onderzoek komen de volgende aanbevelingen naar voren:

- faciliteer kennisoverdracht tussen en met burgers, kernen, professionals en gemeente;
- organiseer structureel overleg met andere Heuvelland-gemeenten zodat kennisoverdracht kan plaatsvinden over zelfregie en burgerparticipatie in het sociale domein;
- creëer handvaten en tools voor burgers;
- Bureau Burgerkracht heeft een regisserende en verbindende rol te vervullen om alle levende ideeën en oplossingsrichtingen met elkaar te verbinden en om vanuit het proces en projectmatige kennis en kunde hier het initiatief in te nemen.

Thema 2: Arbeidsmarkt Andersom / Mobility & Talent Center Zuid Limburg.

De Zuid-Limburgse economie groeit, er is meer werkgelegenheid en bedrijven zijn op zoek naar mensen. In sommige sectoren ontstaan er zelfs tekorten. Als het niet lukt deze vacatures tijdig in te vullen, dreigt de groei van de Zuid-Limburgse economie te stagneren. Zuid-Limburg staat aldus voor de opgave de arbeidsmarkt vlot te trekken. Middels het project Arbeidsmarkt Andersom zullen meer mensen met een uitkering aan het werk geholpen moeten worden door middel van samenwerking tussen de Zuid-Limburgse gemeenten, het UWV, scholen en het bedrijfsleven. Het project heeft de naam Arbeidsmarkt Andersom gekregen, omdat de situatie vanuit een ander perspectief bekeken wordt. Er wordt gekeken naar de vraag van de werkgever, in plaats van naar het aanbod van werkzoekenden.

Onderdeel van het project Arbeidsmarkt Andersom is het Mobility en Talent Center Zuid-Limburg (MTC Zuid Limburg), dat nadrukkelijk de verbinding legt tussen vraag en aanbod. Het MTC Zuid-Limburg richt zich op het op voorraad beschikbaar hebben (krijgen) van gekwalificeerd personeel, daarbij inspeland op de behoeften op sectorniveau en rekening houdend met de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. De vraag die de werkgever vandaag heeft, wordt ingevuld met het beschikbare potentieel werkzoekenden, dat meteen inzetbaar is. Dat gebeurt binnen werkpools voor verschillende sectoren (maximaal 10 pools voor maximaal 15 mensen). In de werkpools krijgen mensen met een loonwaarde tussen 30% en 80% twee jaar werk plus een opleiding op basis van (aan te leren) competenties, persoonlijke interesse en affiniteit. De gedachte is dat gedurende het traject de loonwaarde stijgt en mensen na twee jaar arbeidsfit zijn. De werkgevers zijn daarbij verantwoordelijk voor de opzet en inrichting van de werkpools. Binnen de pools bestaat er een sluitende aanpak, die inhoudt dat wanneer mocht blijken dat er ondanks een zorgvuldige werving- en selectietraject (dat door de werkgevers zelf is vorm gegeven) toch een mismatch is tussen werknemer en werkgever/functie, de werknemer in één van de andere pools wordt geplaatst. Ook worden potentiële deelnemers die zijn geactiveerd, maar uiteindelijk niet te matchen zijn met één van de pools, doorgeleid naar andere projecten/trajecten, waardoor zij uiteindelijk alsnog aan het werk kunnen. Het MTC Zuid-Limburg kent in beginsel een projectduur tot en met 2018. Op basis van de resultaten wordt beoordeeld of en zo ja hoe het concept structureel is in te bedden.

Thema 3: Armoede en schuldenbeleid.

Armoede- en schuldenbeleid blijven een belangrijk thema binnen het sociaal domein. Het wegnemen van armoede- of schuldenproblematiek is immers een belangrijke, zo niet de belangrijkste voorwaarde om überhaupt te kunnen participeren in de samenleving.

De ambitie is de aanpak van armoede en schulden een stevige positie te geven binnen de integrale aanpak van de drie decentralisaties (op het gebied van werk, zorg en jeugd) teneinde de zelfredzaamheid van burgers te versterken. Een aanzet hiertoe is gemaakt met het Actieplan Armoede. In dit plan worden verbindingen gelegd met andere (beleids)terreinen en met (keten)partners in de regio Maastricht-Heuvelland.

In het Actieplan Armoede ligt de focus op preventie en vroegsignalering, op de aanpak van schulden, op vereenvoudiging van complexe armoederegelingen en op het experimenteren met innovatieve projecten. Het Actieplan gaat uit van vier lijnen, waarbinnen zowel lokale als regionale acties worden uitgevoerd, te weten:

Lijn 1: Preventie en vroegsignalering;
Lijn 2: Aandacht voor schulden;
Lijn 3: Het systeem eenvoudiger maken;
Lijn 4: Verbinden.

Deze vier lijnen staan niet op zichzelf, maar versterken elkaar. De verdere uitwerking van de vier lijnen wordt in de volle breedte én in samenwerking met het formele en informele netwerk, inwoners en de doelgroep zelf opgepakt. Daarnaast wordt naar meer verbinding en verbreding met overige beleidsterreinen gezocht. Op veel terreinen vinden immers al initiatieven of activiteiten plaats die ook van invloed zijn op de armoede-aanpak.

Tevens wordt ingezet op het bestrijden van armoede onder kinderen. Daarvoor heeft het Rijk gelden beschikbaar gesteld. Voor onze gemeente gaat het dan om een bedrag van € 63.000,- in 2018 en afgerond € 59.000,- vanaf het planjaar 2019. Die gelden worden ingezet voor kinderen, die opgroeien in een gezin met een laag inkomen.

Thema 4: Jeugdwet.

Verbeteren overgang 18- naar 18+.

Van jongeren, opvoeders en professionals uit het jeugdveld komen er verschillende signalen dat een aantal jongeren in de problemen komt bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar. Het zijn kwetsbare jongeren uit de Jeugdhulp of maatschappelijke opvang, die er veelal alleen voorstaan. Daarnaast is er bij deze jongeren vaak sprake van een of meer problemen, zoals een verstandelijke beperking, GGZ-problematiek, schulden, verslaving, problemen in de thuissituatie of ontwikkel-, leer- en/of gedragsproblemen. Een deel van deze jongeren loopt een verhoogd risico om zwerfjongere te worden. De knelpunten rondom de overgang van 18- naar 18+ worden geïnventariseerd. Tevens wordt actie ondernomen om deze knelpunten op te heffen.

Als basis voor de aanbevelingen en acties dienen de aanbevelingen, die zijn gedaan door I'm Ready! Dat is een project van 6 organisaties, die jongeren hebben gevraagd om leeftijdsgenoten te interviewen die in een pleeggezin, residentiële jeugdzorginstelling, GGZ-instelling of een justitiële jeugdinrichting zitten of hebben gezeten. In het project gaat het vooral om de vraag hoe jongeren de voorbereiding op zelfredzaamheid zelf ervaren en wat zij belangrijk vinden, om van hieruit te werken aan verbeteringen.

Verbeteren samenwerking met het onderwijs.

Voor een nadere beschrijving hiervan verwijzen wij naar het programma Onderwijs.

Thema 5: WMO.

Wmo en gezondheidsbeleid gaan hand in hand.

De Wet maatschappelijke ondersteuning is een decentrale participatiewet, die tot doel heeft zoveel mogelijk mensen te laten deelnemen in en aan de samenleving.

Eigen verantwoordelijkheid, ondersteuning en een stimulerende omgeving zijn kernbegrippen. Wanneer iemand niet op eigen kracht aan de samenleving kan deelnemen en ook naasten en/of vrijwilligersorganisaties hierbij geen uitkomst bieden, heeft de gemeente een verantwoordelijkheid om mensen in staat te stellen zich zelfstandig te redden. Het is daarnaast ook de verantwoordelijkheid van de gemeente om een gezonde levensstijl te stimuleren. Dit houdt in dat zorg, sport- en bewegingsactiviteiten dichtbij huis in de eigen kern beschikbaar zijn of komen. Een kern, die tevens veilig en leefbaar is. Veiligheid, leefbaarheid en een gezonde levensstijl zijn niet enkel factoren als het gaat om de preventie van ziekte en het bevorderen van gezond gedrag, het zijn ook doelstellingen die deelname aan de maatschappij stimuleren. De stap naar de Wmo is hiermee gemaakt. Een gezonde levensstijl is evenzeer preventief als het gaat om het voorkomen van het niet meer zelfstandig kunnen deelnemen aan de maatschappij. En omgekeerd geldt hetzelfde: gezondheid is niet enkel afwezigheid van ziekte, maar staat ook voor mentaal en sociaal welzijn. Gezondheidsbeleid verlegt het accent van ziekte en zorg naar het vermogen je aan te passen aan de uitdagingen van het leven en zelf de regie te voeren op je leven (positieve gezondheid).

Door integraal te kijken naar de Wmo zorgen wij ervoor dat:

- Er meer bewegingsactiviteiten komen die gericht zijn op 65-plussers;
- Het isolement (eenzaamheid) zo veel mogelijk wordt voorkomen;
- De sociale binding binnen de kern wordt vergroot.

Thema 6: Innovaties in het sociaal domein.

Naast diverse regionale initiatieven op het gebied van innovaties in het sociaal domein, zien wij dat het ook van groot belang is om lokaal beleid te ontwikkelen dat inspeelt op de specifieke eigenschappen, wensen en behoeften van wijken, buurten, kernen en bevolkingsgroepen. Daartoe heeft Uw raad een incidenteel budget vrijgespeeld van € 500.000,- waarmee lokale initiatieven kunnen worden aangejaagd of waarmee wij kunnen aanhaken bij regionale initiatieven die een lokale uitwerking hebben. De kaders voor het verstrekken van innovatiesubsidies zijn door Uw raad inmiddels vastgesteld. In 2017 en 2018 zullen wij met name partners in het sociale domein en het maatschappelijk middenveld uitdagen met goede projectplannen te komen. In de tweede helft van 2018 zal een tussentijdse evaluatie plaatsvinden.

Vrijwilligersbeleid.

Eind 2017 zal onder de vrijwilligers en de vrijwilligersorganisaties een enquête gehouden worden om de ervaringen, wensen en behoeften van de vrijwilligers in beeld te brengen. De uitkomsten van de enquête zullen de basis vormen voor een nieuw op te stellen vrijwilligersbeleid. Dit beleid zal samen met het maatschappelijk middenveld worden opgesteld. Wij verwachten het nieuwe beleid rond de zomer van 2018 aan de raad te kunnen voorleggen.

Thema 7: Doelgroepenvervoer.

Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor het brede doelgroepenvervoer. Dit vervoer bestaat uit: Wmo-vervoer (Regiotaxi), het leerlingenvervoer en het Wmo-begeleid vervoer (dagbesteding en -opvang, vervoer in het kader van de Jeugdwet) en tenslotte, in beperkte vorm, het WsW-vervoer. In 2016 is gestart met een nieuwe aanbesteding van het Wmo-vervoer. Dit omdat het contract met de aanbieder Veolia op 10 december 2016 afliep. Dit contract was onderdeel van de provinciale concessieovereenkomst voor het openbaar vervoer (OV). De provincie Limburg besteedt alleen nog het OV aan zonder Regiotaxi. Sinds 11 december 2016 is Omnibuzz verantwoordelijk voor het doelgroepenvervoer (collectieve vervoersvoorziening) van 32 Limburgse gemeenten.

In 2019 zal een tweede inkoopronde voor vervoer plaatsvinden, waarbij de vervoersplanning wordt overgeheveld naar de mobiliteitscentrale. Dan is het volwaardige regiemodel een feit. De fasering in aanbesteding heeft ook als voordeel dat de instroom van ander vervoer (leerlingenvervoer, Wmo-begeleiding vervoer) vloeiender in de tijd kan verlopen. In 2017 is gestart met een werkgroep rondom het betrekken van WMO-begeleiding bij het doelgroepenvervoer. Dit wordt in 2018 gecontinueerd. Ook de werkgroep voor leerlingenvervoer zal na haar eerste verkenning in 2015 weer worden opgestart in 2017 en een vervolg krijgen in 2018.

Wat mag het kosten?

Bij elke thema is, indien van toepassing, ingegaan op de benodigde middelen en de bekostiging ervan.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL);
- Omnibuzz.

Voor nadere informatie over deze gemeenschappelijke regelingen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
6	1	Banen	aantal per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2016	592,8	744,0	LISA
6	2	Jongeren met een delict voor de rechter	% aantal jongeren 12-21 jaar	2015	0,73	1,45	Verwey Jonker Instituut
6	3	Kinderen in armoede	% aantal kinderen tot 18 jaar	2015	4,3	6,6	Verwey Jonker Instituut
6	4	Netto arbeidsparticipatie	% werkzame beroepsbevolking van beroepsbevolking	2016	62,4	65,8	CBS
6	5	Achterstandsleerlingen	% aantal kinderen 4-12 jaar	-	-	-	Verwey Jonker Instituut
6	6	Jeugdwerkloosheid	% aantal jongeren 16-22 jaar	2015	0,91	1,52	Verwey Jonker Instituut
6	7	Bijstandsuitkeringen	aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	2016	27,9	41,3	CBS
6	8	Re-integratievoorzieningen	aantal per 1.000 inwoners 15-65 jaar	2016	14,8	25,5	CBS
6	9	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	12,0	10,7	CBS
6	10	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2016	1,2	1,2	CBS
6	11	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren 12-22 jaar	2016	0,5	0,5	CBS
6	12	WMO-cliënten met een maatwerkarrangement	aantal per 1.000 inwoners	2016	-	62	CBS

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Sociaal domein <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.289.397	1.546.292	1.345.861	1.340.232	1.255.156	1.269.295
6.2	Wijkteams	2.745.758	2.280.238	2.284.820	2.289.453	2.300.260	2.311.134
6.3	Inkomensregelingen	5.276.466	5.088.253	5.168.992	5.168.992	5.168.992	5.168.992
6.4	Begeleide participatie	2.556.062	2.135.645	2.093.261	2.021.230	1.927.601	1.902.432
6.5	Arbeidsparticipatie	208.848	509.068	446.095	465.465	477.415	512.852
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	285.594	314.189	310.514	310.514	310.514	310.514
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.164.406	3.115.797	3.121.221	3.121.374	3.121.528	3.121.685
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.081.317	2.089.640	2.090.139	2.090.139	2.090.139	2.090.139
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	26.116	13.479	14.048	14.345	14.650	14.965
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	203.934	280.673	298.544	301.653	304.840	308.109
	Totaal lasten	17.837.898	17.373.274	17.173.495	17.123.397	16.971.095	17.010.117

	Programma Sociaal domein <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-174.604	-66.460	-48.434	-48.434	-48.434	-48.434
6.2	Wijkteams	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785
6.3	Inkomensregelingen	-5.107.803	-4.645.982	-4.570.178	-4.494.374	-4.494.374	-4.494.374
6.4	Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-346.715	-346.390	-346.390	-346.390	-346.390	-346.390
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-13	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	-5.668.920	-5.099.617	-5.005.787	-4.929.983	-4.929.983	-4.929.983

	Programma Sociaal domein <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.114.793	1.479.832	1.297.427	1.291.798	1.206.722	1.220.861
6.2	Wijkteams	2.705.973	2.240.453	2.245.035	2.249.668	2.260.475	2.271.349
6.3	Inkomensregelingen	168.663	442.271	598.814	674.618	674.618	674.618
6.4	Begeleide participatie	2.556.062	2.135.645	2.093.261	2.021.230	1.927.601	1.902.432
6.5	Arbeidsparticipatie	208.848	509.068	446.095	465.465	477.415	512.852
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	285.594	314.189	310.514	310.514	310.514	310.514
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.817.691	2.769.407	2.774.831	2.774.984	2.775.138	2.775.295
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	2.081.304	2.088.640	2.089.139	2.089.139	2.089.139	2.089.139
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	26.116	13.479	14.048	14.345	14.650	14.965
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	203.934	280.673	298.544	301.653	304.840	308.109
	Totaal saldo	12.168.978	12.273.657	12.167.708	12.193.414	12.041.112	12.080.134

§ 1.7 Programma Volksgezondheid en milieu.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. drs. R. Meijers Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

In dit programma komen de activiteiten aan de orde op het gebied van volksgezondheid en milieu. Het betreft het aspect gezondheid zelf en zaken, die hier een directe relatie mee hebben, namelijk milieu, afval en rioleringen. Het programma richt zich op de gezondheid van de gehele bevolking of op bepaalde groepen, waarbij de slogan is: "Voorkomen is beter dan genezen". De basis hiervoor is vastgelegd in de regionale gezondheidsnota, die de 18 Zuid-Limburgse gemeenten hebben opgesteld. In deze nota worden de kaders voor het gezondheidsbeleid weergegeven: de wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg), de relatie met andere gemeentelijke wettelijke taken op het vlak van de jeugd(gezondheids)zorg, maatschappelijke ondersteuning en armoedebestrijding, het financiële kader, de achterblijvende gezondheidssituatie in Zuid-Limburg en belangrijke maatschappelijke ontwikkelingen, zoals decentralisatie van wettelijke verantwoordelijkheden, de noodzaak tot integratie van beleidsdoelstellingen en regionale samenwerking. De onderdelen milieu, afval en rioleringen omvatten naast het bepalen van eigen beleid ook een aantal uitvoerende taken. Voor rioleringen zijn het beleid en de financiële kaders vastgelegd in het gemeentelijke rioleringsplan. Op het gebied van milieu is de afgelopen jaren beleid vastgesteld, onder andere op het gebied van de bodem, geurhinder en externe veiligheid.

Wat willen we bereiken?

Met dit programma willen wij bereiken dat de volksgezondheid in Zuid-Limburg in het algemeen en in Valkenburg aan de Geul in het bijzonder op minimaal het zelfde niveau komt als het Nederlandse gemiddelde. Ook moet met het uitgestippelde beleid bereikt worden dat de aanhoudende verschillen in gezondheid en levensverwachting tussen mensen met een lage en een hoge sociaaleconomische status worden verkleind.

Uitvoering van dit programma voor het onderdeel riolering moet er toe leiden dat wateroverlast wordt beperkt en dat overstort van vervuild water op open water wordt voorkomen.

Voor het onderdeel milieu willen wij een duurzaam en goed milieu voor zowel onze eigen inwoners als onze bezoekers garanderen. Daarbij is het bewust worden van de mogelijkheden van hergebruik van materialen een belangrijk onderdeel. Wat voor de een afval is, is voor de ander een grondstof.

Maatschappelijke effecten.

- Het bevorderen van de gezondheid van de inwoners en dan met name inwoners met een lage sociale economische status in alle kernen;
- Zelfsturing vanuit de dorpskernen wordt verbonden met het integraal werken aan gezondheidsbevordering. Inwoners gaan vanuit het principe van zelfsturing verantwoording nemen ten aanzien van de gezondheidsaspecten in hun buurt;
- Door de ontkoppeling van de afvoer van regenwater en vuilwater wordt mede voorkomen dat er wateroverlast ontstaat en dat het oppervlaktewater wordt vervuild;
- Vereenvoudiging van de regelgeving en procedures, vermindering van het aantal procedures, kostenbesparing en betere dienstverlening voor de vergunningaanvrager;
- Inwoners en bedrijven zuiniger om te laten gaan met energie;
- Inwoners afdoende te beschermen tegen schadelijke gevolgen van geluid, geur, luchtverontreiniging, bodemverontreiniging en veiligheidsrisico's, die aanwezige bedrijven en/of installaties kunnen veroorzaken. Er wordt gestreefd naar een goede balans tussen enerzijds het belang van het bedrijfsleven en anderzijds een gezonde leefomgeving;
- Verlaging van de inzamel- en verwerkingskosten door schaalvergroting;

- Vergroten bewustwording van hergebruik van materialen;
- Het uitbreiden van het gebied, waarbinnen inwoners op uniforme wijze en tegen dezelfde acceptatievoorwaarden hun grof huishoudelijk afval bij een milieupark kunnen aanbieden.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om de beoogde maatschappelijk effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's benoemd. Soms hebben die een duidelijke relatie met thema's uit andere programma's.

Thema 1: Gezond meedoen in Valkenburg aan de Geul.

De manier waarop in Nederland naar gezondheid wordt gekeken, is de laatste jaren sterk veranderd. Waar voorheen het accent lag op "recht op zorg" wordt nu vooral gekeken naar preventie en naar wat nodig is om mensen in hun eigen kracht te zetten. Mee kunnen doen en ertoe doen zijn voorwaarden om regie te hebben en te houden over je eigen leven. Je gezond en vitaal voelen is daarbij van groot belang. Deze andere kijk op gezondheid is met de decentralisaties in het sociale domein zeer actueel. Voor gemeenten betekent dit dat naar verbindingen gezocht moet worden tussen gezondheid en maatschappelijke doelen, zoals werk, onderwijs en participatie. Zo ontstaat aandacht voor gezondheid vanuit verschillende beleidsterreinen. Dit is echter nog niet vanzelfsprekend. Een gezamenlijke integrale aanpak is en blijft hard nodig. Want het is belangrijk om nieuwe samenwerkingsverbanden te bevorderen en logische verbindingen te leggen, zowel binnen het zorgdomein als daarbuiten. De GGD ZL maakt deel uit van het sociaal team van onze gemeente. In dit verband kan de GGD ZL met het oog op preventie ervoor zorgen dat onze burgers mee kunnen doen, ongeacht hun beperking(en). Zij doen dit in samenwerking met onze partners in het sociale domein.

Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG).

Overgewicht is één van de grootste bedreigingen van onze volksgezondheid. Gemiddeld één op de zeven Nederlandse kinderen heeft overgewicht. In sommige wijken zelfs één op de drie kinderen. Dat moet veranderen. Onze jongeren zijn de toekomst van Nederland. Uit de notitie 'Een nieuwe kijk op gezondheid in Valkenburg aan de Geul' (een lokaal rapport toekomstverkenning 2014 van de GGD Zuid Limburg) blijkt dat 9 % van de 5-6 jarigen, 15 % van de 9-11 jarigen en 20 % van de 13-14 jarigen in Valkenburg aan de Geul (ernstig) overgewicht vertonen. Overgewicht op jonge leeftijd leidt bijna altijd tot overgewicht tijdens volwassenheid ("tracking" genoemd) met alle gezondheids- en economische risico's van dien. In de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' is de aanpak van overgewicht door jongeren vaker te laten bewegen en gezonder te laten eten één van de speerpunten.

Vanaf 1 april 2016 zijn de gemeenten Vaals, Eijsden-Margraten, Meerssen en Valkenburg aan de Geul formeel JOGG-gemeente. Zij hebben gezamenlijk één regionale JOGG-regisseur en ieder afzonderlijk een lokale regisseur aangesteld. Voor de regionale JOGG-regisseur is een samenwerkingsverband aangegaan met de GGD ZL. Behalve de gemeente Meerssen hebben de overige gemeenten met de GGD ZL ook afspraken gemaakt over de inzet van een lokale regisseur. Sinds 1 oktober 2016 is ook de gemeente Gulpen-Witterm erkend als JOGG-gemeente. Deze gemeente maakt eveneens deel uit van de regionale aanpak.

In 2018 moet meer aandacht verkregen worden voor de thema's 'Meer bewegen' (op school, de peuterspeelzaal, het kinderdagverblijf), 'Gezonder eten en drinken' (traktatiebeleid, water drinken, gezonde kantine), 'Gezondere omgeving' (met name de fysieke omgeving) en 'Netwerken' (sportverenigingen, onderwijsinstellingen, kinderdagverblijven, zorgpartners, partners binnen het CJG en de GGD).

Ouderen op Gezond Gewicht (OOGG).

In de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' vormt ook de aanpak van overgewicht onder ouderen een speerpunt.

Bij veel ouderen (59%) in Valkenburg aan de Geul speelt overgewicht een grote rol. Bij 10% van de ouderen is sprake van ernstig overgewicht (obesitas). Naast overgewicht worden bij ouderen beperkingen aan het bewegingsapparaat het vaakst genoemd als chronische aandoeningen. Hoge bloeddruk neemt de tweede plaats in. 28% van de ouderen uit onze gemeente wordt beoordeeld als kansarm* en niet-vitaal. Daarnaast is 10% van de 75-plussers ernstig eenzaam en krijgt één op de elf 55-plussers een ongeval (Gezonde kijk op Valkenburg, 2010).

*Met kansarme ouderen worden ouderen bedoeld die werkeloos zijn, weinig naaste familie hebben, last hebben van één- of meerdere chronische aandoeningen en een verhoogde kans hebben op eenzaamheid en obesitas.

In de leeftijdscategorie van 65 jaar en ouder is de relatie met de zorgsector cruciaal. Kennis moet gedeeld worden en patiënten moeten doorverwezen kunnen worden naar een geschikt beweegaanbod. Van sportverenigingen wordt gevraagd om aangepast of nieuw beweegaanbod te creëren. Sportdorp Houthem is hier een duidelijk voorbeeld van. In de nota voor Sport én Beweging 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving' is het streven om ook in 2018 een kern aan te wijzen om een sportdorp te realiseren. Verder worden de mogelijkheden onderzocht om in samenwerking met één of meerdere huisartspraktijken ouderen meer aan het bewegen te krijgen. Alle mogelijke manieren voor ouderen om meer te bewegen zullen in beeld gebracht worden en er zal actief met de doelgroep gecommuniceerd worden. Het gaat daarbij met name om de ouderen die weinig of niet bewegen terwijl hun gezondheid daar wel om vraagt. Naast het beweegaspect wordt indirect ook ingespeeld op het sociale aspect.

Thema 2: Volksgezondheid.

Gezondheid in Zuid Limburg: van signaalrood naar bronsgroen.

De regionale nota gezondheidsbeleid 2016 - 2019 "Van signaalrood naar bronsgroen" beschrijft de ambities van de 18 Zuid Limburgse gemeenten in het verbeteren van de gezondheid en vitaliteit van hun burgers. Naar aanleiding van het regionale gezondheidsbeleid hebben de Zuid Limburgse gemeenten een ondersteuningsstructuur opgezet waarbij een plan van aanpak is ontwikkeld. Hierbij zijn drie programmalijnen te onderscheiden, te weten gezonde jeugd, gezonde wijk en kwetsbare personen. Op basis van dit plan van aanpak zullen wij een lokale invulling geven ten aanzien van de volgende resultaten:

- Het verhogen van het aantal kinderen waar het goed mee gaat;
- Het verkleinen van gezondheidsverschillen (zie ook Gezond in de Stad);
- Een gezonde en veilige leefomgeving voor kwetsbare personen en een betere integratie van deze mensen in de wijk.

We zoeken daarbij de samenwerking op met bestaande initiatieven en projecten. In het kader van burgerparticipatie worden burgers nadrukkelijk opgeroepen om zelf met activiteiten te komen die de positieve gezondheid bevorderen. Uiteraard verleent de gemeente hierbij voldoende ondersteuning. We gaan daarbij uit van het principe dat gezondheid veel meer gaat over het vermogen je aan te passen aan de uitdagingen van het leven en dat je zelf de regie voert op je leven.

Gezond in de Stad (GIDS).

Voor de planjaren 2018-2022 ontvangen wij net als de voorgaande vier jaren een budget vanuit het Rijk (de GIDS gelden). Tot nu toe lag de nadruk op burgerparticipatie. Gezondheidsprojecten en activiteiten in de meest brede zin van het woord werden door burgers aangedragen. Vanaf 2018 willen wij meer de nadruk leggen op het terugdringen van gezondheidsachterstanden bij mensen met een lage sociaal economische status. Het is echter moeilijk om deze doelgroep te bereiken en om de juiste interventie in te zetten. Samen met de GGD ZL zullen wij onderzoeken hoe we deze doelgroep op de juiste manier kunnen ondersteunen. Inzet is het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Thema 3: Rioleringen.

Hoofddoel van de riooltechnische en waterhuishoudkundige werken is de bescherming van de volksgezondheid. Afgeleid doel is de inzameling en het transport van het afvalwater, waarbij overlast en overstorten op oppervlaktewater, bodem en grondwater worden beperkt.

Op het terrein van riooltechnische en waterhuishoudkundige aspecten wordt samengewerkt in het samenwerkingsverband Maas en Mergelland. Daarin zijn de gemeenten Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul vertegenwoordigd, evenals het Waterschap Limburg en WML. In 2017 is gewerkt aan het nieuwe Basis Riolerings Plan (BRP). Binnen dit BRP wordt tevens gekeken naar de klimaatveranderingen qua hitte-stress en intensievere regenbuien. Aandacht voor water binnen ruimtelijke plannen zal steeds belangrijker worden. Dit staat straks verankerd in de zogenaamde regenwaterstructuurkaart. De aanbevelingen uit het BRP zijn verwerkt in het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). Het meerjarige GRP en de daaraan gerelateerde rioolheffing wordt in het najaar van 2017 aan Uw raad ter vaststelling voorgelegd. Hoofdthema binnen de rioleringssector is de klimaatverandering.

Thema 4: Duurzaamheid.

In het kader van duurzaamheid staan energiebesparing en klimaatbeleid volop in de belangstelling. In mei 2013 is het Klimaatbeleidsplan vastgesteld. Via subsidieregelingen van met name de provincie Limburg wordt het nemen van energiebesparende maatregelen en het treffen van energiebesparende voorzieningen gestimuleerd. In het kader van de uitvoering van de (milieu)regelgeving wordt gestreefd naar een goede balans tussen het belang van het bedrijfsleven en een gezonde leefomgeving.

Onlangs is een haalbaarheidsstudie opgesteld voor wat betreft de realisatie van zonnepanelen op gemeentelijke daken en terreinen. Op basis van gemaakte exploitatieberekeningen lijkt realisatie op een drietal locaties rendabel, namelijk het stadhuis, het gemeentelager en de voormalige gemeentelijke stortplaats, gelegen aan de Heunsberg. Om hierover concrete uitspraken te kunnen doen, is aanvullend onderzoek nodig. Uw raad heeft daarvoor bij de behandeling van de kadernota een budget van € 15.000,- beschikbaar gesteld.

Energieconvenant.

In september is het energieconvenant 'coalition of the willing' door alle achttien Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg ondertekend. De inspanningsverplichtingen uit dit convenant zijn:

- het ontwikkelen van een lange termijn energietransitie visie;
- het opstellen van een eerste (korte termijn) uitvoeringsprogramma op projectniveau;
- het uitwerken van een voorstel in termen van capaciteit en middelen voor de organisatie van het uitvoeringsprogramma.

De bovenstaande inspanningsverplichtingen uit het convenant betekenen voor de gemeente Valkenburg aan de Geul dat het bestaande Klimaat- en energiebeleidsplan 2012-2015 moet worden geactualiseerd voor 1 juni 2018. Het wiel hoeft op deze vlakken niet opnieuw te worden uitgevonden en waar mogelijk kan gebruik worden gemaakt van kennis en ervaring binnen de (sub)-regio. Tevens heeft het tot positief gevolg dat er meer kennis en ervaring op inhoudelijk en procesmatig vlak wordt uitgewisseld en hierdoor versnelling in onze gemeente optreedt. Ook biedt samenwerking een stevigere basis in de afstemming met externe partners, zoals de regionale netbeheerder, de provincie Limburg en het Rijk.

Op dit moment ontbreken de personele en geldelijke middelen om te voldoen aan de genoemde inspanningsverplichtingen. Een korte inventarisatie heeft uitgewezen dat de gevraagde actualisatie extern kan worden uitgevoerd voor € 5.000,-. De inventarisatie zal worden uitgevoerd. Komen daar vervolgacties uit, dan zullen aanvullende middelen en arbeidscapaciteit moeten worden vrijgespeeld.

Thema 5: Afval.

Sinds 1 januari 2016 wordt het huishoudelijke afval (restafval, groente-, fruit en tuinafval en plastic en metalen verpakkingen en drankenkartons) op basis van een samenwerkingsovereenkomst ingezameld door de Dienst Stadsbeheer van de gemeente Maastricht. Deze overeenkomst kent een looptijd van 3 jaar (2016-2018) en is gelijk aan de verlengde looptijd van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Milieuparken Geul en Maas, waarin onze gemeente samenwerkt met de gemeenten Meerssen en Maastricht. Gedurende de looptijd wordt bekeken of een aantal diensten, waaronder die van de inzameling, ondergebracht kan worden binnen de GR, waarmee gestreefd wordt naar optimalisering van de dienstverlening en afstemming van inzamelmiddelen en technieken.

Op Zuid-Limburgse schaal worden de samenwerkingsmogelijkheden met Rd4 onderzocht, met als doel het leveren van efficiëntere en professionelere overheidsdiensten, een betere dienstverlening aan de burger en het vergroten van de bestuurskracht, specifiek op het gebied van de afvalinzameling. Daartoe hebben Maastricht en Rd4 een intentieovereenkomst gesloten, waarbij wij ook actief zijn binnen enkele werkgroepen. In de loop van 2017 zijn ook verdere acties ontplooid om de invoering en bewustwording van de termen *Circulaire Economie* en *Van Afval naar Grondstof (VANG)* verder vorm te geven. De commissie en Uw raad zullen wij op de hoogte houden.

Er wordt ook samengewerkt binnen de AfvalSamenwerking Limburg (ASL), waarbij zowel aandacht is voor het beheer van de lopende contracten rond afvalverwerking als voor een uitwisseling van best practices op het gebied van inzameling, stimulering bewustwording en beleidstrajecten.

De samenwerking van de GR Geul en Maas met Rd4 zal in 2018 (streven vanaf 1 januari) resulteren in een gezamenlijke afvalapp en een openstelling van de milieuparken voor elkaars burgers. Hiermee wordt de service naar de burgers verbeterd.

Wat mag het kosten?

De middelen voor het thema volksgezondheid zijn opgenomen in de reguliere begroting. Dat geldt ook voor de thema's milieu, afval en rioleringen.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan de uitvoering van dit programma:

- Waterleiding Maatschappij Limburg (WML);
- Geneeskundige GezondheidsDienst (GGD) Zuid-Limburg;
- Gemeenschappelijke Regeling Milieuparken Geul en Maas.

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
7	1	Fijn huishoudelijk restafval	aantal kg per inwoner	2015	95	200	Eigen gegevens/CBS
7	2	Hernieuwbare elektriciteit	% totale elektriciteit	2015	2,4	11,8	RWS Klimaatmonitor

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Volksgezondheid en milieu <i>Lasten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
7.1	Volksgezondheid	409.402	424.232	414.586	412.312	416.457	420.706
7.2	Riolering	2.416.466	2.301.997	2.282.935	2.294.484	2.307.532	2.273.958
7.3	Afval	1.344.475	1.247.360	1.293.637	1.283.272	1.317.586	1.348.643
7.4	Milieubeheer	638.985	280.631	228.030	232.767	242.630	247.619
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	287.510	257.506	276.982	276.258	275.558	274.881
	Totaal lasten	5.096.838	4.511.726	4.496.170	4.499.093	4.559.763	4.565.807

	Programma Volksgezondheid en milieu <i>Baten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
7.1	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	-2.701.165	-2.740.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000
7.3	Afval	-1.472.450	-1.409.329	-1.464.063	-1.456.387	-1.494.970	-1.530.220
7.4	Milieubeheer	-20.321	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-139.604	-125.158	-125.500	-125.500	-125.500	-125.500
	Totaal baten	-4.333.540	-4.284.487	-4.308.563	-4.300.887	-4.339.470	-4.374.720

	Programma Volksgezondheid en milieu <i>Saldo taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
7.1	Volksgezondheid	409.402	424.232	414.586	412.312	416.457	420.706
7.2	Riolering	-284.699	-438.003	-426.065	-414.516	-401.468	-435.042
7.3	Afval	-127.975	-161.969	-170.426	-173.115	-177.384	-181.577
7.4	Milieubeheer	618.664	270.631	218.030	222.767	232.630	237.619
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	147.906	132.348	151.482	150.758	150.058	149.381
	Totaal saldo	763.298	227.239	187.607	198.206	220.293	191.087

§ 1.8 Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (VHROSV).

Bestuurlijk verantwoordelijk : Dhr. drs. C.P.J.L. Vankan
Ambtelijk verantwoordelijk : Dhr. ing. B.F.H. Mennens

Inleiding.

Het thema Ruimtelijke Ordening richt zich op het ordenen van de aanwezige ruimte in de gemeente. Hiermee wordt zowel de bebouwde als de onbebouwde ruimte bedoeld. Wij moeten kunnen beschikken over een actueel ruimtelijk beleid voor het totale grondgebied van de gemeente, waarin is vastgelegd hoe gebouwen en (onbebouwde) gebruikt mogen worden (welke functies zijn toegestaan) en hoe gronden bebouwd mogen worden (wat, waar en hoe groot/hoog). Verder dient het ruimtelijk beleid duidelijkheid te verschaffen over de beleidsvrijheid van de gemeente binnen de vigerende wet- en regelgeving. Met andere woorden, uit het ruimtelijk beleid moet duidelijk zijn op welke onderdelen maatwerk mogelijk is, uitgaande van de lokale problematiek en behoeften.

Het thema Volkshuisvesting richt zich op een kwalitatief en kwantitatief evenwicht op de regionale en dus ook op de lokale woningmarkt. Zonder regionale afstemming kan een optimale woonsituatie voor de inwoners van nu en de toekomst niet bereikt worden. Het volkshuisvestingsbeleid is gebaseerd op de regionale woonvisie, die een uitwerking is van het Provinciaal Omgevingsplan Limburg en heeft zodoende een formele status. De demografische ontwikkelingen (afname bevolking en vergrijzing) vragen om maatregelen die het toevoegen van nieuwe woningen beteugelt en alleen in bijzondere gevallen toestaat. Regionaal en provinciaal worden daarvoor kaders ontwikkeld. De interactie tussen ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en maatschappelijke aspecten wordt daarmee steeds sterker.

Voor beide thema's is het eind 2014 door provinciale staten vastgestelde nieuwe Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL 2014) van groot belang. Dit plan heeft een formele status en is een visiedocument waarmee de provincie vastlegt wat ze samen met haar omgevingspartners wil doen om in Limburg de fysieke voorwaarden voor een optimaal leef-en vestigingsklimaat te realiseren. Belangrijk onderdeel van het nieuwe POL zijn de drie regionale structuurvisies (noord, midden en zuid) die voor Limburg worden opgesteld, samen met de regiogemeenten. Gezien de formele status van het POL heeft dit plan gevolgen voor het ruimtelijke ordenings- en volkshuisvestingsbeleid van onze gemeente. Er zal een vertaling moeten plaatsvinden naar de lokale situatie in de diverse bestemmingsplannen en het aan te passen volkshuisvestingsbeleid.

Een eerste stap daarin is al op 10 oktober 2016 gezet met het vaststellen van de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg (SVWZL). Deze visie is inmiddels door nagenoeg alle 18 Zuid-Limburgse gemeenten vastgesteld. Hiermee is voor de eerste keer een regionale visie op wonen op deze schaal vastgesteld. De uit die visie voortvloeiende afspraken zullen door de gemeente worden opgepakt, bijvoorbeeld door het opstellen van een sub-regionale programmering en waar nodig een doorvertaling naar bestemmingsplannen op het moment dat deze herzien worden.

In het POL 2014 zijn ook uitgangspunten geformuleerd voor onder meer winkels, kantoren en bedrijventerreinen. De Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie hebben in april 2016 de Bestuursvereenkomst Regionale Afspraken Zuid-Limburg ondertekend. Ter uitvoering van het POL en deze Bestuursvereenkomst is voor de onderwerpen winkels, kantoren en bedrijventerreinen de Structuurvisie Ruimte en Economie Zuid-Limburg (SVREZL) in voorbereiding. Dit ruimtelijk en programmatisch kader heeft tot doel om te komen tot een toekomstbestendige ruimtelijke structuur voor winkels, kantoren en bedrijventerreinen. In Zuid-Limburg is of dreigt een kwantitatief overschot aan winkels, kantoren en bedrijventerreinen. Daarnaast zijn er in alle segmenten kwalitatieve uitdagingen in het versterken en vernieuwen van deze markten. Dit hangt deels samen met de veranderende wensen en eisen in hoe we willen werken en winkelen en met de demografische ontwikkelingen. Besluitvorming over de structuurvisie door de gemeenteraden van Zuid-Limburg is voorzien in het laatste kwartaal van 2017.

Wat willen we bereiken?

Op het gebied van de ruimtelijke ordening willen we bereiken dat onze gemeente blijft beschikken over een dekkend juridisch kader in de vorm van actuele bestemmingsplannen, dat naast het beschermen van aanwezige waarden ook voldoende ruimte voor ontwikkeling biedt. Daarnaast willen we dat de bestemmingsplannen een goed kader bieden voor ruimtelijke afwegingen en makkelijk hanteerbaar (begrijpelijk en leesbaar) zijn voor zowel de eigen organisatie als voor de burgers. Ook willen we al zo veel mogelijk anticiperen op de komst van de Omgevingswet en het daaruit voortvloeiende Omgevingsplan (opvolger van de huidige bestemmingsplannen en verordeningen op het gebied van de fysieke leefomgeving).

Door de activiteiten op het gebied van de volkshuisvesting willen we bereiken dat er een passende regionale woningvoorraad komt, die aansluit bij de wensen van de huidige bevolking en in staat is toekomstige ontwikkelingen op te vangen. Voor de regio Maastricht en Heuvelland betekent dit het transformeren van de bestaande woningvoorraad naar de toekomstige gewenste kwaliteit en samenstelling. Voor onze gemeente betekent dit het kritisch omgaan met nieuwe initiatieven en het goed monitoren van de lopende projecten.

Maatschappelijke effecten.

- Een goede huisvesting voor diverse doelgroepen, waarbij vooral aandacht is voor specifieke doelgroepen, zoals ouderen en jongeren;
- Leegstand en daarmee waardevermindering van bestaande woningen voorkomen;
- Het voorkomen van sociaal isolement van ouderen als gevolg van landelijke maatregelen;
- Op ruimtelijk vlak ontwikkelingen mogelijk maken c.q. ongewenste ontwikkelingen tegengaan en kernkwaliteiten vastleggen, zoals natuurwaarden, landschappelijke waarden en cultuurhistorie;
- Het verschaffen van rechtszekerheid en rechtsgelijkheid;
- Het beschermen van aanwezige waarden (monumenten, archeologie, landschap en natuur);
- Het verbeteren van de digitale dienstverlening aan burgers;
- Vermindering van regeldruk (deregulering);
- Het oplossen van onjuistheden in en het verbeteren van de toegankelijkheid van de huidige bestemmingsplannen;
- Het verbeteren (behouden) van de leefbaarheid (voorzieningsniveau) en het vestigingsklimaat met de daarvoor benodigde versterking van de winkel-, kantoren- en bedrijvenmarkt;
- Het terugbrengen van het overschot aan bestaande vastgoedvoorraad en het faciliteren van kwalitatieve toevoegingen en herbestemmingen.

Wat gaan we daarvoor in 2018 doen?

Om de beoogde maatschappelijke effecten te kunnen realiseren, is een aantal thema's benoemd. Soms hebben deze thema's een duidelijke relatie met thema's uit andere programma's.

Thema 1: Ruimtelijke ordening.

Zoals bekend is het kabinet bezig met de voorbereidingen om te komen tot één Omgevingswet. Deze wet vervangt 15 bestaande wetten, waaronder de Waterwet, de Crisis- en herstelwet en de Wet Ruimtelijke Ordening. Van ongeveer 25 andere wetten gaan de onderdelen over Omgevingsrecht naar de nieuwe wet. Dit is een zeer ingrijpende vernieuwing die na de vernieuwing van de Wro, de Wabo en het Bouwbesluit, wederom een inspanning vragen van de burgers en onze ambtelijke organisatie. Eind dit jaar, begin volgend jaar zal met de implementatie van de Omgevingswet gestart worden.

De Woningwet is onlangs gewijzigd. Dit betekent dat een groot deel van de bouwverordening uiterlijk vanaf 1 juli 2018 van rechtswege komt te vervallen. Dat betekent dat het deel dat betrekking heeft op de parkeernormenbepaling moet zijn opgenomen in bestemmingsplannen of beheersverordeningen.

Er is een overgangstermijn voor bestaande bestemmingsplannen tot 1 juli 2018. Na die datum verliezen de stedenbouwkundige bepalingen in de bouwverordening hun (aanvullende) werking voor bestaande bestemmingsplannen en kunnen deze niet meer als vangnet dienen. Op basis van het nieuwe Besluit Ruimtelijke Ordening (BRO) is het verplicht om in de toelichting van bestemmingsplannen aan te geven hoe omgegaan wordt met cultuurhistorie, op dezelfde manier zoals dat nu al met archeologie gebeurt.

De bestuursafspraken op basis van het Pol zijn inmiddels gemaakt en voor de zomer van 2016 getekend. Op het terrein van Wonen heeft Uw raad in oktober 2016 de Structuurvisie Wonen Zuid-Limburg vastgesteld. Deze visie geeft de zeer strikte kaders aan waarbinnen er planologische woningtoevoegingen kunnen worden gerealiseerd. Daarnaast is de Structuurvisie Ruimte en Economie Zuid-Limburg (SVREZL) in voorbereiding, die als de planning wordt gehaald eind 2017 door de gemeenteraden wordt vastgesteld.

We zijn gestart met het project 'duurzaam, veilig en verantwoord wonen'. Het project heeft tot doel illegale bewoning en oneigenlijk gebruik van woningen tegen te gaan. De eerste stap is het inventariseren van de omvang van het probleem. Het kan zijn dat sprake is van een zogenaamde administratieve correctie als blijkt dat in het verleden een woning op een legale wijze tot stand is gekomen (en bewoond wordt) en in het bestemmingsplan niet op de juiste manier is geregeld. Nadat de inventarisatie van de omvang van het illegaal wonen is afgerond, kan het plan van aanpak verder worden aangevuld met een exacte aanpak, prioritering, tijdspad en kosten. Echter, wij zullen op enig moment de bestemmingsplannen moeten aanpassen wanneer er sprake is van een zogenaamde 'administratieve correctie'. Wellicht dat een link kan worden gelegd met het project 'onderhoud bestemmingsplannen'.

In 2018 zullen de volgende acties plaatsvinden:

- waar noodzakelijk zullen bestaande bestemmingsplannen en visies worden aangepast en bijgesteld op basis van het POL 2014 en de al vastgestelde en in voorbereiding zijnde regionale structuurvisies;
- in het kader van het project 'onderhoud bestemmingsplannen' en het anticiperen op de Omgevingswet worden de huidige bestemmingsplannen geactualiseerd, eenvoudiger en eenduidiger gemaakt. Daarbij gaat het onder andere om uniformering van begrippen, herstellen van fouten, het beperken van afwijkingsmogelijkheden, het opnemen van nieuwe (inmiddels vastgestelde) beleidsregels in de bestemmingsplanregels en het verwerken van parkeernormen in de bestemmingsplannen;
- nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen/projecten worden mogelijk gemaakt door het maken van nieuwe bestemmingsplannen, zoals de revitalisering van het openluchttheater, de herontwikkeling van klooster Boslust, het verplaatsen van het gasontvangststation, het Natuur- en Recreatieplan Vilt en andere projecten, die zich aandienen;
- eventueel aanpassen van bestemmingsplannen (administratieve correcties) naar aanleiding van het project 'duurzaam, veilig en verantwoord wonen'.

Thema 2: Volkshuisvesting.

Zuid-Limburg en daarbinnen ook de regio Maastricht-Heuvelland hebben te maken met de gevolgen van demografische ontwikkelingen. Dat heeft grote invloed op de vraagzijde van de woningmarkt, zowel in kwantitatief als in kwalitatief opzicht. Er is sprake van een dalende vraag in totaliteit en een verschuiving naar kwalitatief andere woningen. De overgang van een groei-aanbodmarkt naar een krimp-vraagmarkt, waarbij de gewenste woningtypes veranderen, vraagt des te meer om visie en beleid, overleg, samenwerking en een gedeelde agenda tussen gemeenten, maar ook met andere betrokkenen en instanties, zoals het rijk, de provincie, woningcorporaties en andere marktpartijen (projectontwikkelaars etc.).

De knelpunten op de woningmarkt in de regio Maastricht-Heuvelland zijn met name:

- de scheve verdeling van de regionale woningvoorraad (huur versus koop);
- een specifiek tekort aan goedkope en middel-dure huurwoningen;
- een ontoereikend kwalitatief goed aanbod voor het toenemende aantal oudere huishoudens (nu veelal wonend in oudere, niet aangepaste woningen);
- de leefbaarheid in de dorpen door dalende inwoneraantallen en een dreigend overaanbod van particuliere woningen op de koopmarkt.

Al met al komt de doorstroming onder druk te staan, waardoor de markt zowel aan de onderkant (starters) als aan de bovenkant (senioren en ouderen) stagneert. Door rijksmaatregelen in het maatschappelijke veld (verscherpen criteria voor toegang tot intramurale zorg) dreigt vooral sociaalisolement van ouderen in gedateerde woningen. Sinds enige jaren komt daar het sterk toenemende aantal statushouders bij, die in toenemende mate een beroep doet op de goedkopere huurwoningen, waarop echter ook de autochtone urgente gevallen en jonge woningzoekenden op zijn aangewezen. Met corporaties wordt naar oplossingen gezocht.

Het overaanbod en de plancapaciteit (al of niet vergund of planologisch geregeld) maken de transformatie van de woningmarkt naar een consumentgericht woningaanbod met een grotere woningkwaliteit een verre van gemakkelijke opgave. In oktober 2016 heeft U samen met de 17 andere Zuid-Limburgse gemeenten de Structuurvisie wonen Zuid-Limburg vastgesteld. Deze visie is zelfbindend voor de gemeenten en omvat nadere regels en voorwaarden hoe om te gaan met dit overaanbod en eventuele nieuwe plannen. Voor het thema volkshuisvesting is van belang dat een regionale woningvoorraad gerealiseerd wordt, die niet alleen qua omvang, maar vooral ook kwalitatief aansluit bij de wensen van de huidige en toekomstige bevolking.

De vermindering van het aantal huishoudens leidt tot een kleinere vraag naar woningen, waardoor de woningvoorraad dus ook zal moeten inkrimpen om zodoende op termijn een gezonde huizenmarkt te kunnen handhaven. De oplossing dient dan ook gezocht te worden in het slopen van kwalitatief slechtere woningen en het gelijktijdig terugbouwen van minder, maar kwalitatief betere woningen. Daarnaast dient in de bestaande particuliere woningvoorraad een kwaliteitsslag plaats te vinden om ervoor te zorgen dat de huidige bewoners langer kunnen blijven wonen c.q. de woning attractiever wordt gemaakt voor jonge gezinnen. Deze verduurzaming (levensbestendiger maken van woningen) biedt samen met een energetische verduurzaming mogelijkheden voor de particuliere woningbezitter.

Uw raad heeft in dat kader in mei 2016 ingestemd met het starten van het traject Dubbel Duurzaam. Dit traject is eind 2016 opgestart en zal ook in 2018 doorgaan. Uit onder andere de woonmonitor blijkt dat in onze gemeente sprake is van een grote woning leegstand (6% eind 2016). Dat is hoog, zeker in een tijd dat er veel vraag naar woningen is. In 2018 zullen de onderzoeken worden opgepakt naar de oorzaak van deze hoge leegstand. Denk daarbij aan woningen boven horecabedrijven of aan het (al of niet bewust) inschrijven op een ander adres dan het feitelijke woonadres. Een goede sanering van deze leegstandcijfers zal ook een bijdrage leveren aan de transformatieopgave, die immers een samenspel is van bevolkingsontwikkeling, leegstand en te verwachten woningbehoefte. De nog te realiseren nieuwe woningen in steden en dorpen staan in dienst van en dragen bij aan de transformatieopgave, die noodzakelijk is. De expliciete aandacht voor de huisvesting van specifieke doelgroepen is daar onderdeel van. Een meer evenwichtige opbouw van de regionale woningvoorraad blijft prioriteit.

Tegen de achtergrond van de demografische ontwikkelingen zullen wij ons moeten inspannen om op creatieve wijze de gewenste diversiteit in het woningaanbod te bereiken, vooral ook door herstructurering van de bestaande woningvoorraad en waar het niet anders kan door nieuwbouw. Een bijzonder punt van aandacht is de steeds grotere taakstelling voor de corporaties met betrekking tot de huisvesting van statushouders. Deze groep is de laatste jaren explosief gegroeid. Een afname wordt voorlopig niet verwacht.

De gemeente is verantwoordelijk voor het goed kunnen wonen van haar inwoners. Dat betekent dat er voldoende goede en betaalbare woningen zijn, die passen bij de wensen van inwoners en nieuwe bewoners.

De gemeente doet dit bijvoorbeeld door op een duurzame manier nieuwe woningen te laten bouwen. Maar ook door de bestaande woningvoorraad aan te passen, of bestaande bouw te vernieuwen. Samen met de corporaties, huurders en bestuur zal deze woonvisie worden opgesteld.

In 2018 moeten een aantal trajecten worden doorgezet c.q. worden opgestart:

- Het opstellen en formeel aankondigen van het voornemen om bestaande niet gebruikte bouwtitels op termijn in te trekken;
- Het aanpassen van de relevante bestemmingsplannen door bepaalde bouwtitels te verwijderen;
- Toezien op het tijdig starten van de bouwwerkzaamheden bij verleende vergunningen voor woningen;
- Daar waar mogelijk bestaande, vergunde maar nog niet gestarte plannen, omvormen tot kwalitatief betere plannen met minder woningen;
- Het toepassen van de in 2013 vastgestelde beleidsregels voor het intrekken van vergunningen voor het bouwen van woningen en woongebouwen;
- Monitoren van de daadwerkelijke realisatie, vraag en waar nodig bijstellen van de bouwprogramma's in overleg met de regiogemeenten;
- Uitvoeren en monitoren van de regionale woningbouwprogrammering, die eind 2017 wordt vastgesteld;
- Saneren van de leegstandlijst om te komen tot een realistisch beeld;
- Opstarten van een sanerings- en legalisatietraject ten aanzien van illegale woningen (gebruik en realisatie);
- Aanbesteden en laten opstellen van de Gemeentelijke woonvisie.

Thema 3: Krimp.

Tot en met 2015 ontving onze gemeente een apart budget om de gevolgen van de krimp op te vangen. Daartoe werd een zogenaamde "krimpparagraaf" aan de begroting toegevoegd. Vanaf 2016 ontvangt de gemeente Maastricht als centrumgemeente de krimpgelden voor de hele regio Maastricht-Heuvelland. Tussen de colleges van Maastricht-Heuvelland zijn afspraken gemaakt op welke wijze het budget voor projecten kan worden ingezet. De realisatie van de projecten vindt plaats tussen 2016 en 2020 (2020 is het laatste jaar van de krimpgelden).

De criteria:

- Projecten moeten betrekking hebben op het maatschappelijk vastgoed, gericht op onderwijs, gymzalen, buitensportaccommodaties en gemeenschapsvoorzieningen/huizen;
- Herbestemming dient binnen gemeentelijk en regionaal beleid te passen, onder andere programmatische POL-kaders en regionale structuurvisies;
- De businesscase dient vastgesteld te zijn door het college van de aanvragende gemeente;
- Er moet een fysiek resultaat zijn (dus geen studies, visies, onderzoeken en dergelijke). De afboeking mag hierbij maximaal 25% zijn. We gaan er vanuit dat hier aan voldaan kan worden, omdat het realiseren van een 'fysiek resultaat' altijd duurder zal zijn;
- Verantwoording dient plaats te vinden met accountantsverklaring uiterlijk 3 maanden na afronding van het project.

Financiële kaders:

- Het betreft € 844.000,- per jaar voor 5 jaar;
- De verdeelsleutel van de krimpgelden ten behoeve van de spreiding over de gemeenten is het inwoneraantal per 1 januari 2016:

Inwonertal per 1-1-2016 (CBS)

Maastricht	Meerssen	Eijsden-Margraten	Valkenburg a/d Geul	Gulpen-Wittem	Vaals	Totaal	Inwoners
122.538	19.046	25.128	16.512	14.526	9.623	207.373	Inwoners
€ 498.726	€ 77.516	€ 102.270	€ 67.203	€ 59.120	€ 39.165	€ 844.000	1 jaar
€ 2.493.626	€ 387.582	€ 511.349	€ 336.016	€ 295.601	€ 195.826	€ 4.220.000	5 jaar

- De gelden mogen per gemeente over de jaren worden meegenomen voor de periode 2016-2020;
- Gemeenten krijgen de gelden per jaar overgemaakt op basis van een goedgekeurd project. Indien gemeenten de gelden eerder nodig hebben, dienen zij dit zelf voor te financieren;
- Projecten dienen gerealiseerd te zijn binnen de periode 2016-2020;
- Gelet op realisatie in 2020 is 2019 het laatste jaar waarin aangevraagd kan worden, met uitzondering van aanvragen ten behoeve van vrijgevallen middelen;
- Indien een gemeente geen aanvraag indient c.q. een project niet realiseert (in 2020), vallen de resterende gelden per 1 januari 2020 vrij ten behoeve van de andere gemeenten, naar rato van inwonertal, die daarvoor uiterlijk 1 maart 2020 een nieuwe aanvraag kunnen indienen;
- Per 1 januari 2021 vallen de eventueel resterende middelen vrij ten gunste van de gemeente Maastricht.

Thema 4: Herbestemming monumentaal vastgoed.

Kasteel Oost.

De gemeente wil voorwaarden scheppen om Kasteel Oost in goede conditie te houden en zowel het Kasteel als het park openbaar toegankelijk te houden. De gemeente is in 2013 op zoek gegaan naar nieuwe partners (i.c. een ideële stichting), die bij deze visie pasten. Tevens is bij de Provincie een subsidie van € 500.000,- verkregen voor het in oude staat herstellen van het landgoed Kasteel Oost. De raad heeft bij de behandeling van de kaderbrief 2013 deze subsidie veilig gesteld door eenzelfde bedrag te reserveren. Voor de ontwikkeling van Kasteel Oost is een geïnteresseerde partij gevonden. Om Kasteel Oost te kunnen herontwikkelen moet het pand vrij van gebruikers opgeleverd worden. Daartoe is een gerechtelijke procedure gestart. Afhankelijk van de afloop van deze procedure kan op korte of middellange termijn vrij beschikt worden over Kasteel Oost. De subsidietermijn van de Provincie is aan de nieuwe planning aangepast.

Pradoegebouw.

Wij hebben een intentieovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar, met de bedoeling om het Pradoegebouw te verkopen teneinde er een designhotel met het thema wielrennen in te vestigen. De verkoopprijs is bepaald op € 200.000,-. Om die ontwikkeling mogelijk te maken, heeft Uw raad destijds een investeringssubsidie van eveneens € 200.000,- beschikbaar gesteld ten behoeve van de restauratie van het monument. Ook de provincie heeft dat bedrag gevoteerd. In 2016 heeft de projectontwikkelaar nadere onderzoeken uitgevoerd. Daarbij is gebleken dat er veel extra en vooral onvoorziene kosten zijn, die als verborgen gebreken kunnen worden aangemerkt en waarvoor de eigenaar deels aan de lat staat. Wij noemen in dat verband achtergebleven asbest, houtrot dakconstructie en het ontbreken/verzakken van de fundering. De extra kosten worden geraamd op € 300.000,-. De provincie is bereid om voor 1/3 deel in die kosten te participeren, mits de gemeente en de projectontwikkelaar dat ook doen. In de begroting heeft uw raad eveneens een extra investeringssubsidie van € 100.000,- gereserveerd, teneinde de door ons gewenste ontwikkeling mogelijk te maken.

Wat mag het kosten?

De middelen voor bestemmingsplannen en visieherzieningen zijn verwerkt in de reguliere begroting. Eventueel noodzakelijke middelen voor planschade en andere aansprakelijkheden zijn niet voorzien. De middelen voor de activiteiten met betrekking tot het thema volkshuisvesting zijn opgenomen in de reguliere begroting. Wel zal incidenteel nader juridisch advies moeten worden ingewonnen voor het aanpassen van bestemmingsplannen en voor het intrekken van bouwvergunningen. Deze middelen zullen uit het daarvoor bestemde budget geput worden. Er zijn (vooralsnog) geen middelen gereserveerd voor onderzoeken, zoals een leegstandsanalyse, woonruimte verdeling, soorten woningen, illegale woningen etc.

Verbonden partijen.

Niet van toepassing.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
8	1	Gemiddelde WOZ-waarde woningen	duizend euro	2016	198	209	CBS
8	2	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2014	6,9	6,0	ABF - Systeem Woningvoorraad
8	3	Demografische druk	% van personen 20-65 jaar	2017	80,2	69,0	CBS
8	4	Woonlasten éénpersoonshuishouders	euro	2017	585	644	COELO, Groningen
8	5	Woonlasten meerpersoonshuishouders	euro	2017	828	723	COELO, Groningen

Samenvattend overzicht baten en lasten programma.

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Lasten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
8.1	Ruimtelijke ordening	596.172	592.177	154.182	153.912	153.655	153.410
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.372.695	182.352	173.525	170.033	166.542	163.050
8.3	Wonen en bouwen	1.524.607	1.543.296	1.495.141	1.437.686	1.548.584	1.472.385
	Totaal lasten	8.493.474	2.317.825	1.822.848	1.761.631	1.868.781	1.788.845

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Baten taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
8.1	Ruimtelijke ordening	-262.005	-244.636	-19.100	-19.100	-19.100	-19.100
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	0	0	0	0	0	0
8.3	Wonen en bouwen	-829.177	-1.225.208	-886.921	-717.452	-1.055.079	-777.079
	Totaal baten	-1.091.182	-1.469.844	-906.021	-736.552	-1.074.179	-796.179

	Programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing <i>Saldo taakvelden</i>	Realisatie 2016	Planjaar 2017	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
8.1	Ruimtelijke ordening	334.167	347.541	135.082	134.812	134.555	134.310
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.372.695	182.352	173.525	170.033	166.542	163.050
8.3	Wonen en bouwen	695.430	318.088	608.220	720.234	493.505	695.306
	Totaal saldo	7.402.292	847.981	916.827	1.025.079	794.602	992.666

Hoofdstuk 2: Het programmaplan: Bestuur en ondersteuning.

Bestuur en ondersteuning.

Bestuurlijk verantwoordelijk : College van Burgemeester & Wethouders
Ambtelijk verantwoordelijk : Dhr. L.T.J.M. Bongarts

Volgens de nieuwe begrotingsvoorschriften mogen de overheadkosten niet meer aan de afzonderlijke programma's worden doorbelast, maar moeten in één taakveld worden verwerkt. Dat taakveld maakt in onze begroting onderdeel uit van het programma Bestuur en ondersteuning. Hiermee vervalt de noodzaak van een complexe en vaak ondoorzichtige kostentoerekening aan gemeentelijke taken en activiteiten. Gevolg daarvan is wel dat de kostprijs van een product een vertekend en dus een minder realistisch beeld te zien geeft.

In sommige gevallen mogen overheadkosten wel bij de bepaling van de kostprijs worden meegenomen. Bijvoorbeeld bij taken/activiteiten en daarmee samenhangende diensten, waarvoor kostendekkende tarieven in rekening gebracht mogen worden. Het niet meenemen van overheadkosten zou leiden tot positieve resultaten, waardoor tarieven verlaagd zouden moeten worden, met alle gevolgen van dien voor de begrotingssituatie. In paragraaf 3.1 komen wij hierop terug.

Behalve de kosten van overhead zijn er nog meer taken en activiteiten, die niet direct aan de programmalijnen mogen worden toegerekend en die dus ook onderdeel uitmaken van het programma Bestuur en ondersteuning. Concreet gaat het dan om de volgende taakvelden:

- Bestuur;
- Burgerzaken;
- Treasury;
- OZB woningen;
- OZB niet-woningen;
- Parkeerbelasting;
- Belastingen overig;
- Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds;
- Overige baten en lasten;
- Vennootschapsbelasting (Vpb);
- Mutaties reserves;
- Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Deze taakvelden zullen wij zo dadelijk nader toelichten.

Verbonden partijen.

De volgende verbonden partijen dragen bij aan het programma Bestuur en ondersteuning:

- Enexis Holding N.V.;
- Vordering op Enexis B.V.;
- Verkoop Vennootschap B.V.;
- Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.;
- CBL Vennootschap B.V.;
- CSV Amsterdam B.V.;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten;
- Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen Limburg (BSGW).

Voor nadere informatie over deze verbonden partijen, waarin onze gemeente participeert, verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen.

Beleidsindicatoren.

Taakveld	Nr.	Indicator	Eenheid	Periode	Gemeente	Nederland	Bron
0	1	Formatie	aantal fte per 1.000 inwoners	2018	5,54	-	Eigen gegevens
0	2	Bezetting	aantal fte per 1.000 inwoners	2017	5,18	-	Eigen gegevens
0	3	Apparaatskosten	kosten per inwoner	2018	587,08	-	Eigen begroting
0	4	Externe inhuur	% kosten van totale loonsom en inhuur externen	2018	2,92	-	Eigen begroting
0	5	Overhead	% van totale lasten	2018	11,66	-	Eigen begroting

Samenvattend overzicht baten en lasten programma Bestuur en ondersteuning.

	Bestuur en ondersteuning <i>Lasten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
0.1	Bestuur	1.033.143	634.347	635.492	637.543	639.623	641.736
0.2	Burgerzaken	684.564	557.125	546.471	518.886	435.816	467.237
0.4	Overhead	28.146.991	6.264.189	5.652.443	5.551.260	5.672.393	5.566.682
0.5	Treasury	13.058.205	67.800	67.024	67.034	67.043	67.051
0.61	OZB woningen	0	91.674	94.424	97.258	100.176	103.181
0.62	OZB niet-woningen	0	59.520	61.306	63.145	65.039	66.990
0.63	Parkeerbelasting	0	8.345	8.595	8.853	9.119	9.392
0.64	Belastingen overig	183.489	39.950	37.370	37.407	37.441	37.473
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	0	0	4.767	4.767	4.767	4.767
0.8	Overige baten en lasten	633.820	2.814.529	2.481.854	2.269.333	2.373.159	1.423.025
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	6.209.114	158.909	69.698	69.698	69.698	69.698
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	155.751	0	0	0	0	0
	Totaal lasten	50.105.077	10.696.388	9.659.444	9.325.184	9.474.274	8.457.232

	Bestuur en ondersteuning <i>Baten taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
0.1	Bestuur	-5.219	-546	-546	-546	-546	-546
0.2	Burgerzaken	-327.058	-356.302	-299.302	-203.302	-147.302	-147.302
0.4	Overhead	-26.154.391	-74.013	-51.361	-51.361	-51.361	-51.361
0.5	Treasury	-15.891.692	-2.086.656	-2.137.610	-1.991.116	-1.958.331	-1.782.009
0.61	OZB woningen	0	-2.730.000	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000
0.62	OZB niet-woningen	-4.200.540	-1.730.000	-1.797.000	-1.866.000	-1.937.000	-2.010.000
0.63	Parkeerbelasting	-2.689.461	-2.833.187	-3.170.738	-3.170.738	-3.170.738	-3.170.738
0.64	Belastingen overig	-564.982	-537.150	-509.300	-509.300	-509.300	-509.300
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	-24.012.158	-22.036.584	-22.200.049	-22.062.302	-21.932.212	-21.590.392
0.8	Overige baten en lasten	-926.291	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	-8.145.612	-3.647.841	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0
	Totaal baten	-82.917.404	-36.032.279	-33.532.578	-33.257.864	-33.107.759	-32.762.617

	Bestuur en ondersteuning <i>Saldo taakvelden</i>	<i>Realisatie</i> 2016	<i>Planjaar</i> 2017	<i>Planjaar</i> 2018	<i>Planjaar</i> 2019	<i>Planjaar</i> 2020	<i>Planjaar</i> 2021
0.1	Bestuur	1.027.924	633.801	634.946	636.997	639.077	641.190
0.2	Burgerzaken	357.506	200.823	247.169	315.584	288.514	319.935
0.4	Overhead	1.992.600	6.190.176	5.601.082	5.499.899	5.621.032	5.515.321
0.5	Treasury	-2.833.487	-2.018.856	-2.070.586	-1.924.082	-1.891.288	-1.714.958
0.61	OZB woningen	0	-2.638.326	-2.727.576	-2.819.742	-2.913.824	-3.010.819
0.62	OZB niet-woningen	-4.200.540	-1.670.480	-1.735.694	-1.802.855	-1.871.961	-1.943.010
0.63	Parkeerbelasting	-2.689.461	-2.824.842	-3.162.143	-3.161.885	-3.161.619	-3.161.346
0.64	Belastingen overig	-381.493	-497.200	-471.930	-471.893	-471.859	-471.827
0.7	Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds	-24.012.158	-22.036.584	-22.195.282	-22.057.535	-21.927.445	-21.585.625
0.8	Overige baten en lasten	-292.471	2.814.529	2.481.854	2.269.333	2.373.159	1.423.025
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	-1.936.498	-3.488.932	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	155.751	0	0	0	0	0
	Totaal saldo	-32.812.327	-25.335.891	-23.873.134	-23.932.680	-23.633.485	-24.305.385

Hierna treft U een specificatie aan van alle hierboven genoemde taakvelden, die onderdeel uitmaken van het programmaplan Bestuur en ondersteuning.

Taakveld 0.1 Bestuur.

Tot dit taakveld behoren de kosten van de bestuursorganen, met inbegrip van de daarbij behorende facilitering:

- college van burgemeester en wethouders;
- raad- en raadscommissies;
- ondersteuning raad en griffie;
- regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking;
- lokale rekenkamer en accountantscontrole.

Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 634.946,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.1 Bestuur Lasten taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Raad- en raadscommissies	172.853	173.147	173.445	173.749
College van burgemeester en wethouders	360.543	360.768	360.996	361.227
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	102.096	103.628	105.182	106.760
Totaal lasten	635.492	637.543	639.623	641.736

Taakveld 0.1 Bestuur Baten taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	-546	-546	-546	-546
Totaal baten	-546	-546	-546	-546

Taakveld 0.1 Bestuur Saldo taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Raad- en raadscommissies	172.853	173.147	173.445	173.749
College van burgemeester en wethouders	360.543	360.768	360.996	361.227
Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie	101.550	103.082	104.636	106.214
Totaal saldo	634.946	636.997	639.077	641.190

Taakveld 0.2 Burgerzaken.

Tot dit taakveld behoren de volgende (burger)zaken:

- vergunningen;
- paspoorten en rijbewijzen;
- bevolkingsregister;
- straatnaamgeving en kadastrale informatie;
- burgerschap;
- verkiezingen en referenda;
- legesopbrengsten.

Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 247.169,-. Een nadere onderbouwing van dat bedrag treft U hierna aan.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	449.586	391.437	382.386	368.634
Kadaster	52.293	52.857	53.430	54.011
Verkiezingen	44.592	74.592	0	44.592
Totaal lasten	546.471	518.886	435.816	467.237

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	-299.052	-203.052	-147.052	-147.052
Kadaster	-250	-250	-250	-250
Totaal baten	-299.302	-203.302	-147.302	-147.302

Taakveld 0.2 Burgerzaken <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand	150.534	188.385	235.334	221.582
Kadaster	52.043	52.607	53.180	53.761
Verkiezingen	44.592	74.592	0	44.592
Totaal saldo	247.169	315.584	288.514	319.935

Taakveld 0.4 Overhead.

Aan dit taakveld worden alle kosten toegerekend, die verband houden met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Concreet gaat het dan om:

- financiën, toezicht en controle, gericht op de eigen organisatie;
- personeel en organisatie;
- de secretaris/algemeen directeur;
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement;
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering;
- facilitaire zaken en huisvesting;
- documentaire informatievoorziening;
- managementondersteuning primair proces.

Toelichting taakveld.

Rente en afschrijving.

De rente- en afschrijvingskosten van de investeringen, die betrekking hebben op huisvesting, interne dienstverlening, automatisering en tractie worden onder overhead gerangschikt. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 334.665,-.

Huisvesting bestuurscentrum.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de instandhouding van het bestuurscentrum, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 223.039,-.

Communicatie.

Onder communicatiemiddelen vallen de kosten van vaste en mobiele telefonie. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 91.095,-.

Overige kosten interne dienstverlening.

Onder deze categorie vallen onder meer abonnementskosten, kosten van opslag en beheer van gemeentelijke archieven, portokosten en kosten van bind- en drukwerk. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 239.105,-.

Automatisering.

Hieronder worden onder meer de kosten gerangschikt, die verband houden met de aanschaf van hard- en software, licentiekosten, beveiligingskosten en fotokopieerkosten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 588.253,-.

Salarissen.

Conform de gewijzigde Begrotingsvoorschriften moeten de loonkosten van de volgende functies/taken onder overhead gerangschikt worden:

- a. Leidinggevenden in het primaire proces, inclusief secretaris en directie;
- b. Alle middelenfuncties, inclusief controle en toezicht;
- c. Communicatie;
- d. Juridische zaken;
- e. Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- f. Informatievoorziening en automatisering;
- g. Informatiebeheer;
- h. Facilitaire zaken en huisvesting.

Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 3.018.573,-.

Inleenvergoedingen.

Hieronder vallen de kosten van inhuur van gedetacheerde medewerkers van het Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg (WOZL), voor zover die medewerkers werkzaamheden verrichten op ondersteunende afdelingen. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 60.900,-.

Adviezen en contributies.

Onder deze categorie vallen onder andere de kosten van de bezwaar- en beroepscommissie en de contributie aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 52.766,-.

Overige personeelskosten.

Tot de overige personeelskosten worden onder andere de opleidingskosten gerekend, evenals reis- en verblijfkosten, de bijdrage aan de arbodienst, de kosten van de salarisadministratie en de kosten van het cafetariamodel. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 378.719,-.

Financiële ondersteuning.

Hieronder worden de kosten van het bankwezen en rechtskundige- en andere adviezen gerangschikt. Voor het planjaar 2018 wordt hiervoor een bedrag gecalculeerd van totaal € 150.441,-.

Tractie.

Onder tractie vallen de kosten van het wagenpark van de buitendienst, zoals onderhoudskosten, rente- en afschrijvingslasten van investeringen en brandstofkosten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 87.911,-.

De Valkenberg 9.

Hieronder vallen de kosten, die betrekking hebben op de exploitatie van het gebouw, waarin de buitendienst is gehuisvest, zoals onderhoud, schoonmaak, inbraakalarmering, verzekeringen en energieverbruik. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 99.636,-.

Kleding buitendienst.

Voor kosten van kleding, gereedschappen en hulpmiddelen ten behoeve van de buitendienst wordt voor het planjaar 2018 een bedrag gecalculeerd van € 40.166,-.

Voorlichting en communicatie.

De kosten van voorlichting en communicatie worden voor het planjaar 2018 geraamd op een bedrag van totaal € 123.886,-. Het gaat daarbij om kosten van publicaties, voorlichtingscampagnes en onderhouds- en beheerskosten van diverse websites.

Verzekeringen.

Hieronder worden de lasten verantwoord, die verband houden met het beheer van polissen en verschuldigde premies van afgesloten verzekeringen. Concreet gaat het dan om de bouwverzekering, de fraude-risicoverzekering, de WA-verzekering en de vrijwilligersverzekering. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 76.044,-.

Bestuurlijke ondersteuning.

Het gaat hier om kosten die betrekking hebben op representatie en ontvangsten. Per saldo gaat het voor het planjaar 2018 om een bedrag van € 35.883,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.4 Overhead <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar</i> <i>2018</i>	<i>Planjaar</i> <i>2019</i>	<i>Planjaar</i> <i>2020</i>	<i>Planjaar</i> <i>2021</i>
Rente en afschrijving	334.665	219.185	163.913	158.888
Huisvesting bestuurscentrum	223.039	212.085	315.236	219.781
Communicatie	91.095	93.828	96.643	99.542
Overige kosten interne dienstverlening	239.105	242.691	246.331	250.025
Automatisering	588.253	597.675	607.255	616.999
Salarissen	3.068.573	3.068.573	3.068.573	3.068.573
Inleenvergoedingen	60.900	61.814	62.741	63.682
Adviezen en contributies	52.766	53.557	54.361	55.176
Overige personeelskosten	378.719	384.400	390.168	396.022
Financiële ondersteuning	150.441	152.697	154.987	157.311
Tractie	87.911	89.230	90.569	91.927
De Valkenberg 9	100.997	95.721	137.928	101.126
Kleding buitendienst	40.166	40.769	41.381	42.001
Voorlichting en communicatie	123.886	125.429	126.996	128.587
Verzekeringen	76.044	77.184	78.342	79.517
Bestuurlijke ondersteuning	35.883	36.422	36.969	37.525
Totaal lasten	5.652.443	5.551.260	5.672.393	5.566.682

Taakveld 0.4 Overhead <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar</i> <i>2018</i>	<i>Planjaar</i> <i>2019</i>	<i>Planjaar</i> <i>2020</i>	<i>Planjaar</i> <i>2021</i>
Salarissen	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
De Valkenberg 9	-1.361	-1.361	-1.361	-1.361
Totaal baten	-51.361	-51.361	-51.361	-51.361

Taakveld 0.4 Overhead <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar</i> <i>2018</i>	<i>Planjaar</i> <i>2019</i>	<i>Planjaar</i> <i>2020</i>	<i>Planjaar</i> <i>2021</i>
Rente en afschrijving	334.665	219.185	163.913	158.888
Huisvesting bestuurscentrum	223.039	212.085	315.236	219.781
Communicatie	91.095	93.828	96.643	99.542
Overige kosten interne dienstverlening	239.105	242.691	246.331	250.025
Automatisering	588.253	597.675	607.255	616.999
Salarissen	3.018.573	3.018.573	3.018.573	3.018.573
Inleenvergoedingen	60.900	61.814	62.741	63.682
Adviezen en contributies	52.766	53.557	54.361	55.176
Overige personeelskosten	378.719	384.400	390.168	396.022
Financiële ondersteuning	150.441	152.697	154.987	157.311
Tractie	87.911	89.230	90.569	91.927
De Valkenberg 9	99.636	94.360	136.567	99.765
Kleding buitendienst	40.166	40.769	41.381	42.001
Voorlichting en communicatie	123.886	125.429	126.996	128.587
Verzekeringen	76.044	77.184	78.342	79.517
Bestuurlijke ondersteuning	35.883	36.422	36.969	37.525
Totaal saldo	5.601.082	5.499.899	5.621.032	5.515.321

Taakveld 0.5 Treasury.

Onder dit taakveld worden de baten en lasten gerangschikt, die betrekking hebben op de treasuryfunctie. Financiering, dividenden en beleggingen zijn de belangrijkste onderdelen van dit taakveld. In het planjaar 2018 laat dit taakveld een voordeel zien van € 2.070.586,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de dividenduitkeringen en de bespaarde rente, verminderd met het saldo van de treasuryfunctie.

Toelichting taakveld.

Kosten geldleningen, beleggingen.

Aan Enexis is destijds een aantal brugleningen verstrekt, die al voor een groot gedeelte (vervroegd) zijn afgelost. Er resteert nog een lening van ruim € 729.000,-, waarover een bedrag van € 52.502,- aan rente is verschuldigd. Aan de lokale bibliotheek is een lening verstrekt van € 300.000,-. De boekwaarde van die lening bedraagt op 1 januari 2018 € 90.000,-. De daarmee gemoeide rentekosten bedragen afgerond € 3.739,-. In totaal bedragen de rentekosten van de verstrekte geldleningen dus € 56.241,-.

De boekwaarde van het aandelenkapitaal bedraagt op 1 januari 2018 afgerond € 252.427,-. Het betreft de aandelen in de BNG, Enexis, de Polfermolen en WML. De hiermee gemoeide kosten zijn voor het planjaar 2018 gecalculeerd op een totaalbedrag van € 10.783,-, waarvan € 4.067,- (inclusief € 299,- contributie Vegal) betrekking heeft op Enexis.

Het saldo van de treasuryfunctie bedraagt derhalve € 66.725,-. Dat bedrag is gelijk aan het saldo van de niet aan de diverse programmalijnen toegerekende rentekosten. Dat blijkt uit het volgende schema.

Schema rentetoerekening 2018.

Externe rentelasten langlopende financiering	474.448	
Externe rentelasten kortlopende financiering	3.275	
Externe rentebaten	<u>0</u>	
Totaal door te rekenen externe rente		477.723
Rente toe te rekenen aan grondexploitatie	0	
Rente toe te rekenen aan projectfinanciering	<u>-52.502</u>	
Totaal direct toegerekende externe rente		-52.502
Saldo door te rekenen externe rente		<u>425.221</u>
Rente over eigen vermogen	1.485.326	
Rente over voorzieningen (contante waarde)	<u>327.759</u>	
Totaal rente over eigen vermogen en voorzieningen		1.813.085
Totaal rente toe te rekenen aan taakvelden		<u><u>2.238.306</u></u>
Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-2.171.581
Renteresultaat taakveld treasury		<u>66.725</u>
Specificatie taakveld treasury:		
Energievoorziening		3.768
Sluiten geldleningen		56.241
Beleggingen		<u>6.716</u>
		66.725

Toelichting bespaarde rente.

Hoewel de commissie BBV adviseert om bij de bepaling van het rente-omslagpercentage geen rekening meer te houden met bespaarde rente blijven wij toch voor deze systematiek kiezen, enerzijds omdat wij van oordeel zijn dat bij het bepalen van de kostprijs niet van belang is op welke wijze het vermogen gegenereerd wordt en anderzijds om te voorkomen dat ongewenste verschuivingen in de belastingdruk gaan optreden.

Het rentepercentage, dat over het eigen vermogen mag worden berekend, moet uiteraard wel op een realistisch niveau liggen. Daarom mag de berekende vergoeding voor het inzetten van het eigen vermogen maximaal gelijk zijn aan het rentepercentage, dat de gemeente over extern aangetrokken financieringsmiddelen betaalt. Voor onze gemeente is dat percentage als volgt berekend:

Stand van de vaste financieringsmiddelen per 1/1/2018 (a)	€	11.192.696,-
Te betalen rente over deze vaste financieringsmiddelen (b)	€	474.448,-

Gemiddelde rente is derhalve 4,2% afgerond (b/a)

Per 1 januari 2018 is voor een bedrag van ruim € 42,7 miljoen aan reserves en voorzieningen beschikbaar. Bij een rentepercentage van 4,2% genereert dat vermogen in het planjaar 2018 een bedrag aan bespaarde rente van € 1.813.085,-

Opbrengsten van dividenden en rente.

Overeenkomstig de begrotingsrichtlijnen van de provincie en op basis van het feitelijk ontvangen uitkeringen wordt voor het planjaar 2018 rekening gehouden met de volgende dividenduitkeringen:

- Enexis	€	304.525,-
- De Polfermolen	€	0,-
- WML	€	0,-
- BNG	€	20.000,-
	€	<u>324.525,-</u>

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.5 Treasury Lasten taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Energievoorziening	4.067	4.076	4.085	4.095
Sluiten geldleningen	56.241	56.242	56.242	56.240
Beleggingen	6.716	6.716	6.716	6.716
Totaal lasten	67.024	67.034	67.043	67.051

Taakveld 0.5 Treasury Baten taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Energievoorziening	-304.525	-291.400	-252.023	-252.023
Beleggingen	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Bespaarde rente	-1.813.085	-1.679.716	-1.686.308	-1.509.986
Totaal baten	-2.137.610	-1.991.116	-1.958.331	-1.782.009

Taakveld 0.5 Treasury Saldo taakveld	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Energievoorziening	-300.458	-287.324	-247.938	-247.928
Sluiten geldleningen	56.241	56.242	56.242	56.240
Beleggingen	-13.284	-13.284	-13.284	-13.284
Bespaarde rente	-1.813.085	-1.679.716	-1.686.308	-1.509.986
Totaal saldo	-2.070.586	-1.924.082	-1.891.288	-1.714.958

Taakveld 0.61 OZB woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom van woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Algemeen.

Bij lokale heffingen wordt een onderscheid gemaakt tussen heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen en heffingen die aan bepaalde producten zijn gekoppeld. Onder de eerste categorie vallen onder andere de Onroerende-zaakbelastingen, de precariobelasting, de reclamebelasting, de hondenbelasting en de parkeerbelasting. Tot de tweede categorie worden onder meer de leges, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing gerekend. Deze laatste categorie wordt nader toegelicht in hoofdstuk 3.1 van deze begroting.

In de nieuwe Begrotingsvoorschriften is de verplichting opgenomen dat bij besteding gebonden heffingen moet worden aangetoond dat de baten, die met deze heffingen gegenereerd worden, de lasten niet overschrijden. Er mag dus maximaal sprake zijn van 100%-kostendekking. In de tarieven mogen ook overheadkosten verdisconteerd worden. Voorwaarde is wel dat de gehanteerde systematiek bij de bepaling van de hoogte van deze overhead degelijk wordt onderbouwd.

Belasting- en heffingenbeleid voor deze planperiode.

Kort samengevat kan het belastingbeleid voor de komende planperiode als volgt worden geformuleerd:

- In de voorliggende begroting wordt in de planjaren 2018 tot en met 2021 gerekend met een stijging van de OZB-opbrengsten van 3% per jaar, exclusief areaaluitbreiding.
- De tarieven van de overige niet-besteding gebonden belastingen blijven gelijk in deze planperiode, met dien verstande dat de tarieven van bepaalde heffingen wel geïndexeerd worden. Concreet gaat het dan om de begrafenisrechten, de precariobelasting, de hondenbelasting en de naheffingsaanslag parkeerbelastingen. Hiervoor wordt in de begroting een extra opbrengst gecalculeerd van € 8.000,- in 2018, oplopend tot € 32.000,- in het laatste jaar van deze planperiode.
- Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft Uw raad bepaald, dat de lasten van economisch-toeristische projecten, die in het belang zijn van de toeristische sector, zoveel als mogelijk en verantwoord ook bij die sector moeten worden neergelegd. Op de volgende projecten, waarvan de financiële consequenties in de nu voorliggende begroting zijn verwerkt, is het profijtbeginsel van toepassing:

Stedenband China	€	15.000,-
Verhoging bijdrage Amstel Gold Race	€	35.000,-
Veiligheid Kerststad	€	200.000,-
Brandveiligheidsmaatregelen gemeentegrot	€	70.000,-
Auw Wieverbal	€	10.000,-
Uitbreiding formatie evenemententeam	€	37.000,-
Per saldo	€	<u>367.000,-</u>

Voor laatstgenoemd bedrag is een taakstelling opgenomen, waaraan nog concrete invulling moet worden gegeven. Dat moet gebeuren op 7 november 2017. Op die dag wordt de begroting behandeld. Ruim voor die tijd zullen wij een voorstel naar Uw raad leiden, waarin suggesties worden gedaan over de wijze van invulling van deze taakstelling.

- Kwijtschelding wordt verleend ingeval een belastingschuldige niet in staat is om de opgelegde belastingaanslag te voldoen. Er moet dan wel sprake zijn van belastingen, die niet ontweken kunnen worden. Het lokaal ontwikkelde beleid moet voldoen aan de door de minister gestelde criteria. Bij de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken wordt de 100%-norm toegepast. Dat betekent, dat bij de berekening van het bedrag van de kwijtschelding de zogeheten kosten van bestaan zijn vastgesteld op 100% van de genormeerde bijstandsuitgaven.

Bij de vaststelling en uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid is de gemeente op één punt vrij om af te wijken van de landelijke regelgeving, namelijk bij de vaststelling van de berekeningscomponent "kosten van bestaan". Het is namelijk toegestaan om deze component ruimer vast te stellen dan de landelijk geldende 90% van de bijstandsnorm.

Per 1 juli 2011 zijn wetswijzigingen in werking getreden, die de bevoegdheid tot het verlenen van kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verruimen. Deze verruiming heeft betrekking op de mogelijkheid om in bepaalde gevallen kwijtschelding voor ondernemers mogelijk te maken, met dien verstande dat het daarbij alleen mag gaan om belastingen die geen relatie hebben met de onderneming, zoals de afvalstoffenheffing. Indien er echter sprake is van een woon- winkelpand (gemengd gebruik), prevaleert het zakelijke karakter en is gehele of gedeeltelijke kwijtschelding alleen mogelijk in het kader van een crediteurenakkoord.

Baten Onroerende-zaakbelastingen woningen.

Zoals eerder al aangegeven worden onder dit taakveld de baten verantwoord, die betrekking hebben op het eigenarendeel woningen. Indien het niet om een woning gaat, blijven zowel de zakelijk gerechtigde als de gebruiker belastingplichtig. De heffing geschiedt op basis van de verordening "Onroerende-zaakbelastingen", vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. Voor het planjaar 2018 worden de baten uit deze belastingen geraamd op € 2.822.000,-.

Tarief.

Het tarief, dat wordt uitgedrukt in een percentage van de economische verkeerswaarde, was in 2017 0,1679%. Het nieuwe tarief voor 2018 zal separaat aan U ter besluitvorming worden voorgelegd. Daarbij zal rekening worden gehouden met het besluit van Uw raad dat de tarieven in 2018 mogen stijgen met 3%, na correctie van de gevolgen van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding.

Perceptiekosten.

De kosten, die verband houden met de heffing en invordering, zijn voor het planjaar 2018 geraamd op een bedrag van € 94.424,-. Wij hebben die kosten verdeeld naar rato van de inkomstenprognoses van de diverse belastingen en heffingen.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten OZB woningen	94.424	97.258	100.176	103.181
Totaal lasten	94.424	97.258	100.176	103.181

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
OZB eigenaren woningen	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000
Totaal baten	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000

Taakveld 0.61 OZB woningen <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten OZB woningen	94.424	97.258	100.176	103.181
OZB eigenaren woningen	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000
Totaal saldo	-2.727.576	-2.819.742	-2.913.824	-3.010.819

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoren:

- De OZB-belasting op eigendom en gebruik van niet-woningen;
- De perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belasting.

Toelichting taakveld.

Algemeen.

Wij verwijzen U naar de toelichting bij taakveld 0.61.

Belasting- en heffingenbeleid voor deze planperiode.

Wij verwijzen U naar de toelichting bij taakveld 0.61.

Baten Onroerende-zaakbelastingen niet-woningen.

Aangezien het om niet-woningen gaat, worden zowel gebruikers als eigenaren in de heffing betrokken. De heffing geschiedt op basis van de verordening "Onroerende-zaakbelastingen", vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. Voor het planjaar 2018 worden de baten uit deze belastingen geraamd op totaal € 1.797.000,-.

Tarieven.

De tarieven, die worden uitgedrukt in een percentage van de economische verkeerswaarde, waren in 2017 voor de eigenaren en gebruikers respectievelijk 0,3537% en 0,2832%. De nieuwe tarieven voor 2018 zullen wij separaat aan U ter besluitvorming voorleggen. Daarbij zal rekening worden gehouden met het besluit van Uw raad dat de tarieven in 2018 mogen stijgen met 3%, na correctie van de gevolgen van de waardeontwikkeling en de areaaluitbreiding.

Perceptiekosten.

De kosten, die verband houden met de heffing en invordering, zijn voor het planjaar 2018 geraamd op een bedrag van € 61.306,-. Wij hebben die kosten verdeeld naar rato van de inkomstenprognoses van de diverse belastingen en heffingen.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	61.306	63.145	65.039	66.990
Totaal lasten	61.306	63.145	65.039	66.990

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
OZB gebruikers niet-woningen	-721.000	-743.000	-765.000	-788.000
OZB eigenaren niet-woningen	-1.076.000	-1.123.000	-1.172.000	-1.222.000
Totaal baten	-1.797.000	-1.866.000	-1.937.000	-2.010.000

Taakveld 0.62 OZB niet-woningen <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten OZB niet-woningen	61.306	63.145	65.039	66.990
OZB gebruikers niet-woningen	-721.000	-743.000	-765.000	-788.000
OZB eigenaren niet-woningen	-1.076.000	-1.123.000	-1.172.000	-1.222.000
Totaal saldo	-1.735.694	-1.802.855	-1.871.961	-1.943.010

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting (heffingen zonder gebonden besteding).

Tot dit taakveld behoort de parkeerbelasting:

- Opbrengst parkeerfaciliteiten;
- Opbrengst gefiscaliseerde parkeerboetes;
- Perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belastingen.

Toelichting taakveld.

Parkeerbelasting.

De heffing van parkeerbelastingen geschiedt op basis van de artikelen 225 en 235 van de Gemeentewet. De verordening is vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. Het tarief bedraagt in 2018 € 1,90 per uur (behalve in de Koningswinkelstraat, waar een tarief wordt gehanteerd van € 1,40 per uur). Voor het planjaar 2018 worden de inkomsten geraamd op bijna € 3,1 miljoen.

Gefiscaliseerde parkeerboetes.

Onze gemeente heeft gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid tot invoering van het gefiscaliseerd parkeren. De heffing geschiedt op basis van de "Parkeerbelastingverordening", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. De boete bedraagt in 2017 € 61,-, te verhogen met een bedrag van één uur parkeertijd. Voor het planjaar 2018 zijn de inkomsten geraamd op € 75.000,-.

Perceptiekosten.

De perceptiekosten worden geraamd op € 8.595,-.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten parkeerbelasting	8.595	8.853	9.119	9.392
Totaal lasten	8.595	8.853	9.119	9.392

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Betaald parkeren	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834
Exploitatie parkeergarage	-426.904	-426.904	-426.904	-426.904
Fiscalisering parkeerboetes	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Totaal baten	-3.170.738	-3.170.738	-3.170.738	-3.170.738

Taakveld 0.63 Parkeerbelasting <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Perceptiekosten parkeerbelasting	8.595	8.853	9.119	9.392
Betaald parkeren	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834
Exploitatie parkeergarage	-426.904	-426.904	-426.904	-426.904
Fiscalisering parkeerboetes	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Totaal saldo	-3.162.143	-3.161.885	-3.161.619	-3.161.346

Taakveld 0.64 Belastingen overig (heffingen zonder gebonden besteding).

Onder dit taakveld zijn gerangschikt:

- De reclamebelasting;
- De hondenbelasting;
- De precariobelasting;
- Perceptiekosten, die verband houden met de heffing en invordering van deze belastingen.

Toelichting taakveld.

Reclamebelasting.

In het kader van de realisatie van het centrumplan en ten behoeve van de renovatie van het historisch centrum wordt vanaf het planjaar 2012 een reclamebelasting geheven. De heffing geschiedt op basis van de gelijknamige verordening, die is vastgesteld bij raadsbesluit van 10 oktober 2016. De tarieven bedragen per vestiging in het "winkelgebied" per jaar voor objecten met een oppervlakte van:

0,1 m ² of minder	€	0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€	525,-
20,0 m ² of meer	€	1.050,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied "historisch centrum (inclusief Theodoor Dorrenplein en Jan Deckersstraat 1)" bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€	0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€	651,-
20,0 m ² of meer	€	1.302,-

Voor het hebben van een reclameobject in het gebied "deel van de Plenkertstraat en Neerhem" bedragen de tarieven:

0,1 m ² of minder	€	0,-
> dan 0,1 m ² maar < dan 20,0 m ²	€	126,-
20,0 m ² of meer	€	252,-

Voor het planjaar 2018 worden de inkomsten geraamd op € 120.000,-.

Hondenbelasting.

De onderhavige belasting wordt geheven op grond van de verordening "Hondenbelasting", vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. De tarieven voor 2017 zijn als volgt:

Voor de 1 ^e hond	€	51,60
Voor de 2 ^e hond	€	85,80
Voor elke volgende hond	€	171,60

Voor het planjaar 2018 worden de inkomsten geraamd op € 84.000,-.

Precariobelasting.

De precariobelasting wordt geheven op basis van de gelijknamige verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016, en belast het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Voor het planjaar 2018 worden de inkomsten geraamd op € 300.000,-.

Perceptiekosten.

De perceptiekosten van de onder dit taakveld gerangschikte belastingen worden geraamd op een bedrag van in totaal € 37.370,-. Daarop wordt de opbrengst uit vervolgingskosten in mindering gebracht. Die opbrengst is geraamd op € 5.300,-. Per saldo resteert er dus een bedrag van € 32.070,-, dat ten laste van dit taakveld blijft.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Reclamebelasting	20.000	20.000	20.000	20.000
Hondenbelasting	670	690	711	732
Precariobelasting	7.000	7.000	7.000	7.000
Perceptiekosten belastingen	9.700	9.717	9.730	9.741
Totaal lasten	37.370	37.407	37.441	37.473

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Reclamebelasting	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000
Hondenbelasting	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000
Precariobelasting	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Perceptiekosten belastingen	-5.300	-5.300	-5.300	-5.300
Totaal baten	-509.300	-509.300	-509.300	-509.300

Taakveld 0.64 Belastingen overig <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Reclamebelasting	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Hondenbelasting	-83.330	-83.310	-83.289	-83.268
Precariobelasting	-293.000	-293.000	-293.000	-293.000
Perceptiekosten belastingen	4.400	4.417	4.430	4.441
Totaal saldo	-471.930	-471.893	-471.859	-471.827

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds.

Tot dit taakveld behoren de uitkeringen uit het gemeentefonds:

- De algemene uitkering;
- De integratie-uitkeringen;
- De decentralisatie-uitkeringen.

Toelichting taakveld.

De raming van het verloop van de uitkeringen uit het gemeentefonds in de planjaren 2018 tot en met 2021 is gebaseerd op de meicirculaire van 2017. Aan de uitkomsten mag geen absolute waarde worden toegekend, omdat de onderhandelingen over de nieuwe rijksbegroting mogelijk weer gevolgen zullen hebben voor de omvang van de begroting van het gemeentefonds. Aan de hand van de septembercirculaire, die na Prinsjesdag verschijnt, kunnen wij becijferen of wij de primitieve begroting moeten bijstellen. Wij komen hierop in hoofdstuk 5 van deze begroting terug.

Bij de nu gemaakte berekeningen zijn onder meer de volgende maatstaven gehanteerd:

- Het aantal inwoners is geraamd op 16.400, peildatum 1 januari 2018;
- Het aantal woonruimten is gecalculerd op 8.900, peildatum 1 januari 2018;
- Het aantal bijstandsontvangers is geraamd op 295;
- Het lokaal en regionaal klantenpotentieel zijn geraamd op 13.200 respectievelijk 3.200. Met lokaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt uit alle woonkernen binnen een straal van 20 kilometer rondom de eigen woonkern. Met regionaal klantenpotentieel wordt het aantal klanten bedoeld, dat een woonkern van een gemeente aantrekt binnen een straal van 60 kilometer rondom de eigen woonkern;
- Voor de inkomensmaatstaf Onroerende-zaakbelastingen is gerekend met de meest actuele economische verkeerswaardes. Deze zijn voor de groep woningen berekend op € 1.695.200.000,- en € 335.050.000,- voor het onderdeel niet-woningen, rekening houdende met een correctiefactor van 80% respectievelijk 70%. Deze waardes zijn gebaseerd op de peildatum 1 januari 2016;
- Ingeval geen actuele gegevens konden worden achterhaald, zijn de door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gehanteerde (voorlopige) verdeelmaatstaven als basis genomen.

Samenvattend ziet de berekening van de uitkeringen uit het gemeentefonds voor de planjaren 2018 tot en met 2021 er als volgt uit:

Inwoners	3.786.308
Kernen met minstens 500 adressen	333.555
WOZ-waarde niet-woningen	134.110
Jongeren	947.323
Ouderen	526.193
Ouderen 75-85 jaar	58.156
Huishoudens met laag inkomen	1.222.532
Bijstandsontvangers	947.875
Uitkeringsontvangers	167.279
Minderheden	110.675
Eenpersoonshoudens	94.129
Eenouderhuishoudens	140.790
Huishoudens	1.114.511
Klantenpotentieel lokaal	777.195
Klantenpotentieel regionaal	107.471
Leerlingen (V)SO	381.295
Leerlingen VO	222.596
Land	227.067
Land * bodemfactor gemeente	148.308
Binnenwater	1.142

Oppervlakte bebouwing buitengebied	40.722
Oppervlakte bebouwing kern * bodemfactor	477.883
Oppervlakte bebouwing kern	356.195
Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor	32.818
Oppervlakte bebouwing	104.636
Woonruimten	769.183
Woonruimten * bodemfactor kern	678.951
Historische kernen	33.878
Bewoonde oorden	27.820
Historische woningen in bewoonde oorden	75.724
ISV	11.680
Omgevingsadressendichtheid	624.360
Oeverlengte * bodemfactor	21.462
Kernen	81.683
Kernen * bodemfactor buitengebied	134.061
Bedrijfsvestigingen	198.662
Vast bedrag	357.174

Uitkering na toepassing uitkeringsfactor 15.475.402

Integratie-uitkering Onroerende-zaakbelastingen	40.826
Gezond in de stad (GIDS-gelden)	51.823
Cumulatieregeling gemeentefonds	-13.174
Overdracht VTH-taken	31.618
Armoedebestrijding kinderen	59.211
Voorschoolse voorziening peuters	25.832
Integratie-uitkering WMO	1.713.470
Correctie inkomensmaatstaf	-2.090.395
Uitkering Sociaal domein	7.671.328
Inflatiecorrectie/wijzigingen rijksbeleid	-765.892

Prognose voor planjaar 2018 22.200.049

Ontwikkeling verdeelmaatstaven/sociaal domein -137.747

Prognose voor planjaar 2019 22.062.302

Ontwikkeling verdeelmaatstaven/sociaal domein -130.090

Prognose voor planjaar 2020 21.932.212

Ontwikkeling verdeelmaatstaven/sociaal domein -341.820

Prognose voor planjaar 2021 21.590.392

Stelposten in relatie tot de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De inflatiegevoelige budgetten zijn gecorrigeerd met een gemiddeld percentage van 1,5% per jaar. Bij de becijfering van de loonkosten is rekening gehouden met de consequenties van nieuwe cao's, met de gevolgen van functiewaardering en met normale periodieke verhogingen. Verder wordt vanaf het planjaar 2018 een bedrag van € 4.767,- voor interne kosten aan de integratie-uitkeringen toegerekend.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Integratie-uitkering sociaal domein	4.767	4.767	4.767	4.767
Totaal lasten	4.767	4.767	4.767	4.767

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Uitkeringen gemeentefonds	-14.528.721	-14.503.596	-14.415.628	-14.073.808
Integratie-uitkering sociaal domein	-7.671.328	-7.558.706	-7.516.584	-7.516.584
Totaal baten	-22.200.049	-22.062.302	-21.932.212	-21.590.392

Taakveld 0.7 Algemene en overige uitkeringen gemeentefonds <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Uitkeringen gemeentefonds	-14.528.721	-14.503.596	-14.415.628	-14.073.808
Integratie-uitkering sociaal domein	-7.666.561	-7.553.939	-7.511.817	-7.511.817
Totaal saldo	-22.195.282	-22.057.535	-21.927.445	-21.585.625

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten.

Tot dit taakveld behoren:

- De taakstellende bezuinigingen;
- De stelposten;
- De post onvoorziene uitgaven.

Toelichting taakveld.

A. De taakstellende bezuinigingen.

Hierna geven wij U een gedetailleerd overzicht van de beoogde besparingsmaatregelen. Elke financiële taakstelling voorzien wij van een korte toelichting, zodat U zich een beeld van de realiteitswaarde kunt vormen. Als een geraamde besparing niet of niet-volledig het gewenste resultaat oplevert, om wat voor reden of redenen dan ook, dan zal Uw raad direct een alternatieve dekkingsmaatregel moeten vaststellen om te voorkomen dat er begrotingstekorten ontstaan c.q. dat tekorten verder oplopen.

Wanneer alle taakstellingen tot de beoogde financiële omvang worden ingevuld, dan is de begroting structureel sluitend, sterker nog, dan ontstaat er op middellange termijn zelfs budgettaire ruimte voor nieuwe prioriteiten.

Overzicht en toelichting taakstellingen.

Omschrijving	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
Formatie ambtelijke organisatie	-38.339	-37.905	-37.905	-37.905
Wijziging gebiedsindeling precariobelasting		-9.500	-9.500	-9.500
Belastingen en heffingen	-175.000	-383.000	-391.000	-399.000
Exploitatiedbijdrage Polfermolen				-1.175.000
Verkoop kasteel Oost	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500
Verkopen overige eigendommen	-28.300	-28.300	-28.300	-28.300
Sociaal domein	44.568	6.414	46.189	6.485
Onderuitputting	-665.000	-665.000	-665.000	-665.000
Per saldo	-889.571	-1.144.791	-1.113.016	-2.335.720

Formatie ambtelijke organisatie.

Van de door Uw raad vastgestelde taakstelling resteert nog een bedrag van afgerond € 38.000,-. Door vacatures niet of op andere wijze in te vullen, verwachten wij dat er binnen de P-begroting voldoende middelen zullen vrijvallen voor het wegwerken van deze nog resterende bezuiniging.

De financiële doelstelling wordt dus volledig gerealiseerd. Keerzijde van deze bezuiniging is echter dat veel financiële ruimte is weggevoerd, waardoor er binnen de P-begroting nauwelijks nog capaciteit kan worden vrijgespeeld voor extra (wettelijke) taken, die op ons af komen. Daarom heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota 2017 een bedrag van structureel € 281.000,- (netto) aan de begroting toegevoegd teneinde de meest urgente problemen te kunnen oplossen.

Wijziging gebiedsindeling precariobelasting/belastingen en heffingen.

Uw raad heeft de gebiedsindeling voor de precariobelasting aangepast, waardoor er dekkingsmiddelen verloren zijn gegaan in de orde van grootte van € 9.500,-. In de planjaren 2017 en 2018 is dat bedrag geput uit de beschikbare "Egalisatiereserve heffingen ondernemers Valkenburg". Vanaf het planjaar 2019 moeten er structurele dekkingsmaatregelen genomen worden.

De daarvoor in aanmerking komende belastingen en heffingen worden jaarlijks geïndexeerd. Hiermee wordt een bedrag gegenereerd van € 8.000,- in het planjaar 2018, oplopend tot € 32.000,- in het laatste jaar van het dit begrotingstijdvak.

Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft Uw raad ingestemd met ons voorstel om de lasten van economisch-toeristische projecten, die in het belang zijn van de toeristische sector, zoveel als mogelijk en verantwoord ook bij die sector neer te leggen. Op de volgende projecten, waarvan de financiële consequenties in de kadernota zijn verwerkt, is het profijtbeginnsel van toepassing:

Stedenband China	€	15.000,-
Verhoging bijdrage Amstel Gold Race	€	35.000,-
Veiligheid Kerststad	€	200.000,-
Brandveiligheidsmaatregelen gemeentegrot	€	70.000,-
Auw Wieverbal	€	10.000,-
Uitbreiding formatie evenemententeam	€	37.000,-
Per saldo	€	<u>367.000,-</u>

In de kadernota is een taakstellend te realiseren inkomstenpost geraamd van € 167.000,- in 2018, oplopend tot structureel € 367.000,- vanaf het daaropvolgende planjaar.

Cumulatief moeten er dus dekkingsmiddelen gegenereerd worden voor een bedrag van in totaal € 175.000,- in 2018, geleidelijk oplopend tot € 408.500,- vanaf het planjaar 2021. Er wordt een nota voorbereid, waarin wij suggesties doen over de wijze waarop die taakstelling ingevuld zou kunnen worden. Die nota zullen wij via het Presidium voor 7 november 2017 laten agenderen. Op die dag vindt ook de behandeling van de begroting plaats.

Exploitatiebijdrage Polfermolen.

In de vergadering van 10 juli 2017 heeft Uw raad met betrekking tot de toekomst van de Polfermolen onder andere besloten om:

- de fitnessvoorziening eind 2020 onder te brengen bij een marktpartij;
- de sporthal, het zwembad en de theaterzaal eind 2020 te sluiten;
- het Polfermolencomplex in 2021 te slopen en op de vrijgekomen locatie een nieuwe sporthal te bouwen.

Tot 1 januari 2019 wordt aan marktpartijen nog de ruimte geboden om een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw en liefst ook veel van de huidige maatschappelijke voorzieningen behouden kunnen blijven.

Met het door U genomen besluit staat vast dat de geraamde taakstelling ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. In de begroting, die nu ter vaststelling voorligt, is een verliesvoorziening gevormd ter hoogte van € 4 miljoen ten laste van diverse bestemmingsreserves. De hoogte van die voorziening is als volgt bepaald:

Boekwaarde van het complex per 1/1/2021	€	3.965.000,-
Prognose sloopkosten	€	500.000,-
Prognose frictiekosten	€	250.000,-
Vermoedelijke grondopbrengst	-€	400.000,-
Prognose vrijval onderhoudsvoorziening	-€	315.000,-
Per saldo	€	<u>4.000.000,-</u>

Wanneer deze prognose de werkelijkheid dekt en de exploitatie van de gemeentegrot blijft sluiten met een positief saldo van afgerond € 100.000,-, dan vallen er in 2021 structurele dekkingsmiddelen vrij in de orde van grootte van € 1.661.000,-. Met dit bedrag kan de taakstelling worden ingevuld en het verlies van bespaarde rente als gevolg van de inzet van de voorziening gecompenseerd worden. Voor de afdekking van de exploitatiekosten van een nieuwe sporthal is een bedrag beschikbaar van € 372.000,-. Gemaakte berekeningen van een door ons ingeschakeld extern adviesbureau laten een jaarlijks exploitatietekort zien van € 600.000,-. Dat is dus € 228.000,- meer dan onze prognose. Door het beheer van de beide sporthallen nog efficiënter te organiseren is in onze optiek een besparing mogelijk van € 64.000,-. Met het aanvullend nog benodigde bedrag van € 164.000,- is in de voorliggende begroting rekening gehouden.

Verkoop kasteel Oost.

Via de Gebiedsontwikkeling Maastricht-Valkenburg is een subsidie toegekend van € 500.000,- voor het kwalitatief op niveau brengen van Kasteel Oost en het omliggende park. Uw raad heeft eenzelfde bedrag beschikbaar gevoteerd, waaraan de voorwaarde is gekoppeld dat de verkoopprijs van het gebouwencomplex (minimaal) gelijk moet zijn aan de gemeentelijke inbreng. De investering vindt pas plaats zodra een gegadigde bereid is om het complex tegen deze conditie te verwerven. Budgettair gezien is er dus geen risico.

Verkopen overige eigendommen.

Wij proberen deze taakstelling jaarlijks in te vullen door incidentele verkopen van eigendommen. Het aantal te verkopen eigendommen wordt steeds minder en dat kan ertoe leiden dat deze taakstelling op termijn niet meer realiseerbaar is. Wij blijven de realiteitswaarde van deze taakstelling volgen.

Sociaal domein.

De taken binnen het sociale domein worden intussen al meer dan twee jaar onder regie en verantwoordelijkheid van de lokale overheden uitgevoerd. Uw raad heeft destijds besloten om dat budgettair neutraal te doen. Dat betekent dus dat de budgetten worden afgestemd op de middelen, die het rijk voor de uitvoering beschikbaar stelt. Bij verwachte rijkskortingen op de overgehevelde budgetten heeft dat tot gevolg dat gestuurd dient te worden op het beperken van de lasten.

Het financiële beeld ten aanzien van het gevoerde beleid wordt steeds meer duidelijk. Wanneer wij de jaarcijfers van 2015 en 2016 de revue laten passeren, constateren wij dat de feitelijke kosten achterblijven bij de voorgerecalculeerde bedragen. Dat hebben wij al kenbaar gemaakt bij de presentatie van de kadernota 2017. Bij het opstellen van de ramingen voor de planjaren 2018 tot en met 2021 hebben wij dan ook de gerealiseerde cijfers van 2016 als uitgangspunt genomen en vervolgens zijn die nieuwe prognoses afgestemd op de meest actuele managementsrapportages. Uit het eindresultaat van die rekenexercities blijkt dat de vastgestelde taakstellingen volledig en zonder beleidswijzigingen kunnen worden ingevuld, met inbegrip van de bij de behandeling van de kadernota vastgestelde stelpost van € 400.000,- voor onderuitputting. Uitgangspunt is wel dat:

- Er geen beleidswijzigingen worden doorgevoerd, die een kostenverhogend effect hebben;
- De economische situatie in Nederland niet zal verslechteren, waardoor weer meer mensen een beroep zouden moeten doen op sociale voorzieningen;
- Het Werkvoorzieningschap (WOZL) erin slaagt om de door het rijk opgelegde taakstellingen te realiseren;
- De integratie- en decentralisatie-uitkeringen verlopen zoals wij nu veronderstellen op basis van de meest recente circulaire.

Het gaat om open-eind-regelingen, zodat wij overschrijdingen van budgetten niet kunnen uitsluiten. Mochten wij in deze planperiode met een incidentele tegenvaller binnen het sociale domein geconfronteerd worden, dan kan de beschikbare bestemmingsreserve worden ingezet. Is er sprake van een structurele tegenvaller, dan zullen er structurele dekkingsmaatregelen genomen moeten worden om de begroting duurzaam in evenwicht te houden.

Stelpost onderuitputting.

Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft Uw raad besloten om een hoge prioriteit toe te kennen aan het wegen- en groenbeheer. Uw raad heeft gekozen voor adaptief wegbeheer en dat brengt met zich mee dat de nu geraamde onderhoudsbudgetten met structureel € 347.000,- verhoogd moeten worden.

Vanaf het planjaar 2018 zullen de uitbestede groen- en reinigingswerkzaamheden voor het merendeel plaatsvinden vanuit de prestatieafspraken van het nieuwe ontzorgingscontract. In dit contract zullen de volgende extra werkzaamheden worden opgenomen:

• Ontzorgingspijlers (bijv. klachtenafhandeling en burgerparticipatie)	€	17.500,-
• Snoeien en wegwerken achterstallig onderhoud bomen (in 8 jaar)	€	50.000,-
• Groen-werkzaamheden in de buitengebieden	€	100.000,-

- Overige (bijv. hondenuitlaatplaatsen en wegbermen) € 50.000,-
- Verhoging kwaliteitsniveau in de kernen, van B naar A € 100.000,-

Vooralnog wordt rekening gehouden met een structurele stijging van de uitgaven van afgerond € 318.000,-. Het feitelijk benodigde bedrag is na de aanbesteding bekend.

Recapitulerend is dus met de bijstelling van de budgetten voor onderhoud van wegen en groen een bedrag gemoeid van in totaal € 665.000,-. Conform het genomen besluit bij de kadernota is voor dat bedrag een stelpost opgenomen. Zodra deze stelpost is ingevuld, kunnen de budgetten verhoogd worden. Lukt dat niet, dan vindt er geen bijstelling plaats. Zodoende bestaat er geen financieel risico.

B. De stelposten.

Het beleidsprogramma.

De lasten van het beleidsprogramma worden onder de stelposten gerangschikt. De lasten van dat programma worden voor het planjaar 2018 geraamd op ruim € 3,2 miljoen. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot ruim € 3,6 miljoen in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Voor een specificatie van de geraamde bedragen verwijzen wij U naar de bijlagen van deze begroting.

C. De post Onvoorziene uitgaven.

Het beleidskader, dat de provincie hanteert bij het financieel toezicht, bevat geen richtlijnen voor wat betreft de minimale hoogte van de post Onvoorziene. In de voorliggende begroting is structureel een bedrag van € 100.000,- opgenomen voor onvoorziene uitgaven. De ervaringen uit het verleden geven geen aanleiding om dat bedrag bij te stellen. Bij de behandeling van de kadernota 2016 heeft U besloten dat dit budget pas mag worden ingezet wanneer is vastgesteld dat de extra, niet in de primitieve begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van middelen binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen. De Financiële verordening Gemeente Valkenburg aan de Geul is daarop aangepast.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Taakstellende bezuinigingen	-889.571	-1.144.791	-1.113.016	-2.335.720
Meerjarenbeleidsplan	3.271.425	3.314.124	3.386.175	3.658.745
Onvoorziene uitgaven	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal lasten	2.481.854	2.269.333	2.373.159	1.423.025

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Totaal baten	0	0	0	0

Taakveld 0.8 Overige baten en lasten <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Taakstellende bezuinigingen	-889.571	-1.144.791	-1.113.016	-2.335.720
Meerjarenbeleidsplan	3.271.425	3.314.124	3.386.175	3.658.745
Onvoorziene uitgaven	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal saldo	2.481.854	2.269.333	2.373.159	1.423.025

Taakveld 0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb).

In dit taakveld wordt het eventueel te betalen bedrag aan vennootschapsbelasting verantwoord. Vooralsof wordt met Vpb-claims in deze begroting geen rekening gehouden.

Toelichting taakveld.

Op 26 mei 2015 is het Wetsvoorstel modernisering vennootschapsplicht overheidsondernemingen aangenomen door de Eerste Kamer. Deze wet is op 1 januari 2016 in werking getreden. Vanaf dat moment is een overheidslichaam belastingplichtig indien en voor zover zij een onderneming drijft, tenzij er sprake is van een vrijstelling. De afbakening van de belastingplicht van publiekrechtelijke rechtspersonen wordt daarmee gelijk aan het systeem dat nu al geldt voor "gewone" stichtingen en verenigingen. Er is sprake van een fiscale ondernemingsactiviteit als met een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid wordt deelgenomen aan het economische verkeer, met het oogmerk om winst te behalen. Hiervan is eveneens sprake als er op fiscale grondslagen structurele overschotten worden behaald. Dit dient voor iedere afzonderlijke activiteit van de publiekrechtelijke entiteit te worden beoordeeld. Als uit de beoordeling blijkt dat er sprake is van een belastingplichtige activiteit moet worden beoordeeld of een objectieve vrijstelling kan worden toegepast.

In nauwe samenspraak met onze accountant is in grote lijnen onderzocht waar mogelijk sprake zou kunnen zijn van heffing van vennootschapsbelasting. Dat zijn de parkeerexploitatie, baten uit delven van mergel, eigen bijdragen WMO en verhuur/verkoop van gemeentelijke eigendommen.

Tot nu toe wordt het parkeren op parkeerterreinen en het straatparkeren aangemerkt als een overheidstakenvrijstelling. Er blijft echter sprake van een latent risico. Zoals blijkt uit de diverse jurisprudentie en de conclusie van de Advocaat-generaal, wordt er wisselend aangekeken tegen de btw-hoedanigheid van gemeenten bij het straatparkeren. Op korte termijn zal de Hoge Raad uitspraak doen in een aangespannen procedure en krijgen wij hopelijk meer duidelijkheid. Het is niet uit te sluiten dat de Hoge Raad de zaak niet direct zelf afdoet, maar dat er eerst prejudiciële vragen worden gesteld aan het Europese Hof van Justitie of dat er wordt terugverwezen naar een Gerechtshof.

Over de overige zaken is het overleg met de fiscus inmiddels opgestart. Bij de presentatie van de kadernota 2018 zullen wij de resultaten van dat overleg met U delen.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves.

In dit taakveld worden de mutaties van de reserves verantwoord, die met alle taakvelden verband houden, uitgezonderd taakveld 0.11: Resultaat van de rekening van baten en lasten.

Toelichting taakveld.

Per saldo wordt in het planjaar 2018 een bedrag van bijna € 475.000,- aan de reserves onttrokken. Dat bedrag loopt geleidelijk terug. In de bijlagen treft U een volledige specificatie aan van de mutaties in de planperiode.

Samenvattend overzicht baten en lasten taakveld.

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Lasten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Mutaties reserves	69.698	69.698	69.698	69.698
Totaal lasten	69.698	69.698	69.698	69.698

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Baten taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Mutaties reserves	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969
Totaal baten	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969

Taakveld 0.10 Mutaties reserves <i>Saldo taakveld</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Mutaties reserves	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271
Totaal saldo	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271

Taakveld 0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten.

In dit taakveld wordt het saldo van de rekening van baten en lasten verantwoord.

Toelichting taakveld.

De jaarrekening 2016 sloot met een overschot van afgerond € 156.000,-. Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft Uw raad besloten om dat bedrag te laten vrijvallen ten gunste van de algemene middelen van 2017.

Hoofdstuk 3: De paragrafen.

§ 3.1 Lokale heffingen met gebonden besteding.

Zoals wij eerder al hebben opgemerkt, wordt bij de lokale heffingen een onderscheid gemaakt tussen heffingen die onder de algemene dekkingsmiddelen vallen en heffingen die aan bepaalde producten zijn gekoppeld. Onder de eerste categorie vallen onder andere de Onroerende-zaakbelastingen, de precariobelasting, de reclamebelasting, de hondenbelasting en de parkeerbelasting. Tot de tweede categorie worden onder meer de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges gerekend. Die categorie belastingen wordt in deze paragraaf nader toegelicht. In de nieuwe begrotingsvoorschriften is namelijk de verplichting opgenomen dat bij de zogeheten besteding gebonden heffingen moet worden aangetoond dat de baten, die met deze heffingen gegenereerd worden, de lasten niet overschrijden. Er mag dus maximaal sprake zijn van 100%-kostendekking.

Bij de bepaling van de hoogte van de kosten wordt ook de overhead meegenomen. Zoals uit onderstaande berekening blijkt, hebben wij die opslag bepaald op € 29.555,- per fte. Het rijk hanteert bij het in rekening brengen van kosten voor uitgevoerde werkzaamheden een bedrag van € 31.500,- per fte. Dat bedrag komt dus heel aardig in de buurt van de door ons gemaakte berekening.

Berekening overhead.

Taakveld overhead:		5.601.082
Niet-doorbelaste personeelskosten:		
Voormalig personeel	97.277	
Eigen risico WAO/WW	159.351	
Tijdelijk personeel	175.978	
Concernstaf, middelen en griffie	1.191.211	
Lijndiensten	731.280	
Overige kosten	100.670	
		<u>-2.455.767</u>
Niet-doorbelaste indirecte kosten:		
Afschrijvingskosten	30.058	
Rentekosten	11.484	
Voorlichting en communicatie	123.886	
Financiële ondersteuning	150.441	
Buitendienst	227.713	
Overige kosten	172.826	
		<u>-716.408</u>
Doorbelasting		<u><u>2.428.907</u></u>
Aantal fte's bedrijfsvoering		82,18
Per fte, afgerond		29.555
Aantal productieve uren		1.375
Tarief per uur		€ 21,49

Afvalstoffenheffing.

De onderhavige belasting wordt geheven op basis van de verordening "Afvalstoffenheffing", vastgesteld bij raadsbesluit van 10 november 2015. Alle kosten, die verband houden met het inzamelen, afvoeren en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen, worden integraal doorberekend. Ons voorstel is om het tarief in de planperiode 2018-2021 te handhaven op € 120,- per perceel.

Rioolheffing.

Deze heffing is geregeld in de verordening "Rioolheffing", die is vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016. Ook bij deze heffing wordt het principe "de vervuiler betaalt" toegepast. In de vergadering van 2 oktober 2017 komt een voorstel in Uw raad aan de orde waarin wordt geadviseerd om de rioolheffing in de planjaren 2019 tot en met 2022 jaarlijks te indexeren met 1,5%. In 2018 blijft de heffing gehandhaafd op het niveau van 2017.

Overzicht kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2018.

Lasten:

Directe lasten taakveld	1.303.783
Overhead: 0,65 fte * € 29.555,-	19.211
Kwijtschelding	50.000
Inschatting b.t.w.	190.000
Lasten per saldo	<u>1.562.994</u>

Baten:

Directe baten taakveld	569.063
Afvalstoffenheffing	895.000
Bespaarde rente	98.931
Baten per saldo	<u>1.562.994</u>

Dekkingspercentage 100,0%

Overzicht kostendekkendheid rioolheffing 2018.

Lasten:

Directe lasten taakveld	2.397.052
Overhead: 1,43 fte * € 29.555,-	42.264
Kwijtschelding	80.000
Inschatting b.t.w.	270.000
Lasten per saldo	<u>2.789.316</u>

Baten:

Rioolheffing	2.709.000
Bespaarde rente	80.316
Baten per saldo	<u>2.789.316</u>

Dekkingspercentage 100,0%

Leges.

Leges zijn vergoedingen voor door of vanwege de gemeente verstrekte diensten. Bij de bepaling van de tarieven wordt gestreefd naar maximale kostendekking. Leges worden geheven op basis van de "Legesverordening", vastgesteld bij raadsbesluit van 19 december 2016.

Titel 1: Algemene dienstverlening

Toerekenbare lasten taakveld burgerzaken:

Aanschaf reisdocumenten en rijbewijzen	106.000
Verklaringen omtrent gedrag	22.687
Kadaster	37.616
Overige lasten	34.684
Directe salariskosten	124.711
Overhead: 2,1697 fte * € 29.555,-	64.125
	<u>389.823</u>

Toerekenbare baten taakveld burgerzaken:

Leges bevolking	30.874
Leges paspoorten	160.000
Leges rijbewijzen	80.000
Leges huwelijken	28.178
Overige baten	12.313
	<u>311.365</u>

Dekkingspercentage 79,9%

Titel 2: Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Toerekenbare lasten taakveld wonen en bouwen:

Kosten welstands- en monumentencommissie	95.000
Inschakeling externe deskundigen	20.024
Uitvoeringskosten Wabo	17.107
Directe salariskosten	411.480
Overhead: 5,7011 fte * € 29.555,-	168.497
	<u>712.108</u>

Toerekenbare baten taakveld wonen en bouwen:

Leges omgevingsvergunning	251.500
Terugontvangst lasten welstandstoezicht	65.000
Overige leges	41.050
	<u>357.550</u>

Dekkingspercentage 50,2%

Titel 3: Europese dienstenrichtlijn

Toerekenbare lasten taakveld openbare orde en veiligheid:

Directe salariskosten	123.087
Overhead: 1,8793 fte * € 29.555,-	55.542
	<u>178.629</u>

Toerekenbare baten taakveld openbare orde en veiligheid:

Precariovergunningen	27.143
Leges algemene zaken	41.609
Leges drank en horecawet	18.959
Overige leges	14.546
	<u>102.257</u>

Dekkingspercentage 57,2%

§ 3.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Het reserve- en voorzieningenbeleid wordt jaarlijks bij de presentatie van de begroting geactualiseerd. Per reserve/voorziening wordt dan nader ingegaan op het doel en de besteding van die gelden in de komende planperiode. Wij verwijzen U daarvoor naar de bijlagen bij deze begroting. In deze paragraaf wordt een samenvattend overzicht verstrekt van de beschikbare reserves en voorzieningen bij de aanvang en op het einde van het begrotingsjaar 2018. Daarna wordt ingegaan op het risicoprofiel en worden de (verplichte) financiële kengetallen gepresenteerd.

Reserves en voorzieningen.

De stand van de reserves en voorzieningen is als volgt:

	Per 1/1/2018	Per 31/12/2018
Algemene reserves	3.242.538,-	3.242.538,-
Bestemmingsreserves	31.797.940,-	24.361.202,-
Voorzieningen	7.731.981,-	12.022.430,-
Totaal	42.772.459,-	39.626.170,-

Het risicoprofiel.

De actuele risico's worden als volgt ingeschat:

Risico	Veroorzakende gebeurtenis	Maximale schadebedrag	I/S (financieel)	Risico-score (kans x impact)	Weerstands-capaciteits-bedrag	Programma / paragraaf
Extreme weersomstandigheden	Extreem weer in de vorm van regen, sneeuw en/of storm	€ 50.000	I	9	€ 6.250	Verkeer, vervoer en waterstaat
Parkeerexploitatie	Minder bezoekers dan verwacht	€ 317.074	S	25	€ 285.366	Verkeer, vervoer en waterstaat
Parkeerexploitatie	BTW-plicht	€ 463.186	S	20	€ 324.230	Verkeer, vervoer en waterstaat
Parkeerexploitatie	Vpb-plicht	€ 338.963	S	20	€ 237.274	Verkeer, vervoer en waterstaat
(Plan)schadeclaims	Aansprakelijkheidsstellingen	€ 500.000	I	15	€ 250.000	Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing
Toeristische functie	Teruglopend aantal bezoekers door economische crisis, minder evenementen, concurrentie andere toeristische gebieden	€ 200.000	S	15	€ 180.000	Bestuur en ondersteuning
Gevolgen afwikkeling contract met 3W	Bodemsanering terrein villa Via Nova	€ 350.000	I	25	€ 315.000	Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en stedelijke vernieuwing
Algemene uitkering	Bezuinigingen Rijk	€ 703.690	S	15	€ 351.845	Bestuur en ondersteuning
Wachtgeldverplichtingen / ontslagprocedures	Politieke crisis	€ 100.000	S	9	€ 12.500	Bestuur en ondersteuning
Totalen		€ 3.022.913			€ 1.962.466	

Toelichting risico Villa Via Nova.

Vanuit de besluitvorming in juni 2009 rondom de afwikkeling 3W dienen de gronden van het Villa Via Nova terrein te worden gesaneerd voordat deze worden overgedragen aan de ontwikkelaar. Uit de in het verleden uitgevoerde bodemonderzoeken blijkt er sprake te zijn van meerdere verontreinigingen, waarvan 1 omvangrijke verontreiniging op deze projectlocatie. De exacte aard en omvang en meest geschikte saneringswijze is op basis van de huidige onderzoeken nog niet te bepalen. Na afstemming van de eerste onderzoeksresultaten met marktpartijen blijkt, uitgaande van een worstcase scenario, dat de saneringskosten inclusief noodzakelijke begeleidings- en bijkomende kosten geraamd dienen te worden op afgerond € 350.000,-. Met een nader onderzoek kan een verdere inkadering van de verontreiniging gaan plaatsvinden en kan meer zicht verkregen worden op de saneringswijze. Ook dient dit afgestemd te worden met het bevoegd gezag, de Provincie Limburg. De nadere onderzoeken zijn onlangs in opdracht gegeven. Zodra deze zijn uitgevoerd en meer betrouwbare informatie beschikbaar is, zullen wij U hierover nader informeren.

De beschikbare weerstandscapaciteit.

Voor het bepalen van de beschikbare weerstandscapaciteit geldt geen vaste regel. Die capaciteit is net als de risico's onder te verdelen in:

- Structurele weerstandscapaciteit: de onbenutte belastingcapaciteit/budgettaire capaciteit;
- Incidentele weerstandscapaciteit: de vrij beschikbare en aanwendbare reserves, vermeerderd met het resultaat na bestemming.

Wanneer wij deze uitgangspunten in cijfers vertalen, ziet de weerstandscapaciteit er als volgt uit:

Vrij beschikbare en aanwendbare reserves (1 januari 2018)	€	3.110.234,-
Onbenutte belastingcapaciteit	€	0,-
Onbenutte budgettaire capaciteit	€	100.000,-
Totaal	€	<u>3.210.234,-</u>

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte, die aanwezig is om OZB-tarieven te verhogen. De macronorm voor 2018 heeft de minister vastgesteld op 3,1%. Aangezien onze OZB-tarieven in 2018 stijgen met 3%, is die ruimte er dus niet. Voor onvoorziene uitgaven wordt een bedrag geraamd van € 100.000,-.

Het weerstandsvermogen.

Indien de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit/benodigde weerstandscapaciteit) groter is dan 1, dan kunnen de financiële gevolgen van de risico's worden opgevangen. Is de uitkomst kleiner dan 1, dan is sprake van onvoldoende dekking voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

Een confrontatie van de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit geeft het volgende beeld te zien:

Weerstandscapaciteit	beschikbaar		benodigd	
Structureel	A	€ 100.000	B	€ 1.391.216
Incidenteel	C	€ 3.110.234	D	€ 571.250
Totaal	E	€ 3.210.234	F	€ 1.962.466
Weerstandsvermogen				
Structureel (A/B)			0,07	
Incidenteel (C/D)			5,44	
Totaal (E/F)			1,64	

De beschikbare structurele weerstandscapaciteit biedt op dit moment onvoldoende dekking voor het opvangen van structurele risico's. De incidentele weerstandscapaciteit is voldoende, zo blijkt uit de cijfers.

Kengetallen financiële positie.

De Adviescommissie vernieuwing Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) heeft in 2014 voor zijn advisering een aantal uitgangspunten opgesteld. Voor de uitwerking van die adviezen is destijds een stuurgroep ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van onder meer BZK, Financiën, de VNG, het IPO en de commissie BBV. Deze stuurgroep heeft ingestemd met een voorstel om te komen tot een verplichte basisset van vijf kengetallen, die in samenhang informatie moeten geven aan raadsleden over de financiële positie van hun gemeente. Doel is dat daarmee de mate van duurzaamheid van het begrotingsevenwicht beter kan worden onderbouwd.

Concreet gaat het om de volgende kengetallen:

De netto schuldquote.

Deze quote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie.

De solvabiliteitsratio.

Hieronder wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale vermogen.

Grondexploitatie.

Hierin wordt informatie gegeven over de totale waarde van de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond. Dat bedrag wordt gedeeld door de totale baten uit de begroting of de jaarstukken en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte.

De structurele ruimte geeft aan hoe wendbaar een gemeente is. Als de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is een gemeente in staat om structurele tegenvallers op te vangen. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves te delen door de totale baten, uitgedrukt in een percentage.

Belastingcapaciteit: woonlasten meerpersoonshuishouden.

De belastingcapaciteit geeft de potentiële ruimte aan, die een gemeente heeft om haar structurele baten te verhogen om stijgende structurele lasten op te vangen. De Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de zogeheten Atlas voor de lokale lasten.

In het volgende overzicht geven wij U de kengetallen van onze gemeente:

<i>Verloop financiële kengetallen</i>	<i>Rekening 2016</i>	<i>Begroting 2017</i>	<i>Begroting 2018</i>
netto schuldquote	3,48%	23,12%	26,89%
netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	1,81%	21,40%	25,21%
solvabiliteitsratio	59,21%	54,34%	43,29%
kengetal grondexploitatie	0,00%	0,00%	0,00%
structurele exploitatieruimte	9,38%	-1,77%	-0,58%
belastingcapaciteit	99,72%	101,11%	102,49%

§ 3.3 Onderhoud kapitaalgoederen.

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan de wijze waarop de kapitaalgoederen worden beheerd. Concreet gaat het daarbij om openbaar groen, wegen, rioleringen en gebouwen. In de door Uw raad vastgestelde financiële verordening is onder meer bepaald dat tenminste één keer in de vier jaar wordt aangeboden:

- Een nota voor het onderhoud van de openbare ruimte;
- Een geactualiseerd Gemeentelijk RioleringsPlan;
- Een nota onderhoud gebouwen, bevattende voorstellen voor het te plegen onderhoud en de bijbehorende kosten van de gemeentelijke gebouwen, de normkostensystematiek en het meerjarig budgettair middelenbeslag.

De kwaliteit van de financiële huishouding en het onderhoudsniveau van kapitaalgoederen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft dan ook dwingend voor dat aan het onderhoud van de kapitaalgoederen een afzonderlijke paragraaf moet worden gewijd. Het onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen gebeurt aan de hand van beheersplannen. De periode, die een beheersplan bestrijkt, is onder meer afhankelijk van de economische en/of technische levensduur van de betreffende kapitaalgoederen. Een beheersplan wordt periodiek herzien.

Wegen.

In 2016 is in nauw overleg met de vakcommissie gewerkt aan een onderhoudsplan op basis van adaptief wegbeheer. De resultaten daarvan hebben wij met Uw raad gedeeld bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017. Adaptief wegbeheer brengt met zich mee dat de onderhoudsbudgetten structureel moeten worden verhoogd met een bedrag van per saldo € 347.000,-. In de voorliggende begroting is hiervoor een stelpost opgenomen. Pas als die taakstelling structureel is ingevuld, kunnen de onderhoudsbudgetten naar het gewenste niveau getild worden.

Naast de reguliere wegininspecties is het wenselijk om vanuit een 4-tal invalshoeken een integraal onderhoudsplan op te zetten, waarbij gekeken wordt naar:

- Rioleringen (onderhoud/vervangingswerkzaamheden van rioleringen);
- Mobiliteit (bijvoorbeeld wenselijke aanleg van nieuwe wegen en verbreding van bestaande wegen);
- Veiligheid (bijvoorbeeld verkeersveiligheidsaspecten);
- Kwaliteitsslag (bijvoorbeeld gewenste opwaardering openbare ruimte en ander materiaalgebruik).

Water en rioleringen.

Het vigerende Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP), dat Uw raad op 14 december 2009 heeft vastgesteld, had betrekking op de planperiode 2010-2014. Binnen het samenwerkingsverband is een aantal jaren geleden afgesproken om de looptijden van de gemeentelijke rioleringsplannen op elkaar af te stemmen, met als gevolg dat het in 2009 vastgesteld plan nu nog steeds actueel is.

Afgelopen jaar is veel tijd en energie gestoken in het op orde brengen van het rioleringsmodel voor het gehele gebied Maas en Mergelland. Dat heeft geresulteerd in een riolerings- en waterketenplan, dat voor Nederland uniek is te noemen. Enerzijds vanwege de schaalgrootte en anderzijds omdat het Zuid-Limburgse landschap andere waterproblematieken kent dan de rest van Nederland.

Het nieuwe rioleringsplan, dat geagendeerd staat voor de raadsvergadering van 2 oktober 2017, vergt in de planjaren 2018 tot en met 2022 investeringen voor een bedrag van in totaal ruim € 7 miljoen. Hierdoor stijgen de kapitaallasten jaarlijks met afgerond € 500.000,-. Daarnaast moet de exploitatiebegroting ook op een aantal onderdelen worden bijgesteld, waarmee nog eens een bedrag is gemoeid van naar schatting € 89.000,-.

Door de rioolheffing vanaf het planjaar 2019 tot en met 2022 jaarlijks te indexeren met 1,5% en rekening houdende met de nog beschikbare ruimte in het beleidsplan en de voorziening rioolheffing, is de verwachting dat de extra kosten binnen de "rioleringsbegroting" worden opgevangen.

Gebouwen.

Ook voor deze kapitaalgoederen is een onderhoudsplan beschikbaar. Doelstelling van dat plan is om de onderhoudstoestand van de gemeentelijke gebouwen te bewaken, achterstallig onderhoud te voorkomen en meerjarig inzicht te krijgen in de staat van onderhoud van onze gemeentelijke gebouwen. Op 1 juli 2013 is een geactualiseerd onderhoudsplan vastgesteld. De financiële consequenties daarvan zijn in deze begroting meegenomen. Structureel is voor het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen (inclusief Polfermolen) in 2018 een bedrag beschikbaar van afgerond € 657.000,-.

Groen.

Veel contracten lopen in 2017 af. Om een goede vertaling van de kwaliteitseisen en criteria van het fysieke domein op dit gebied te kunnen maken, is met Uw raad en de vakcommissie in 2016/2017 een traject doorlopen, met als doel tot kaders te komen voor een prestatiecontract. Vanaf 2018 zullen de uitbestede groen- en reinigingswerkzaamheden voor het merendeel plaatsvinden vanuit prestatieafspraken, die gerelateerd zijn aan het nieuwe ontzorgingscontract. In dit contract zullen de volgende extra werkzaamheden worden opgenomen:

• Ontzorgingspijlers (bijv. klachtenafhandeling en burgerparticipatie)	€	17.500,-
• Snoeien en wegwerken achterstallig onderhoud bomen (in 8 jaar)	€	50.000,-
• Groen-werkzaamheden in de buitengebieden	€	100.000,-
• Overige (bijv. hondenuitlaatplaatsen en wegbermen)	€	50.000,-
• Verhoging kwaliteitsniveau in de kernen, van B naar A	€	<u>100.000,-</u>
	€	<u>317.500,-</u>

Nadat de aanbestedingsresultaten bekend zijn en duidelijk is op welke wijze in de dekking van de aanvullend benodigde onderhoudsgelden wordt voorzien, kan de begroting worden bijgesteld.

§ 3.4 Financiering.

Het treasurystatuut bevat de doelstellingen van het treasurybeleid en geeft de kaders aan, waarbinnen de treasuryfunctie zich mag bewegen. De wet Financiering Decentrale Overheden bepaalt dat in de begroting een financieringsparagraaf moet worden opgenomen. De bedoeling daarvan is om de transparantie te vergroten, zodat meer inzicht in de risico's van het geldverkeer ontstaat.

De rentevisie.

Bij de berekening van de rentekosten over het financieringstekort hebben wij gerekend met een rentepercentage van 0,5%. De totale rentelasten zijn berekend op een bedrag van bijna € 2,3 miljoen. Dat bedrag is nagenoeg volledig verdisconteerd in het rente-omslagpercentage.

De berekening van de renteomslag in cijfers:

<i>Omschrijving</i>	<i>Boekwaarde</i>	<i>Rentelasten</i>
Vaste activa per 1 januari 2018	€ 54.620.059,-	€ 2.290.807,-
Vaste activa met vast rentepercentage	€ 729.195,-	€ 52.502,-
Basis voor de berekening	€ 53.890.864,-	€ 2.238.305,-

Het omslagpercentage is dus 4,15%.

De liquiditeitsprognose.

Voor grote projecten, zoals het centrumplan, wordt het verloop van de liquiditeiten zo nauwkeurig als mogelijk in beeld gebracht.

Beleidsvoornemens treasury.

Binnen het risicobeheer onderscheiden wij een aantal risico's, te weten het renterisico, het kredietrisico en het interne liquiditeitsrisico. Koers- en valutarisico's blijven buiten beschouwing.

Het renterisico.

Het renterisicobeheer is het beheersen van risico's, die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de rentelasten van vreemd vermogen hoger zullen uitvallen dan waarmee in de begroting rekening is gehouden c.q. dat de feitelijke rentebaten achterblijven bij de gecalculerde bedragen. Voor de beheersing van de renterisico's gelden twee concrete richtlijnen, namelijk de kasgeldlimiet en de renterisiconorm voor de vaste schuld.

De kasgeldlimiet.

De gemiddelde netto vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Onder de gemiddelde netto vlottende schuld wordt verstaan het saldo van de opgenomen leningen met een looptijd korter dan één jaar, de schulden en tegoeden in rekening-courant en contante gelden. Per kwartaal wordt de liquiditeitspositie opgemaakt om te beoordelen of aan de kasgeldlimiet is voldaan. De kasgeldlimiet wordt verkregen door het bij ministeriële beschikking vastgestelde percentage van 8,5% te vermenigvuldigen met het totaalbedrag van de begrote uitgaven, exclusief de stortingen in de reserves.

In cijfers:

Totaal van de begrote uitgaven	€	48.021.960,-
Kasgeldlimiet voor 2018 afgerond	€	4.082.000,-

Ter vergelijking:

Kasgeldlimiet 2017	€	4.020.000,-
Kasgeldlimiet 2016	€	3.997.000,-

Het beleid is erop gericht om binnen de kasgeldlimiet een schuldpositie aan te houden, omdat de rente op de kortlopende middelen normaliter lager is dan de rente op langlopende leningen. Bij een dreigende overschrijding van de kasgeldlimiet wordt overgegaan tot consolidatie van de vlottende schuld door middel van het aantrekken van een langlopende geldlening. Bij het aantrekken van een dergelijke lening wordt uiteraard rekening gehouden met de financieringsbehoefte voor de korte termijn. Wij baseren ons daarbij op een jaarlijks terugkerend patroon van de financieringsbehoefte, aangevuld met specifieke informatie over grote investeringswerken en/of geldstromen.

De renterisiconorm.

Met de renterisiconorm wordt een kader gesteld voor de spreiding van de looptijden van langlopende geldleningen. Doel hiervan is om te komen tot een spreiding van de (mogelijke) fluctuaties in de renterisico's over langlopende geldleningen c.q. de vaste schuld. De renterisiconorm wordt bepaald door het totaal van de begrote uitgaven te vermenigvuldigen met het vastgestelde percentage van 20%. Uit de onderstaande opstelling voor de jaren 2018 tot en met 2021 blijkt dat de gemeente volledig binnen de wettelijke norm blijft. Het bedrag aan langlopende geldleningen, waarover de gemeente volgens de definitie van de wet Fido een renterisico loopt, bedraagt voor 2018 ruim € 1,2 miljoen. Uit oogpunt van risicomijdend beheer streven wij naar een verlenging van de gemiddelde looptijd van onze portefeuille door het aantrekken van rentevaste geldleningen met een looptijd van 25 jaar.

De berekening van de renterisiconorm is als volgt:

<i>Planjaar</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
1 Rentehervorming op vaste schuld o/g	0	0	0	0
2 Rentehervorming op vaste schuld u/g	0	0	0	0
3 Rentehervorming op vaste schuld (1-2)	0	0	0	0
4 Nieuw aan te trekken vaste schuld	0	0	0	0
5 Nieuw uitgezette langlopende leningen	0	0	0	0
6 Netto aan te trekken vaste schuld (4-5)	0	0	0	0
7 Te betalen aflossingen	1.258.443	1.220.310	1.077.377	1.077.377
8 Herfinanciering (laagste van 6 en 7)	0	0	0	0
9 Renterisico op de vaste schuld (3+8)	0	0	0	0
10 Stand begrote uitgaven per 1 januari	48.021.960	47.130.783	47.361.448	46.233.616
11 Het vastgestelde percentage	20	20	20	20
12 Rente-risiconorm	9.604.392	9.426.157	9.472.290	9.246.723

Toets rente-risiconorm

13 Rente-risiconorm	9.604.392	9.426.157	9.472.290	9.246.723
14 Renterisico op de vaste schuld	0	0	0	0
15 Ruimte onder rente-risiconorm (13-14)	9.604.392	9.426.157	9.472.290	9.246.723

Het kredietrisico.

Met kredietrisico wordt de waardedaling van een vordering bedoeld als gevolg van het niet of niet-tijdig nakomen van de verplichtingen. Het gaat dus om risico's op verstrekte gelden. In het verleden zijn geldleningen verstrekt aan de lokale woningbouwcorporaties, die inmiddels volledig zijn afgelost. Er is een Waarborgfonds Sociale Woningbouw opgericht, waarbij de gemeenten een tertiaire achtervangpositie innemen.

Onder de financiële vaste activa zijn naast de verstrekte kredieten ook de langlopende geldleningen en deelnemingen gerubriceerd, die niet op korte termijn in liquide middelen zijn om te zetten.

Het interne liquiditeitsrisico.

Het interne liquiditeitsrisicobeheer is het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognoses en meerjarige investeringsplannen, als gevolg waarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen. Het beheersen van die risico's geschiedt langs twee invalshoeken:

- a. De ontwikkeling van de financieringsbehoefte wordt trendmatig bepaald aan de hand van ervaringsgegevens, onder toevoeging van specifieke informatie over substantiële mutaties. Zodoende ontstaat een globaal beeld;
- b. In de financieringsbehoefte moet flexibel voorzien worden. Daartoe wordt zo nodig optimaal gebruik gemaakt van kortlopende financieringen.

De gemeentefinanciering.

De gemeentefinanciering valt uiteen in financiering, uitzettingen en relatiebeheer.

Financiering.

Stand per 1 januari 2018	€	11.192.696,-
Reguliere aflossingen	-€	1.258.443,-
Stand per 31 december 2018	€	<u>9.934.253,-</u>

De huidige leningenportefeuille omvat 13 onderhandse geldleningen voor de financiering van de gemeentelijke activiteiten. Alle langlopende geldleningen zijn rentevast en niet-vervroegd aflosbaar. De gemiddelde looptijd is ongeveer 9 jaar.

Uitzetting van gelden.

In het kader van de treasuryfunctie heeft onze gemeente geen uitzettingen, dat wil zeggen geen beleggingen.

Relatiebeheer.

Voor het beheer van de financiële middelen houdt onze gemeente rekeningen aan bij de lokale Rabobank en de Bank Nederlandse Gemeenten. De BNG fungeert als huisbankier.

Het saldo- en liquiditeitenbeheer.

Het gaat hier om het minimaliseren van rentelasten in verband met de financiering van lopende uitgaven, de voorfinanciering van investeringen en het maximaliseren van de rente over beleggingen van liquiditeitsoverschotten. In dit kader merken wij overigens nog op dat het uitzetten van overtollige middelen inmiddels is gereguleerd via de verplichting tot schatkistbankieren.

Hiermee beoogt de wetgever een bijdrage te leveren aan de vereiste daling van het EMU-saldo voor de Nederlandse overheid door de overtollige liquiditeiten van decentrale overheden voortaan zoveel mogelijk te bundelen binnen de overheidssfeer.

Overzicht netto-vlottende schuld.

Ingevolge de wet Fido dient in de financieringsparagraaf een overzicht te worden opgenomen van het verloop van de vlottende schuld. Dat overzicht treft U hierna aan:

Derde kwartaal 2016	-€	7.847.000,-
Vierde kwartaal 2016	-€	9.430.000,-
Eerste kwartaal 2017	-€	9.331.000,-
Tweede kwartaal 2017	-€	12.696.000,-

-teken = Overschot liquide middelen.

§ 3.5 Bedrijfsvoering.

Bestuurlijk verantwoordelijk	:	Dhr. dr. J.J. Schrijen
Ambtelijk verantwoordelijk	:	Dhr. L.T.J.M. Bongarts

Hoewel het niet langer verplicht is om de bedrijfsvoering in een aparte paragraaf toe te lichten, vinden wij het toch zinvol om dat te blijven doen.

Personeel en organisatie.

Algemeen.

Op 8 april 2014 hebben wij besloten om de hoofdstructuur van de organisatie te wijzigen en daarmee samenhangend de sturing van de organisatie. De kerngedachte achter de nieuwe hoofdstructuur is dat de directie enerzijds belast is met de strategische opgaven en anderzijds sturing geeft aan teamleiders, die integraal (dus ook hiërarchisch) verantwoordelijk zijn voor vooraf bepaalde resultaten. Deze resultaten worden afgeleid van de begroting, die jaarlijks door Uw raad wordt vastgesteld. De uitgangspunten voor de nieuwe organisatiestructuur zijn:

- Kleine flexibele eenheden: de eenheden moeten zijn te overzien qua taken en aantallen medewerkers;
- Platte organisatie: een organisatie met zo min mogelijk hiërarchische lagen, zodat zo min mogelijk ruis ontstaat tussen de lagen en de verantwoordelijkheden laag liggen;
- Beheersbaar: de organisatie moet te overzien zijn;
- Herkenbaar: de eenheden moeten voor samenleving, bestuur en de medewerkers zelf herkenbaar zijn;
- Voorsortierend op samenleving/uitbesteding: de structuur, die ontstaat, moet het eenvoudig maken op taakgebieden te gaan samenwerken of uit te besteden, ontvlechtingproblematiek dient voorkomen te worden;
- Strategie niet in de staf, maar in de lijn: de verbinding strategie en uitvoering dient gewaarborgd te zijn;
- Aansturing van medewerkers zo veel mogelijk in één hand: een knip tussen vakinhoudelijke en hiërarchische sturing dient voorkomen te worden.

Voor wat betreft de gewenste cultuur zijn al eerder de volgende waarden centraal gesteld, die als randvoorwaardelijk worden beschouwd voor een succesvolle organisatie: Integriteit, Klantgericht, Resultaatgericht, Samenwerking en Passie. Deze waarden blijven ook van toepassing voor de nieuwe organisatie. Deze waarden zijn vertaald in een Mission Statement:

“De gemeente Valkenburg aan de Geul werkt samen aan duurzaam welzijn en welvaart, behartigt optimaal de belangen van haar burgers en realiseert ambities. Zij heeft een organisatie, waarin de medewerkers vanuit een integere basishouding samenwerken en de medewerkers zich bewust zijn van hun talenten en ambities en die met passie inzetten voor het bereiken van een klantgericht resultaat”.

Organisatieontwikkeling langere termijn.

Op 13 november 2012 heeft Uw raad kaderstellend besloten dat de gemeente op termijn een regiegemeente wordt met een kleine slagvaardige organisatie, waarbij de uitvoering vooral door derden (verzelfstandigde diensten) wordt verricht. Het streven naar een nieuwe dynamiek in de gemeentelijke samenwerking ligt hier mede aan ten grondslag. Zoals bekend, liepen er trajecten van samenwerking op de terreinen van ICT, VTH en HRM. De samenwerking op de terreinen van ICT en HRM was gericht op onderbrenging bij de gemeente Maastricht. De gemeente Maastricht heeft deze samenwerking echter stop gezet, omdat zij op deze terreinen eerst de samenwerking wil opzoeken met de gemeenten Heerlen en Sittard-Geleen. Zodra het hiervoor in te richten Shared Service Center operationeel is, kunnen de kleine gemeenten daaraan deelnemen. Op de terreinen WMO/arbeidsparticipatie, archivering en gemeentelijke belastingen had Uw raad al besluiten genomen.

Kwaliteit van dienstverlening: betere dienstverlening, lagere kosten.

Het KCC is inmiddels operationeel. In 2015 is het KCC dusdanig ingericht, dat burgers en bedrijven daar met al hun vragen terecht kunnen. De hoofddoelstelling van het KCC-project is een hogere kwaliteit van dienstverlening en een efficiënte inzet van middelen. Het KCC heeft per kanaal (e-mail, balie, telefonie, post, website) een herkenbare ingang. Herkenbaar door het 14 043 nummer, één fysieke informatiebalie en één website en webloket. Het KCC is één centraal punt in de gemeentelijke organisatie, met één frontoffice, waar 80 procent van de vragen aan de gemeente in 1 keer afgevangen wordt. Fysiek is het KCC inmiddels dusdanig verbouwd dat een adequate dienstverlening aan de burger mogelijk is vanuit één fysieke plek.

Financieel.

Door de vastgestelde formatieve taakstelling van in totaal 11% zijn de mogelijkheden om binnen de P-begroting nog met middelen te schuiven om knelpunten op te lossen dan wel projecten in gang te zetten nagenoeg uitgesloten. Om die reden heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota op 11 juli 2017 extra middelen beschikbaar gesteld om de formatie met 5,8 fte kunnen uitbreiden. Het ging om een bedrag van in totaal € 458.000,-. Door te schuiven met formatie en middelen is voor € 177.000,- aan dekkingsmiddelen vrijgespeeld. Het resterende bedrag van € 281.000,- is aan de P-begroting toegevoegd. Wij volstaan hier met U te verwijzen naar de kadernota van 2017, waarin uitvoerig is toegelicht welke knelpunten met de nu beschikbare middelen kunnen worden opgelost.

Automatisering en Informatisering.

Aangezien de beoogde samenwerking met de gemeente Maastricht op het gebied van de technische infrastructuur niet is doorgegaan, hebben we vanaf medio 2017 het database beheer extern belegd. Hiermee is de continuïteit op dit onderdeel beter geborgd. Op het gebied van het netwerkbeheer blijft de continuïteit echter nog steeds een belangrijk punt van aandacht.

De vakcommissie EFTR zullen wij zoals te doen gebruikelijk jaarlijks informeren over de ontwikkeling op het gebied van de ICT. Hoewel wij niet aan de vooravond staan van zeer grote investeringen blijven de ontwikkelingen in de ICT elkaar snel opvolgen en blijft voldoende budget nodig om tijdig en vooral adequaat daarop in te spelen. Uiteraard blijven wij ook investeren in het verder automatiseren van bedrijfsprocessen, die de kwaliteit van de dienstverlening ten goede komen.

§ 3.6 Verbonden partijen.

Enexis Holding N.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Enexis Holding N.V. beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel het realiseren van een duurzame energievoorziening door state of the art dienstverlening en netwerken en door regie te nemen in innovatieve oplossingen. Dit om de energietransitie te versnellen en excellent netbeheer uit te voeren.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Enexis Holding N.V. opereert in een gereguleerde markt onder toezicht van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). Elke drie jaar stelt de ACM de maximale tarieven vast. In die periode gaan de gereguleerde tarieven in drie stappen omlaag als gevolg van lager ingeschatte kapitaalskosten. Dit is een stimulans voor Enexis Holding N.V. om te komen tot kostenbesparing, en zo toch de aandeelhouders een redelijk rendement te kunnen bieden.

Kengetallen Enexis Holding N.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 149,7 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	€ 0,69 in 2016 (uitkering in 2017) € 0,75 in 2015 (uitkering in 2016)
Uitkeringspercentage dividend	50% van het netto resultaat
Verwacht financieel resultaat	€ 200 miljoen in 2018 € 200 miljoen in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 3.804 miljoen per 31 december 2018 € 3.704 miljoen per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	€ 3.814 miljoen per 31 december 2018 € 3.814 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 1,00
Geraamde dividenduitkering 2018	€ 252.023,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het uitoefenen van invloed op het beleid met betrekking tot de infrastructuur voor energie, hetgeen een vitaal onderdeel is voor de economie en de samenleving.
- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. De aandeelhouders van Essent N.V. hebben deze deelneming op 27 mei 2009 middels een AvA als dividend in natura uitgekeerd gekregen. Het risico voor de aandeelhouders beperkt zich tot het nominale aandelenkapitaal en het achterblijven van de geraamde dividendopbrengst. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Vordering op Enexis B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer is het economische eigendom van de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep verkocht en overgedragen aan Enexis Holding N.V. tegen de geschatte fair market value. Omdat Enexis Holding N.V. over onvoldoende contante middelen beschikte om de koopprijs hiervoor te betalen, is deze onverschuldigd gebleven en omgezet in een lening. In de Wet Onafhankelijk Netbeheer staat opgenomen dat het niet wenselijk is dat na splitsing financiële kruisverbanden blijven bestaan en omdat het op dat moment niet mogelijk was om de lening extern te financieren is derhalve besloten om de lening (vordering) niet mee te verkopen aan RWE, maar over te dragen aan de aandeelhouders.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vordering is vastgelegd in een leningovereenkomst bestaande uit vier tranches (3, 5, 7 en 10 jaar). Vordering op Enexis B.V. en Enexis Holding N.V. zullen ernaar streven (mede afhankelijk van de condities op de kapitaalmarkt) na verloop van tijd, (een deel van) de vordering op Enexis Holding N.V. te herfinancieren op de kapitaalmarkt, al dan niet via de uitgifte van obligaties. In 2012 is de eerste tranche van € 450 miljoen vervroegd afgelost, in 2013 is de tweede tranche van € 500 miljoen vervroegd afgelost en de derde tranche van € 500 miljoen is in 2016 vervroegd afgelost. De vierde tranche van € 350 miljoen (aflossing per 30 september 2019) mag niet vervroegd worden afgelost. Naar verwachting zal de vennootschap eind 2019/begin 2020 geliquideerd kunnen worden.

Kengetallen Vordering op Enexis B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Oorspronkelijke vordering	€ 1,8 miljard
Huidige vordering	€ 0,35 miljard
Gemiddeld rentepercentage brugleningen	4,65 %
Verwacht financieel resultaat	-€ 7.500,- in 2018 -€ 15.000,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 27.500,- per 31 december 2018 € 35.000,- per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	€ 356 miljoen per 31 december 2018 € 356 miljoen per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. Daarnaast loopt Vordering op Enexis B.V. beheerste risico's op Enexis Holding N.V. voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis Holding N.V. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Verkoop Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden (in escrow zal worden gestort). De functie van Verkoop Vennootschap B.V. is tweezijdig. Ten eerste treedt zij op als een vennootschap die vrijwel alle garanties onder de verkoopovereenkomst heeft overgenomen van de verkopende aandeelhouders. Daarnaast treedt Verkoop Vennootschap B.V. op als vertegenwoordiger van de verkopende aandeelhouders met betrekking tot het geven van instructies aan de escrow agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat in escrow wordt gestort, e.e.a. conform de Fido/Ruddo wetgeving die geldt voor decentrale overheden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van Verkoop Vennootschap B.V. is afhankelijk van de periode dat claims onder deze escrow kunnen worden ingediend en afgewikkeld. In 2015 is automatisch het gedeelte van het General Escrow Fonds vrij gevallen waarvoor RWE geen claims heeft ingediend. Hiermee was een bedrag gemoeid van € 327 miljoen. In juni 2016 zijn RWE en Verkoop Vennootschap B.V. tot een compromis gekomen voor de afwikkeling van alle (fiscale) claims, te weten een bedrag van € 30 miljoen. Het resterende bedrag van het fonds, een bedrag van € 83 miljoen, is uitbetaald aan de aandeelhouders naar rato van het belang. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen Verkoop Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 40.000,- in 2018 -€ 50.000,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 60.000,- per 31 december 2018 € 100.000,- per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De rechter heeft bepaald dat Essent haar 50% belang (in economische zin) in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), welke vennootschap onder meer eigenaar is van de kerncentrale te Borssele, niet mocht mee verkopen aan RWE. Dit houdt in dat de verkopende aandeelhouders zowel het juridische als het economische eigendom van het 50%-belang in EPZ hebben verkregen en daarmee de rechten om de publieke belangen te borgen.

De uitkomsten van de juridische trajecten zijn tot nu toe negatief geweest voor de voormalige aandeelhouders van Essent. Om uit deze impasse te geraken, is een schikking getroffen tussen betrokken partijen waarvan de transactiedocumenten op 1 juli 2011 zijn ondertekend.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Conform de verkoopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds. RWE had op 30 september 2015 geen claims ingediend met betrekking tot de verkoop van het 50%-belang in EPZ. Binnen PBE B.V. is nog een bedrag van € 1,6 miljoen achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 1.496.822,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 20.000,- in 2018 -€ 15.000,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 1,6 miljoen per 31 december 2018 € 1,6 miljoen per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	311.850 à € 0,01
--------------------------	------------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CBL Vennootschap B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

De functie van CBL Vennootschap B.V. is dat zij de verkopende aandeelhouders vertegenwoordigt als medebeheerder van het CBL-Fonds (Cross Border Leases) en in eventuele andere relevante CBL-zaken. Tevens fungeert deze B.V. als "doorgeefluik" voor betalingen namens aandeelhouders in en uit het CBL-Fonds. Het CBL-Fonds is een bankrekening (escrow) waarop een adequaat bedrag aan voorziening wordt aangehouden.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De looptijd van CBL Vennootschap B.V. is afhankelijk van de doorlooptijd van de nog openstaande CBL-contracten en de claims die onder deze escrow (CBL-fonds) kunnen worden ingediend en afgewikkeld. Een eventueel overschot in het CBL-fonds wordt op het einde in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en de verkopende aandeelhouders. Eind 2015 is het fonds opgeheven. Een bedrag van \$ 1,0 miljoen is destijds binnen de B.V. aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. De vennootschap dient als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden geliquideerd.

Kengetallen CBL Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	\$ 21.000,-
Verwacht financieel resultaat	-\$ 50.000,- in 2018 -\$ 15.000,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	\$ 70.000,- per 31 december 2018 \$ 120.000,- per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	\$ 0,- per 31 december 2018 \$ 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente	4.167 à € 0,01
--------------------------	----------------

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

CSV Amsterdam B.V. te 's-Hertogenbosch.

Activiteiten.

Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.v. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult:

- namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON;
- namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-procedures voeren tegen Recycleco B.V. (waterland);
- het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In februari 2008 zijn Essent N.V. en Essent Nederland B.V., met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden waarin zij een verklaring voor recht vragen dat bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving onverbindend zijn. De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 uitspraak gedaan en besloten dat de splitsingswet niet in strijd is met het recht van de Europese Unie. Met deze uitspraak zijn de vorderingen van Essent op de Staat definitief afgewezen en is de procedure daarmee geëindigd. Conform de verkoopovereenkomst zal de escrow-rekening tot vijf jaar na de verkooptransactie blijven staan (mei 2019). Deze rekening wordt aangehouden bij de notaris en kent een saldo van € 8,0 miljoen en maakt geen onderdeel uit van de balans van CSV Amsterdam B.V. De verwachting is dat de vennootschap eind 2019/begin 2020 zal worden geliquideerd.

Kengetallen Claim Staat Vennootschap B.V.

Nominaal aandelenkapitaal	€ 20.000,-
Verwacht financieel resultaat	-€ 200.000,- in 2018 -€ 75.000,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 600.000,- per 31 december 2018 € 800.000,- per 31 december 2017
Verwacht vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 4.167 à € 0,01

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders fungeert als hoogste besluitvormingsorgaan. Deze vergadering keurt de jaarrekening goed, inclusief de bestemming van het resultaat, en verleent al dan niet décharge van het beleid en het toezicht daarop. Besluiten van de Algemene Vergadering worden, behoudens in de statuten genoemde besluiten, genomen met een gewone meerderheid van stemmen, waarbij één aandeel recht geeft op één stem.
- Financieel belang c.q. risico. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het bedrag van € 8,0 miljoen dat wordt aangehouden op de escrow-rekening en tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap. De gemeente heeft 0,21% van de aandelen in bezit.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) te Den Haag.

Activiteiten.

De BNG biedt financiële diensten aan, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering, elektronisch bankieren en beleggen. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De BNG handhaaft haar missie om te allen tijde te voorzien in goedkope financiering voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.

Kengetallen N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

Maatschappelijk kapitaal	€ 250 miljoen (100 miljoen aandelen à € 2,50)
Volgestort kapitaal	€ 139 miljoen afgerond
Dividenduitkering per aandeel	€ 1,64 in 2016 € 1,02 in 2015
Uitkeringspercentage dividend	25% van de nettowinst
Nettoresultaat	€ 369 miljoen in 2016 € 226 miljoen in 2015
Eigen vermogen	€ 4.486 miljoen per 31 december 2016 € 4.163 miljoen per 31 december 2015
Vreemd vermogen	€ 149.494 miljoen per 31 december 2016 € 145.328 miljoen per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Aantal aandelen gemeente 21.060 à € 2,50
Geraamde dividenduitkering 2018 € 20.000,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger tot een minimum beperken met behulp van de gespecialiseerde financiële dienstverlening van de BNG.

- Bestuurlijk belang gemeente. De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) is het forum waarin de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen verslag doen van en verantwoording afleggen over de wijze waarop zij hun taken hebben vervuld. Bij de BNG is sprake van evenredigheid tussen kapitaalbreng en zeggenschap in de AVA. In de AVA wordt aandacht besteed aan het strategisch beleid van de bank, het risicoprofiel en de financiële gang van zaken. Ook statutenwijzigingen en dividendbeleid dienen ter besluitvorming aan de AVA te worden voorgelegd.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 0,04%.

Waterleiding Maatschappij Limburg (WML) te Maastricht.

Activiteiten.

WML voorziet in de behoefte aan drinkwater in de provincie Limburg en aangrenzende gebieden. WML bereikt dit door het winnen, zuiveren, opslaan, inkopen, transporteren, distribueren en het leveren van drinkwater.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Het streven van WML is en blijft om voor de komende planjaren en daarna een acceptabele en consistente tariefstructuur te bewerkstelligen, gebaseerd op een gezonde financiële huishouding met beheersbare kapitaallasten.

Kengetallen Waterleiding Maatschappij Limburg.

Maatschappelijk kapitaal	€ 2,269 miljoen (500 aandelen à € 4.538,-)
Volgestort kapitaal	€ 2,269 miljoen
Dividenduitkering per aandeel	geen dividenduitkering
Nettoresultaat	€ 6,2 miljoen in 2016 € 7,6 miljoen in 2015
Eigen vermogen	€ 194,7 miljoen per 31 december 2016 € 188,5 miljoen per 31 december 2015
Langlopend vreemd vermogen:	€ 295,1 miljoen per 31 december 2016 € 299,3 miljoen per 31 december 2015
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 86,3 miljoen per 31 december 2016 € 81,8 miljoen per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Aantal aansluitingen 2016	8.257
Aantal aandelen gemeente	6 à € 4.538,-

Vorm participatie.

De gemeente is aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Invloed uitoefenen op het beleid met betrekking tot de watervoorziening.
- Bestuurlijk belang gemeente. Via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders heeft de gemeente invloed op het beleid binnen de WML.
- Financieel belang c.q. risico. Op dit moment wordt er geen dividend uitgekeerd. De gemeente heeft als aandeelhouder een financieel belang van 1,2%.

Geneeskundige Gezondheids Dienst (GGD) Zuid-Limburg te Geleen.

Activiteiten.

De GGD Zuid-Limburg is de geneeskundige gezondheidsdienst, die werkzaam is ten behoeve van 19 gemeenten in Zuid-Limburg. De dienst is uitvoerder van collectieve preventie, uitvoerder van acute zorg en is de gemeentelijke adviesdienst en het expertisecentrum in het kader van de openbare gezondheidszorg. Met betrekking tot voorgenoemde taken zijn strategische doelen opgesteld die duidelijkheid verschaffen in hetgeen de GGD Zuid-Limburg wil bereiken.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De vragen welke ambities centraal moeten staan en wat de consequenties zijn voor het werk van de GGD worden steeds belangrijker. Deze inhoudelijke discussie kan echter niet los gezien worden van de economische omstandigheden. Gemeenten worden geconfronteerd met bezuinigingen welke uiteraard ook hun weerslag hebben op de GGD. Daarnaast zijn er forse verschuivingen in demografie waarneembaar. Zuid-Limburg heeft de komende jaren te maken met een afname van het aantal inwoners, een terugloop van het aantal jongeren (ontgroening) en een toename van de oudere bevolking (vergrijzing). De GGD staat nu samen met de gemeenten voor de uitdaging om een toekomstgericht gezondheidsbeleid te ontwikkelen onder sterk afnemende (financiële) middelen.

Kengetallen GGD concern.

Nettoresultaat	-€ 203.952,- in 2016 € 1.022.689,- in 2015
Eigen vermogen	€ 3,5 miljoen per 31 december 2016 € 2,9 miljoen per 31 december 2015
Vreemd vermogen	€ 4,2 miljoen per 31 december 2016 € 6,1 miljoen per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdragen 2018:

Algemene gezondheidszorg	€ 143.496,-
Jeugdgezondheidszorg maatwerk	€ 122.604,-
Veilig Thuis	€ 112.442,-
Vangnet OGGZ	€ 9.743,-
GHOR	€ 26.340,-
HALT	€ 10.551,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De gezondheidszorg in het geheel.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GGD. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 2,7% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Milieuparken Geul en Maas te Maastricht.

Activiteiten.

Met ingang van 2003 is de gemeenschappelijke regeling Milieuparken Geul en Maas in werking getreden. Gezamenlijk worden vier milieuparken geëxploiteerd.

Kengetallen GR Milieuparken.

Nettoresultaat	€ 193.674,- in 2016 € 176.479,- in 2015
Eigen vermogen	€ 112.003,- per 31 december 2016 € 216.792,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen	€ 69.484,- per 31 december 2016 € 0,- per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage aan GR in 2018	€ 254.330,-
----------------------------------	-------------

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het inzamelen van huishoudelijke afvalcomponenten.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is gebaseerd op het inwonersaantal. Het gemeentelijk aandeel is 10,4% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Veiligheidsregio Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Het integraal behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de veiligheid. Brandweer, GHOR, Bevolkingszorg, Programmabureau, MCC en Burgernet maken onderdeel uit van de Veiligheidsregio.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Op grond van de Wet op de Veiligheidsregio's hebben de regiogemeenten per 1 januari 2012 de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg ingesteld. Vanaf het begrotingsjaar 2018 wordt een concernbegroting- en jaarrekening aangeboden.

Kengetallen Veiligheidsregio Zuid-Limburg.

Nettoresultaat Brandweer	€ 333.178,- in 2016 € 109.721,- in 2015
Eigen vermogen Brandweer	€ 7,9 miljoen per 31 december 2016 € 8,7 miljoen per 31 december 2015
Vreemd vermogen Brandweer	€ 21,4 miljoen per 31 december 2016 € 14,9 miljoen per 31 december 2015
Nettoresultaat GHOR	€ 1.208,- in 2016 € 27.776,- in 2015
Eigen vermogen GHOR	€ 201.177,- per 31 december 2016 € 229.969,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen GHOR	€ 0,- per 31 december 2016 € 0,- per 31 december 2015
Nettoresultaat Bevolkingszorg	-€ 33.288,- in 2016 € 8.173,- in 2015
Eigen vermogen Bevolkingszorg	€ 318.587,- per 31 december 2016 € 310.414,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen Bevolkingszorg	€ 0,- per 31 december 2016 € 0,- per 31 december 2015
Nettoresultaat Programmabureau	-€ 3.008,- in 2016 € 33.834,- in 2015
Eigen vermogen Programmabureau	€ 42.443,- per 31 december 2016 € 8.609,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen Programmabureau	€ 0,- per 31 december 2016 € 0,- per 31 december 2015
Nettoresultaat MCC	€ 129.906,- in 2016 € 14.913,- in 2015
Eigen vermogen MCC	€ 708.994,- per 31 december 2016 € 666.813,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen MCC	€ 262.511,- per 31 december 2016 € 229.154,- per 31 december 2015
Nettoresultaat Burgernet	€ 19.821,- in 2016 € 12.623,- in 2015
Eigen vermogen Burgernet	€ 1.638,- per 31 december 2016 -€ 10.985,- per 31 december 2015

Vreemd vermogen Burgernet € 0,- per 31 december 2016
€ 0,- per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdragen 2018:

Brandweer	€	943.659,-
GHOR	€	26.340,-
Bevolkingszorg	€	11.319,-
MCC	€	3.324,-
Burgernet	€	1.854,-
Veiligheidsbureau	€	23.642,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van veiligheidszaken.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg. Omdat de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. De verschuldigde bijdrage is bepaald bij de toetreding tot deze gemeenschappelijke regeling. Het gemeentelijk aandeel is 2,8% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg te Heerlen.

Activiteiten.

In het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening het verschaffen van werk aan lichamelijk, verstandelijk of psychisch gehandicapte inwoners, die vanwege hun handicap uitsluitend onder aangepaste omstandigheden tot regelmatige arbeid in staat zijn.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Op 27 september 2012 hebben de colleges van de 11 aan WOZL deelnemende gemeenten besloten om geen additionele financiering meer beschikbaar te stellen aan Licom N.V. Dit heeft ertoe geleid dat de directie van Licom N.V. surseance van betaling diende aan te vragen bij de rechtbank. De rechtbank heeft op 19 oktober 2012 het faillissement uitgesproken. Voor het veilig stellen van de werkgelegenheid op korte, maar ook op lange termijn was het voortzetten van de bedrijfsactiviteiten essentieel. Een 6-tal B.V.'s zijn destijds opgericht waarin de bedrijfsactiviteiten zijn ondergebracht. De ontwikkelingen zullen op de voet gevolgd worden. Voor nadere informatie verwijzen wij U naar het programma "Sociaal domein".

Kengetallen Werkvoorzieningschap Oostelijk Zuid-Limburg.

Verwacht financieel resultaat	€ 0,- in 2018
	€ 0,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 268.000,- per 31 december 2018
	€ 268.000,- per 31 december 2017
Verwacht langlopend vreemd vermogen	€ 536.000,- per 31 december 2018
	€ 536.000,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage WSW 2018	€	1.770.246,-
Geraamde bijdrage WOZL 2018	€	223.438,-

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van gemeenschappelijke taken in het kader van de WSW.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen het Schap. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 2,2% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V. te Valkenburg aan de Geul.

Activiteiten.

Het exploiteren van sport-, recreatie-, cultuur- en welzijnsaccommodaties.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

In de vergadering van 10 juli 2017 heeft Uw raad met betrekking tot de toekomst van de Polfermolen onder andere besloten om:

- de fitnessvoorziening eind 2020 onder te brengen bij een marktpartij;
- de sporthal, het zwembad en de theaterzaal eind 2020 te sluiten;
- het Polfermolencomplex in 2021 te slopen en op de vrijgekomen locatie een nieuwe sporthal te bouwen.

Tot 1 januari 2019 wordt aan marktpartijen nog de ruimte geboden om een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw en liefst ook veel van de huidige maatschappelijke voorzieningen behouden kunnen blijven.

Kengetallen Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.

Nettoresultaat	€ 0,- in 2016
	€ 0,- in 2015
Eigen vermogen	€ 45.378,- per 31 december 2016
	€ 45.378,- per 31 december 2015
Langlopend vreemd vermogen:	€ 0,- per 31 december 2016
	€ 0,- per 31 december 2015
Kortlopend vreemd vermogen:	€ 583.218,- per 31 december 2016
	€ 485.898,- per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdragen 2018:

Openluchtzwembad	€	0,-
Sporthal	€	106.644,-
Sport- en recreatiecentrum	€	590.291,-
Storting onderhoudsvoorziening	€	347.493,-

Vorm participatie.

De gemeente is voor 100 % aandeelhouder.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het bieden van de mogelijkheid aan inwoners, sportinstellingen, culturele instellingen en toeristen tot het gebruik maken van de faciliteiten in het sport- en recreatiecentrum, het openlucht zwembad en de sporthal de Bosdries.
- Bestuurlijk belang gemeente. De gemeente is voor 100% aandeelhouder en heeft dus het volledige zeggenschapsrecht om invloed uit te oefenen op de gang van zaken binnen de Exploitatiemaatschappij Polfermolen B.V.
- Financieel belang c.q. risico. De gemeente staat 100% garant voor het exploitatietekort.

Omnibuzz te Geleen.

Activiteiten.

Het voor de burger nastreven van een collectief vervoersysteem met uniforme kenmerken, gebaseerd op landelijke harmonisatieregels, echter rekening houdend met individuele wensen ten aanzien van vervoer voor de burgers.

Kengetallen Omnibuzz.

Verwacht financieel resultaat	€ 0,- in 2018 € 0,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	€ 1.185.000,- per 31 december 2018 € 1.233.000,- per 31 december 2017
Verwacht langlopend vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2018 € 0,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage aan Omnibuzz in 2018	€ 276.829,-
--	-------------

Vorm participatie.

In deze Gemeenschappelijke Regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten voorzien in een Collectief Vraagafhankelijk Vervoersysteem (C.V.V.).
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen Omnibuzz. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,6% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten.

Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW) te Roermond.

Activiteiten.

BsGW behartigt als uitvoeringsorganisatie van de deelnemende gemeenten en waterschappen de zorg voor het volledig, tijdig, rechtmatig, juist en doelmatig heffen en innen van de lokale belastingen en werkt daarbij tegen de laagst mogelijke kosten, uitgaande van de beste prijs/prestatie-verhouding gekoppeld aan een optimaal niveau van dienstverlening.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

Tot de Gemeenschappelijke Regeling behoren de twee Limburgse waterschappen en 30 van de 33 Limburgse gemeenten. Vanaf 2016 zijn er geen nieuwe deelnemers meer toegetreden tot de GR.

Kengetallen Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen.

Verwacht financieel resultaat	€ 0,- in 2018 € 0,- in 2017
Verwacht eigen vermogen	-€ 1.193.000,- per 31 december 2018 -€ 1.208.000,- per 31 december 2017
Verwacht langlopend vreemd vermogen	€ 299.000,- per 31 december 2018 € 299.000,- per 31 december 2017

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage BsGW 2018	€ 185.658,-
-----------------------------	-------------

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. Het gezamenlijk met andere gemeenten op bestuurlijk niveau doelmatig uitvoeren van taken in het kader van de heffing en inning van gemeentelijke belastingen.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend. Het gemeentelijk aandeel is 1,1% van de totale bijdrage van de deelnemende gemeenten en waterschappen.

Gemeenschappelijke Regeling RUD Zuid-Limburg te Maastricht.

Activiteiten.

Sinds medio 2013 zijn de krachten gebundeld voor de uitvoering van omgevingstaken in Zuid-Limburg in de gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg. Het betreft de taken die op grond van de Wet verbetering vergunningverlening, toezicht en handhaving (Wet VTH) zijn ondergebracht, naast de specialistische milieutaken. De uitvoering van deze taken is vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met elke deelnemer afzonderlijk.

Ontwikkelingen en vooruitzichten.

De doorontwikkeling van de organisatie wordt concreet ingevuld aan de hand van vijf strategische doelen: het versterken van integraal werken, het actief invulling geven aan procesuitvoering en procesverantwoording, het vinden van een goede balans tussen maatwerk en uniformiteit, het zorgdragen voor een solide bedrijfsvoering met een duurzame, transparante financiering van de organisatie en de doorontwikkeling van de organisatie van opdrachtnemer naar dienstverlener.

Kengetallen GR RUD Zuid-Limburg.

Nettoresultaat	€ 450.982,- in 2016
	€ 1.389.088,- in 2015
Eigen vermogen	€ 1.069.099,- per 31 december 2016
	€ 1.106.752,- per 31 december 2015
Vreemd vermogen	€ 0,- per 31 december 2016
	€ 0,- per 31 december 2015

Kengetallen gemeente.

Geraamde bijdrage GR RUD ZL 2018	€ 52.886,-
----------------------------------	------------

Vorm participatie.

In deze gemeenschappelijke regeling is de gemeente lid van het Algemeen Bestuur.

Belangen.

- Openbaar belang gemeente. De uitvoering van omgevingstaken op grond van de Wet VTH.
- Bestuurlijk belang gemeente. Het Algemeen Bestuur is het hoogste orgaan binnen de GR. Daar de gemeente lid is van het Algemeen Bestuur, is de invloed hier het grootst.
- Financieel belang c.q. risico. Bij uittreding moet de gemeente participeren in de aanwezige schulden. Ingeval van liquidatie worden de daarmee gemoeide kosten volgens een vastgestelde verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten doorberekend.

§ 3.7. Grondbeleid.

Op grond van artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient een paragraaf aan het grondbeleid te worden gewijd. Ingevolge dat artikel moet aandacht worden geschonken aan de visie ten aanzien van het grondbeleid, een actuele prognose van de te verwachten resultaten, een onderbouwing van de geraamde winstneming en de beleidsuitgangspunten met betrekking tot de gevormde reserves binnen het grondbedrijf in relatie tot de risico's. Transparantie van grondbeleid is voor de raad om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de doelstellingen, zoals deze in de diverse programma's zijn neergelegd.

Onze gemeente voert een passieve grondpolitiek. Dit betekent dat in beginsel geen actieve grondverwerving plaatsvindt en dus ook geen gronden bouwrijp gemaakt en verkocht worden. Wij verlenen wel medewerking aan verzoeken van particulieren en projectontwikkelaars om gronden bouwrijp te maken en in die staat te verkopen. Deze aanpak is min of meer het gevolg van het compacte karakter van het grondgebied en heeft als voordeel dat wij in beginsel niet hoeven te investeren in gronden en infrastructuur en dus ook geen (rente)risico's dragen. Voor wat het centrumplan en de ontwikkeling van het de Leeuw terrein betreft merken wij tenslotte nog op dat op basis van de huidige inzichten en binnen de door Uw raad vastgestelde financiële kaders voldoende voorzieningen/reserveringen zijn getroffen om eventueel optredende verliezen op te vangen.

De gemeente is voornemens beleid te ontwikkelen dat tot doel heeft het vaststellen van eenduidige regels aangaande het beheer, onderhoud, gebruik en verkoop van gemeentelijke eigendommen, inclusief een handhavingsparagraaf, een grondprijzenkaart en een uitvoeringsprogramma. De vaststelling van dit beleid staat gepland voor medio 2018.

Hoofdstuk 4: Het overzicht van baten en lasten.

Hierna treft U een overzicht aan van de lasten en baten per programma.

<i>Overzicht baten en lasten</i>	<i>Realisatie 2016</i>	<i>Planjaar 2017</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Lasten Programma's						
Veiligheid	1.939.426	1.896.516	1.964.919	1.933.983	1.966.274	1.984.597
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.991.474	4.546.884	3.697.137	3.698.291	3.691.236	3.685.745
Economie	1.688.223	1.330.334	1.419.308	1.237.563	1.196.573	1.203.986
Onderwijs	1.967.705	1.805.324	1.734.800	1.592.017	1.597.966	1.585.992
Sport, cultuur en recreatie	7.007.519	6.663.391	5.683.587	5.623.114	5.703.517	5.641.791
Sociaal domein	17.837.898	17.373.274	17.173.495	17.123.397	16.971.095	17.010.117
Volksgesondheid en milieu	5.096.838	4.511.726	4.496.170	4.499.093	4.559.763	4.565.807
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.493.474	2.317.825	1.822.848	1.761.631	1.868.781	1.788.845
Totaal lasten programma's	48.022.557	40.445.274	37.992.264	37.469.089	37.555.205	37.466.880
Baten programma's						
Veiligheid	-189.908	-134.575	-185.320	-185.320	-185.320	-185.320
Verkeer, vervoer en waterstaat	-251.818	-203.273	-11.085	-11.085	-11.085	-11.085
Economie	-2.117.906	-2.061.324	-2.036.559	-2.034.507	-2.009.507	-2.003.000
Onderwijs	-55.459	-50.832	-50.787	-50.742	-50.742	-50.742
Sport, cultuur en recreatie	-1.501.497	-1.805.431	-1.441.772	-1.453.891	-1.464.425	-1.475.129
Sociaal domein	-5.668.920	-5.099.617	-5.005.787	-4.929.983	-4.929.983	-4.929.983
Volksgesondheid en milieu	-4.333.540	-4.284.487	-4.308.563	-4.300.887	-4.339.470	-4.374.720
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-1.091.182	-1.469.844	-906.021	-736.552	-1.074.179	-796.179
Totaal baten programma's	-15.210.230	-15.109.383	-13.945.894	-13.702.967	-14.064.711	-13.826.158
Saldo programma's						
Veiligheid	1.749.518	1.761.941	1.779.599	1.748.663	1.780.954	1.799.277
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.739.656	4.343.611	3.686.052	3.687.206	3.680.151	3.674.660
Economie	-429.683	-730.990	-617.251	-796.944	-812.934	-799.014
Onderwijs	1.912.246	1.754.492	1.684.013	1.541.275	1.547.224	1.535.250
Sport, cultuur en recreatie	5.506.022	4.857.960	4.241.815	4.169.223	4.239.092	4.166.662
Sociaal domein	12.168.978	12.273.657	12.167.708	12.193.414	12.041.112	12.080.134
Volksgesondheid en milieu	763.298	227.239	187.607	198.206	220.293	191.087
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.402.292	847.981	916.827	1.025.079	794.602	992.666
Totaal saldo van baten en lasten programma's	32.812.327	25.335.891	24.046.370	23.766.122	23.490.494	23.640.722
Overige lasten						
Bestuur en ondersteuning	15.234.669	4.203.253	3.837.303	3.604.226	3.632.183	2.720.852
Overhead	28.146.991	6.264.189	5.652.443	5.551.260	5.672.393	5.566.682
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	358.552	70.037	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Overige lasten	43.740.212	10.537.479	9.589.746	9.255.486	9.404.576	8.387.534
Overige baten						
Bestuur en ondersteuning	-47.691.110	-32.310.425	-32.936.545	-32.720.304	-32.669.429	-32.324.287
Overhead	-26.154.391	-74.013	-51.361	-51.361	-51.361	-51.361
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	-926.291	0	0	0	0	0
Totaal Overige baten	-74.771.792	-32.384.438	-32.987.906	-32.771.665	-32.720.790	-32.375.648
Saldo overige lasten en baten						
Bestuur en ondersteuning	-32.456.441	-28.107.172	-29.099.242	-29.116.078	-29.037.246	-29.603.435
Overhead	1.992.600	6.190.176	5.601.082	5.499.899	5.621.032	5.515.321
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	-567.739	70.037	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Saldo overige lasten en baten	-31.031.580	-21.846.959	-23.398.160	-23.516.179	-23.316.214	-23.988.114
Saldo van baten en lasten	1.780.747	3.488.932	648.210	249.943	174.280	-347.392
Mutaties reserves						
Toevoegingen reserves	6.209.114	158.909	69.698	69.698	69.698	69.698
Onttrekkingen reserves	-8.145.612	-3.647.841	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969
Totaal Saldo mutaties reserves	-1.936.498	-3.488.932	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271
Resultaat van baten en lasten	-155.751	0	173.236	-166.558	-142.991	-664.663

Toelichting.

Wanneer alle financiële doelstellingen tot de beoogde omvang gerealiseerd worden, sluit de begroting in deze planperiode met de volgende bedragen:

Planjaar 2018	Tekort	€	173.236,-
Planjaar 2019	Overschot	€	166.558,-
Planjaar 2020	Overschot	€	142.991,-
Planjaar 2021	Overschot	€	664.663,-

In hoofdstuk 2 van deze begroting, taakveld 0.8, Overige baten en lasten, zijn de te realiseren taakstellingen van een uitgebreide toelichting voorzien. Verder merken wij nog op dat bij de berekening van het verloop van de begrotingsresultaten geen rekening is gehouden met mogelijke consequenties van de septembercirculaire. In hoofdstuk 5 van deze begroting komen wij hier uitvoerig op terug.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde:

- a. De door Uw raad vastgestelde begrotingskaders;
- b. De concrete uitgangspunten en grondslagen, die bij de opstelling van deze begroting in acht zijn genomen;
- c. Een analyse van de belangrijkste verschillen tussen de feitelijke uitkomsten van deze begroting en de prognoses, die in de kadernota van 2017 werden gepresenteerd.

Ad a. De begrotingskaders.

Algemeen.

- Externe begeleidingskosten van grote projecten worden gedekt door extra inkomsten uit bouwleges;
- Wanneer zich na de vaststelling van de begroting nieuwe prioriteiten aandienen, dient het college in eerste instantie binnen het desbetreffende programma naar financiële dekking te zoeken;
- Uw raad heeft altijd het recht om prioriteiten aan te passen of eerder vastgestelde kaders bij te stellen;
- Nieuw beleid of wijziging van bestaand beleid kan alleen geëntameerd worden indien direct in de dekking van de daarmee gemoeide kosten wordt voorzien;
- De post Onvoorzien mag pas worden ingezet nadat is vastgesteld dat de extra, niet in de primitieve begroting voorziene, onuitstelbare en onvermijdbare kosten, niet door middel van herschikking van budgetten binnen het desbetreffende programma kunnen worden opgevangen;
- Indien een tekort ontstaat als gevolg van een lagere algemene uitkering uit het Gemeentefonds moet een integrale afweging van alle beleid plaatsvinden;
- De in de meerjarenbegroting verwerkte ramingen voor onderhoud van kapitaalgoederen moeten met actuele onderhoudsplanningen worden onderbouwd;
- De gedecentraliseerde taken moeten worden uitgevoerd met de daarvoor door het Rijk beschikbaar gestelde budgetten.

Gemeentelijke heffingen.

- Gemeentelijke producten en diensten zijn in beginsel kostendekkend;
- De tarieven van de hondenbelasting, de begrafenisrechten, de precariobelasting en de leges worden jaarlijks geïndexeerd met een gemiddeld percentage van 1,5%. Het tarief van de parkeerboete wordt jaarlijks verhoogd tot het wettelijk toegestane maximum;
- De rioolheffing blijft (vooralnog) bevroren op het peil van 2015. Dat geldt ook voor de afvalstoffenheffing;
- De opbrengst van de Onroerende-zaakbelastingen stijgt na correctie voor waardeontwikkeling en areaaluitbreiding in de planjaren 2018 tot en met 2021 met 3% per jaar.

Ad b. Uitgangspunten en grondslagen.

Beleid.

Alle besluiten van Uw raad zijn verwerkt tot en met de vergadering van 11 juli 2017. De financiële consequenties van de kadernota zijn dus in deze begroting meegenomen.

Prijsniveau.

De prijsgevoelige baten en lasten zijn gecorrigeerd met een gemiddeld percentage van 1,5%. Hiervan is afgeweken wanneer er andere contractuele afspraken zijn gemaakt.

Personeelslasten.

Er is overeenstemming bereikt over een nieuwe CAO voor gemeenteambtenaren. Deze gaat in op 1 mei 2017 en loopt tot en 1 januari 2019. In deze periode stijgen de loonkosten ongeveer met 3,25%. Met de financiële consequenties daarvan is in de voorliggende begroting rekening gehouden.

Subsidies en bijdragen.

De geraamde bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen zijn afgestemd op de begrotingen van de desbetreffende GR's. De begrote subsidies zijn getoetst aan de door Uw raad vastgestelde subsidieverordening.

Belastingen, heffingen en tarieven.

In de taakveldramingen is ervan uitgegaan dat de opbrengsten uit de Onroerende-zaakbelastingen gedurende de planjaren 2018 tot en met 2021 jaarlijks met 3% stijgen, exclusief de toename van de opbrengsten als gevolg van areaaluitbreiding. Het tarief voor het gebruik van het gemeentelijk rioleringsstelsel is vooralsnog gehandhaafd op het niveau van 2015. In de vergadering van 2 oktober 2017 neemt Uw raad hierover een definitief besluit. De afvalstoffenheffing wordt in deze planperiode niet verhoogd.

Onvoorziene uitgaven.

Voor de post "onvoorziene uitgaven" is in de begroting 2018 een bedrag geraamd van € 100.000,-.

Beleidsprogramma 2018 tot en met 2021.

Op 11 juli 2017 heeft Uw raad het beleidsprogramma geactualiseerd voor de planjaren 2018 tot en met 2021. De budgettaire consequenties daarvan zijn vertaald in de voorliggende begroting. Het gaat om de volgende bedragen:

Planjaar 2018	€	3.271.425,-
Planjaar 2019	€	3.314.124,-
Planjaar 2020	€	3.386.175,-
Planjaar 2021	€	3.658.745,-

Infrastructuur en gebouwen.

De ramingen voor regulier en groot onderhoud en eventuele vervangingen zijn afgestemd op meerjarige onderhoudsplanningen.

Algemene uitkeringen gemeentefonds.

De ramingen zijn gebaseerd op de meicirculaire. Het belangrijkste ijkpunt voor de algemene uitkering is de septembercirculaire. De uitkomsten van die circulaire, die daags na Prinsjesdag verschijnt, is bepalend voor het uiteindelijke financiële perspectief.

Financieringskosten.

Bij de berekening van de rentelasten over het financieringstekort is gerekend met een rentepercentage van 0,5%.

Ad c. Analyse van de verschillen.

Taakstelling Polfermolen.

In de begroting, die vorig jaar door Uw raad is vastgesteld, is een te realiseren besparing op de exploitatiebijdrage geraamd van € 15.000,- in 2018, oplopend tot € 475.000,- vanaf 2019 en vervolgens tot € 1.175.000,- vanaf het planjaar 2022. In de vergadering van 10 juli 2017 heeft Uw raad met betrekking tot de toekomst van de Polfermolen onder andere besloten om:

- de fitnessvoorziening eind 2020 onder te brengen bij een marktpartij;
- de sporthal, het zwembad en de theaterzaal eind 2020 te sluiten;
- het Polfermolencomplex in 2021 te slopen en op de vrijgekomen locatie een nieuwe sporthal te bouwen,

met dien verstande, dat aan marktpartijen tot 1 januari 2019 de mogelijkheid wordt geboden een businesscase te ontwikkelen, waardoor het gebouw behouden kan blijven.

Door de sporthal, het zwembad, de theaterzaal en de fitnessvoorziening langer te exploiteren dan aanvankelijk de bedoeling was, worden de begrotingsresultaten in de planjaren 2018, 2019 en 2020 negatief beïnvloed. Concreet gaat het dan om een bedrag van € 15.000,- in 2018 en € 475.000,- per jaar in de twee daarop volgende jaren. Hier staat tegenover dat de volledige bezuiniging van € 1.175.000,- één jaar eerder wordt gerealiseerd. Dat levert in 2021 een incidenteel voordeel op van € 700.000,-.

Zoals in hoofdstuk 2 onder het taakveld Overige baten en lasten al is opgemerkt, blijkt voor de exploitatie van een nieuwe sporthal een hoger bedrag te zijn benodigd dan waarvan wij in eerste instantie zijn uitgegaan. Begin dit jaar calculeerden wij een jaarlijkse exploitatielast van € 372.000,-. Naar nu blijkt moet dat bedrag worden opgehoogd met € 164.000,- tot € 536.000,- netto.

Kapitaallasten.

Voorals gevolg van een tragere uitvoering van het beleidsprogramma verwachten wij dat de bespaarde rente hoger zal uitvallen dan aanvankelijk gecalculeerd. In 2018 ramen wij dat voordeel op afgerond € 258.000,-. In de jaren daarna daalt dat voordeel. Voor de planjaren 2019 tot en met 2021 worden de volgende voordelen gecalculeerd:

Planjaar 2019	€	127.000,-
Planjaar 2020	€	118.000,-
Planjaar 2021	€	36.000,-

In de lopende begroting is een structurele onderuitputting geraamd van € 100.000,-. Dat bedrag moet op de bovenstaande bedragen in mindering gebracht worden.

Legesinkomsten.

De legesinkomsten zijn op basis van de cijfers van 2016 structureel naar boven toe bijgesteld met een bedrag van € 51.000,-.

Algemene uitkering gemeentefonds.

De raming van de algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire. Wanneer wij de nu voorgedragen ramingen vergelijken met de prognoses van de kadernota wijken de ramingen iets af (minder dan 1%), in het ene jaar positief, in het andere iets negatief. Concreet gaat het om de volgende bedragen:

Planjaar 2018	€	116.000,-
Planjaar 2019	-€	26.000,-
Planjaar 2020	-€	132.000,-
Planjaar 2021	-€	66.000,-

- = negatieve afwijking

In hoofdstuk 5 geven wij U een samenvattend overzicht van de belangrijkste wijzigingen van de septembercirculaire. Omdat die circulaire pas na Prinsjesdag verschijnt, hebben wij daarmee bij het opstellen van de primitieve ramingen nog geen rekening kunnen houden.

Nominale ontwikkelingen.

De feitelijke gevolgen van prijsontwikkelingen zijn hoger dan waarvan bij de samenstelling van de kadernota is uitgegaan. Het gaat in de planjaren 2019 tot en met 2021 om de volgende bedragen:

Planjaar 2019	€	41.000,-
Planjaar 2020	€	89.000,-
Planjaar 2021	€	84.000,-

Onroerende-zaakbelastingen.

Op basis van de meest recente rapportages van de BsGW kunnen wij de in de kadernota geraamde inkomsten in positieve zin corrigeren als gevolg van de gerealiseerde cq. nog te realiseren areaaluitbreiding.

Planjaar 2018	€	99.000,-
Planjaar 2019	€	131.000,-
Planjaar 2020	€	167.000,-
Planjaar 2021	€	340.000,- (inclusief tariefstijging van 3%)

Verkiezingen.

Indien alles volgens planning verloopt, zijn er in 2021 weer verkiezingen gepland voor de Tweede Kamer. Daarmee is een bedrag gemoeid van € 30.000,-.

Overige bijstellingen.

De overige bijstellingen van de meerjarenbegroting zijn, gerelateerd aan een begrotingstotaal van € 95 miljoen, marginaal van aard. Het gaat om de volgende bedragen:

Planjaar 2018	€	58.000,-
Planjaar 2019	€	100.000,-
Planjaar 2020	€	118.000,-
Planjaar 2021	€	110.000,-

Rekening houdende met het vorenstaande ziet de verschillenanalyse er als volgt uit:

<i>Omschrijving</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Uitkomst kadernota	12.200	478.000	477.700	-136.000
Correctie reserves	-652.603	-78.808	7.785	7.785
Per saldo	-640.403	399.192	485.485	-128.215
Feitelijke uitkomst meerjarenbegroting	-173.236	166.558	142.991	664.663
Afwijking	-467.167	232.634	342.494	-792.878
Recapitulatie afwijkingen:				
Taakstelling Polfermolen	-15.000	-475.000	-475.000	536.000
Kapitaallasten	158.000	27.000	18.000	-64.000
Legesinkomsten	51.000	51.000	51.000	51.000
Uitkering gemeentefonds	116.000	-26.000	-132.000	-66.000
Nominale ontwikkelingen		-41.000	-89.000	-84.000
Onroerende-zaakbelastingen	99.000	131.000	167.000	340.000
Verkiezingen Tweede Kamer				-30.000
Overige bijstellingen, per saldo	58.000	100.000	118.000	110.000
Per saldo	467.000	-233.000	-342.000	793.000

Hoofdstuk 5: De uiteenzetting van de financiële positie.

In dit hoofdstuk komen achtereenvolgens aan de orde:

- a. Een berekening van het verloop van de begrotingsuitkomsten, waarbij alle besluiten zijn verwerkt, die Uw raad heeft genomen bij de behandeling van de kadernota 2017;
- b. Een samenvattend overzicht van de beleidstoevoegingen voor de planjaren 2018 tot en met 2021, zoals die door Uw raad op 11 juli 2017 zijn vastgesteld;
- c. De gevolgen van de septembercirculaire;
- d. Onze voorstellen voor het verkrijgen van een sluitende begroting, voor de korte en middellange termijn;
- e. Een recapitulatie van het begrotingsevenwicht, een overzicht van het verloop van het EMU-saldo en een geprognosticeerde meerjarige begin- en eindbalans.

Ad a. Verloop begrotingsuitkomsten.

In het vorige hoofdstuk hebben wij Uw raad cijfers gepresenteerd, die inmiddels alweer door de actualiteit zijn ingehaald. Zo blijken de te verwachten salariskosten voor 2018 en volgende jaren hoger uit te vallen dan verwacht en moet de aanvankelijk geraamde bijdrage aan de BsGW naar boven toe worden bijgesteld op basis van recent verkregen informatie van het dagelijks bestuur van deze Gemeenschappelijke Regeling. De septembercirculaire heeft positieve gevolgen voor de tot nu toe gepresenteerde prognoses, zij het marginaal. Hierna geven wij Uw raad een korte toelichting op de wijzigingen, waarmee nog rekening gehouden moet worden.

Salariskosten.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad een bedrag van structureel € 281.000,- (netto) aan de begroting toegevoegd teneinde een aantal formatieve knelpunten op te kunnen lossen. De kosten van de formatie-uitbreiding blijken nu hoger uit te pakken dan voorzien, omdat de functieniveaus te laag zijn ingeschat. Per saldo gaat het dan om een bedrag van € 108.000,-.

Bijdrage BsGW.

Zoals Uw raad bekend, zijn wij in 2015 toegetreden tot de Gemeenschappelijke Regeling BsGW, die zorg draagt voor de heffing en invordering van de belangrijkste gemeentelijke belastingen. De in eerste instantie geraamde bijdrage is afgestemd op de meerjarenbegroting 2018-2021, die door BsGW in het voorjaar is ingediend. Het dagelijks Bestuur van de BsGW heeft ons medio september laten weten dat hun begroting moet worden aangepast. Daaraan liggen de volgende oorzaken ten grondslag.

- Negatief vermogen.

BsGW heeft per eind 2016 een negatieve reservepositie van bijna € 1 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen volgens de in 2017 uitgevoerde risicoanalyse bedraagt € 593.000,-. Een verschil dus van € 1,6 miljoen. Dat bedrag moet door de deelnemers worden gestort om het benodigde weerstandsvermogen per direct op peil te brengen. Wij participeren in deze kosten voor een bedrag van afgerond € 25.200,-.

- Ontwikkelbudget ondernemingsplan.

Het ontwikkelbudget voor de uitvoering van het ondernemingsplan bedraagt € 4 miljoen. Daarvan wordt waarschijnlijk de helft besteed in 2018 en de rest gelijkelijk verdeeld in de twee daaropvolgende jaren. Na de groei in de afgelopen jaren is voor de BsGW nu het moment aangebroken om zich vanuit de huidige, goede basis verder te ontwikkelen tot een toekomstbestendige organisatie. Deze doorontwikkeling vraagt om optimalisering van bedrijfsprocessen en om een formatie, die kwalitatief en kwantitatief op orde is.

De komende 3 tot 4 jaar moet er in de bedrijfsvoering geïnvesteerd worden. Het dagelijks bestuur kwalificeert de investeringen als rendabel, want de verwachting is dat binnen een termijn van 7 jaar na start van de doorontwikkeling een formatiereductie kan plaatsvinden, waarmee uiteindelijk een structurele lastenverlaging van € 1,3 miljoen mogelijk is. De kost loopt dus voor de baat uit. Het ontwikkelbudget van € 4 miljoen wordt verdeeld naar rato van de bijdragen van de individuele deelnemers. Van onze gemeente wordt een bijdrage verwacht van afgerond € 46.000,-, waarvan de helft in 2018 verschuldigd is. Het restant wordt, zoals gezegd, gelijkelijk over de planjaren 2019 en 2020 verdeeld.

Ad b. Overzicht beleidstoevoegingen.

In paragraaf 3 van de kadernota 2017 hebben Uw raad een overzicht verstrekt van projecten, die wij vanaf het planjaar 2017 zouden willen prioriteren. Wij hebben U toen gevraagd om een uitspraak te doen over die voorstellen en de volledigheid van de voorgestelde beleidstoevoegingen te beoordelen. Hierna geven wij U een gedetailleerd overzicht van de projecten, die de eindstreep hebben gehaald en waarvan de financiële consequenties dus in de voorliggende begroting zijn meegenomen.

1. Cofinanciering Burgerkracht en stimuleringsfonds.

Bij de behandeling van de begroting 2016 heeft Uw raad besloten om eenmalig een bedrag van € 100.000,- aan de begroting toe te voegen voor projecten in het kader van zelfsturing en burgerkracht, onder de voorwaarde dat over de bestemming van dat bedrag nog kaderstelling door Uw raad moet plaatsvinden. Deze afwegingskaders zijn inmiddels vastgesteld. Wij kregen op 8 november 2016 de opdracht van U mee om genoemd bedrag structureel in de meerjarenbegroting te verwerken.

Tot en met het planjaar 2017 zijn ook middelen beschikbaar voor het ondersteunen van processen op het terrein van burgerparticipatie en zelfsturing en voor het initiëren van projecten. In totaal gaat het om een bedrag van € 60.000,-, gelijkelijk verdeeld over 2016 en 2017. Deze gelden zijn niet alleen bedoeld voor activiteiten in het sociale en economische domein, maar kunnen ook worden ingezet voor uitgebreidere initiatieven.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om tot en met het planjaar 2021 jaarlijks een bedrag van in totaal € 130.000,- voor zelfsturing en burgerkracht aan de begroting toe te voegen ten laste van de reserve sociaal domein.

2. Externe procescoördinatie Bureau Burgerkracht!

Met de oprichting van Bureau Burgerkracht! is voorzien in een centraal aanspreekpunt voor burgerkracht in onze gemeente. De hoofdstructuur voor de interne procescoördinatie is in 2015 ingezet. Deze structuur is inmiddels geconsolideerd en organisatorisch verder verfijnd en geborgd in de organisatie. Er is een interne en een externe procescoördinator binnen het Bureau Burgerkracht!

De taak van de externe coördinator is onder andere inwoners van wijken te stimuleren hun verantwoordelijkheid te pakken op het terrein van zelfsturing/burgerparticipatie en hen te ondersteunen in de processen. Gelet op de toegevoegde waarde van de externe procescoördinator heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota besloten om deze functie ook in de planjaren 2018 en 2019 in te vullen en hiervoor in totaal € 140.000,- beschikbaar te stellen ten laste van de reserve sociaal domein.

3. Voortzetting Buitengoed Geul en Maas.

In september 2016 is een evaluatie gestart, waarbij is onderzocht wat het Buitengoed heeft bereikt en hoe dat is gegaan. Om te bepalen of voortzetting van deelname zinvol is voor onze gemeente moet er zicht zijn op de mogelijke realisatie van projecten. Tot nu toe zijn in ieder geval de volgende projecten genoemd, die deelname voor de komende jaren rechtvaardigt:

- Ontwikkeling Klooster Boslust;
- Wandelpad vanaf Neerhem naar Wilhelminatoren;

- Inrichten wandelpad, Geuloversteek en natuurspeeltuin bij Topparken in Schoonbron/Schin op Geul;
- Beleefweide Vilt;
- Kastelenpark 2.0 (ontwikkeling van Kasteel Oost, Kasteel Genhoes, Kasteel Schaloen, Watermolen en het gebied, waarbinnen deze kastelen liggen);
- Volgende fases mergelsteilwanden;
- Kerkplein en Ljubljana-plein Schin op Geul.

Voor de jaren planjaren 2018 tot en met 2020 wordt jaarlijks € 200.000,- aan procesmiddelen gevraagd. De Provincie betaalt de helft daarvan. De gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg aan de Geul moet het restant delen, ieder afgerond € 35.000,-. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om de deelname aan dit project te continueren en vanaf 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 35.000,- beschikbaar te stellen.

4. Bijdrage sportgala Valkenburg aan de Geul.

Het sportgala is een evenement dat uitstekend past binnen het huidige sportbeleid. In de nota "Sport en Beweging 2016-2019" staan samenwerking én het creëren van een optimaal beweegklimaat centraal. Met het gala treffen zich vele sporters en bestuurders van verschillende sportverenigingen. Tijdens het gala wordt het talent van het jaar (jonger dan 18 jaar) uitgeroepen, evenals de individuele sporter (18 jaar en ouder), het sportteam en de sportvrijwilliger.

Om de toekomst van dit evenement veilig te stellen heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota besloten om hiervoor jaarlijks een budget van € 2.500,- beschikbaar te stellen

5. Bewaakte fietsenstalling en openbaar toilet Walramplein.

Uw raad heeft de wens uitgesproken om bij de uitwerking van de herinrichtingsplannen voor het Walramplein ook de mogelijkheden voor inpassing van een openbaar toilet en een bewaakte fietsenstalling te onderzoeken. Doel van het realiseren van een bewaakte fietsenstalling en een openbaar toilet is het verhogen van het (toeristische) voorzieningenniveau in het centrum. Het realiseren van een bewaakte fietsenstalling en een openbaar toilet zijn geen wettelijke verplichtingen.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om voor deze beide voorzieningen in 2017 een incidenteel bedrag van € 79.500,- te reserveren, waarvan € 37.000,- structureel doorwerkt. De gelden worden pas beschikbaar gesteld nadat de vakcommissie zich heeft gebogen over een nader uitgewerkt voorstel van ons college.

6. Actieplan armoede.

In 2017 heeft het rijk een bedrag van € 100 miljoen aan het Gemeentefonds toegevoegd voor de bestrijding van de gevolgen van armoede onder kinderen. Hiervan wordt € 85 miljoen beschikbaar gesteld via een decentralisatie-uitkering. Onze gemeente kan een bedrag tegemoet zien van € 63.000,- in 2017 en structureel € 59.211,- vanaf het planjaar 2018. De gelden worden ingezet voor kinderen, die opgroeien in een gezin met een laag inkomen.

7. Urgente verkeersveiligheidsknelpunten en verkeerskundige maatregelen.

Uw raad heeft aangegeven in de komende jaren de meest urgente verkeers(veiligheids)knelpunten systematisch te willen aanpakken. Wat ons betreft staat de verkeersveiligheid voor zwakke verkeersdeelnemers (lees: fietsers en voetgangers) centraal. Op dit moment worden al enkele school- en thuisroutes aangepakt, maar er speelt nog meer.

a. *Fietsstructuur rotonde Beekstraat.*

De fietsinfrastructuur ter hoogte van de rotonde Beekstraat voldoet niet. Daarom maakt ook dit aandachtspunt onderdeel uit van het overzicht van urgente verkeersveiligheidsknelpunten. De kosten voor de verbeteracties, die wij ter hand willen nemen, zijn op dit moment nog niet bekend. Daarvoor is nader onderzoek nodig. Wij volstaan nu met een p.m.-raming.

b. Verkeerssituatie Neerhem.

In 2016 hebben gesprekken plaatsgevonden met bewoners over de verkeerssituatie in de Neerhem. Toen is de afspraak gemaakt dat zij in het kader van burgerparticipatie zelf nadenken over mogelijke initiatieven, die zouden kunnen bijdragen aan een verbetering van de verkeerssituatie aldaar. Mocht blijken dat voorstellen een meerwaarde hebben en ook uitvoerbaar zijn, dan kan de gemeente wellicht een bijdrage overwegen. Wij volstaan nu met een p.m.-raming.

c. Verkeerssituatie Vilt.

De Verkeerswerkgroep Vilt is in oprichting. Zodra dat gremium operationeel is, zal actief overleg over de verkeerssituatie in Vilt gaan plaatsvinden. Mogelijk leidt dit tot maatregelen, die bijdragen aan een verbetering van de verkeersveiligheid c.q. de leefbaarheid, in het bijzonder ter plaatse van de komgrens Sibberweg. Wij volstaan nu met een p.m.-raming.

8. Wandelknooppunten.

Het portefeuillehoudersoverleg Nationaal Landschap Maastricht-Heuvelland heeft VVV-Routepunt opdracht gegeven om een planvoorstel te maken met betrekking tot de omvorming van het huidige wandelroutesysteem naar een knooppuntensysteem. De consequenties daarvan worden zichtbaar in de planjaren 2018 en 2019. Wij volstaan nu met een p.m.-raming.

9. Integraal Veiligheidsplan (IVP).

De kern van dit plan is gericht op de veiligheid en leefbaarheid van burgers, bedrijven, instellingen en gasten van onze gemeente. De ambitie is om de (sociale) veiligheid in de gemeente te vergroten door extra te investeren op enkele onderdelen van veiligheid. Voor een succesvolle aanpak van het IVP is het van belang dat de gemeente niet probeert om alle thema's tegelijk op te lossen. Het bepalen van prioriteiten is noodzakelijk. Om te komen tot een prioritering in veiligheidszaken zal input gevraagd worden van de burgers (subjectieve gegevens), de politie (objectieve gegevens) en onze medewerkers. Door deze integrale benadering kan een vraaggericht IVP worden opgesteld.

Om veiligheidsprojecten te kunnen uitvoeren is jaarlijks een werkbudget nodig van € 10.000,-. Dat bedrag is in 2018 incidenteel beschikbaar. Bij de behandeling van de kadernota heeft U besloten om het werkbudget structureel aan de begroting toe te voegen.

10. Bijdrage Amstel Gold Race.

Op 29 mei 2012 heeft Uw raad het contract met de stichting Amstel Gold Race (AGR) met vijf jaar verlengd. In die overeenkomst, die van rechtswege op 1 juni 2017 eindigt, is onder meer opgenomen dat de gemeente en de stichting zich vóór 1 oktober 2016 over verlenging en condities moeten uitspreken. Op 11 oktober 2016 hebben wij de stichting laten weten dat wij welwillend staan tegenover een verlenging van het contract.

De stichting AGR heeft kenbaar gemaakt ook de komende vijf jaar in Valkenburg te willen blijven, maar niet onder dezelfde financiële condities. Zij wil de bijdrage verhoogd zien tot € 100.000,- per jaar, omdat het evenement met de Ladiesversie is uitgebreid en er al jaren behoorlijk wat extra kosten gemaakt moeten worden voor het kunnen beheersen van de mensenmassa op onder andere het Grendelplein. Ook de bewegwijzering en de extra wensen van ondernemers brengen steeds hogere kosten met zich mee. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om vanaf 2018 jaarlijks een bedrag van € 100.000,- voor de Amstel Gold Race te reserveren.

11. Doorontwikkeling flexteam.

Zoals Uw raad bekend is het flexteam sinds 2010 actief. Het is een kernteam van specialisten, dat in nauwe samenwerking met onder andere de politie, de brandweer, de belastingdienst en de arbeidsinspectie integrale controles uitvoert in panden en woningen.

Het flexteam wordt ingezet om controles uit te voeren in het kader van:

- brandveiligheid/bouwkundige aspecten van panden;
- overlastpanden;
- bestuurlijke aanpak georganiseerde criminaliteit;
- horecacontroles;
- illegale bewoning.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten dat vanaf het planjaar 2017 jaarlijks een werkbudget van € 25.000,- in de begroting wordt opgenomen, enerzijds om meer preventieve acties te kunnen uitvoeren en anderzijds om acties, die uit die controles voortvloeien, op te kunnen pakken en uit te werken.

12. Stedenband Jiangyou-Valkenburg aan de Geul.

Er wordt onderzoek gedaan naar de mogelijke ontwikkeling van een stedenband tussen de Chinese stad Jiangyou en Valkenburg aan de Geul. De relatienetwerken hebben veel met elkaar gemeen en kunnen elkaar versterken. Chinezen zijn gewend om snel te acteren, lange tijd niets ondernemen is in de Chinese cultuur ongewenst. Daarom moeten er in 2017 nog enkele activiteiten georganiseerd worden. En dat brengt kosten met zich mee. De personele kosten, die zijn gebaseerd op een inzet van gemiddeld 0,2 fte per week, taxeren wij op € 20.000,- per jaar. Omdat deze taken onderdeel uitmaken van de reguliere taken van de betrokken ambtenaren is geen aanvullend budget nodig. Dat geldt echter niet voor de organisatiekosten van evenementen en voor de kosten van promotie en communicatie. Die kosten ramen wij in totaal op een bedrag van € 50.000,-. De komende drie jaar participeert de provincie daarin voor de helft, mits de gemeente bereid is om dat ook te doen. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om vanaf 2017 eveneens € 25.000,- per jaar beschikbaar te stellen, waarvan € 10.000,- wordt geput uit het reguliere evenementenbudget.

13. Implementatie nieuwe Omgevingswet.

Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad eenmalig een bedrag van € 100.000,- aan de begroting 2018 toegevoegd ten behoeve van de voorbereiding en implementatie van de nieuwe Omgevingswet.

14. Opknappen raadzaal en meubilair.

De raadzaal is toe aan een grondige opknapbeurt. Ook het meubilair en de technische installaties zijn sterk verouderd en voldoen al heel lang niet meer aan de eisen van deze tijd. Dat geldt ook voor het meubilair van onze ambtelijke organisatie, dat gemiddeld meer dan 20 jaar oud is. Bij de behandeling van de kadernota heeft Uw raad besloten om voor dit project € 1 miljoen te reserveren. Daarmee is een jaarlast gemoeid van € 140.000,-.

In de dekking van dat bedrag is voorzien door de ramingen van de volgende kostensoorten structureel naar beneden bij te stellen:

Abonnementen	€	25.000,-
Bind - en drukwerk	€	10.000,-
Meubilair	€	10.000,-
Kantoorartikelen	€	10.000,-
Portokosten	€	10.000,-
ICT (beleidsplan)	€	75.000,-
Totaal	€	<u>140.000,-</u>

Deze verwachte besparing op de bedrijfsvoeringskosten is verklaarbaar, omdat de afgelopen jaren in het kader van de verdere invulling van de regiefunctie een behoorlijk aantal taken uit huis is geplaatst.

15. Uitbreiding formatie.

Zoals wij al hebben opgemerkt bij de evaluatie van de taakstellingen kan als gevolg van de doorgevoerde bezuinigingen op de formatie van onze ambtelijke organisatie nauwelijks nog ruimte binnen de P-begroting worden vrijgespeeld voor taken, die wij in de komende jaren willen c.q. moeten oppakken vanwege wettelijke verplichtingen. Daarom heeft Uw raad bij de behandeling van de kadernota besloten om in 2018 een bedrag van € 346.000,- aan de begroting toe te voegen, aflopend tot structureel € 281.000,- (netto) vanaf het daaropvolgende planjaar.

16. Groen- en reinigingscontract.

Veel van de lopende contracten Groen en Reiniging lopen af in 2017. Om een goede vertaling van de kwaliteitseisen en criteria van het fysieke domein op dit gebied te kunnen maken, is met Uw raad en de vakcommissie in 2016/2017 een traject doorlopen, met als doel tot kaders te komen voor een prestatiecontract. Vanaf 2018 zullen de uitbestede groen- en reinigingswerkzaamheden voor het merendeel plaatsvinden vanuit prestatieafspraken, die gerelateerd zijn aan het nieuwe Ontzorgingscontract. In dat contract zijn volgende enkele extra werkzaamheden opgenomen:

• Ontzorgingspijlers (bijv. klachtenafhandeling en burgerparticipatie)	€	17.500,-
• Snoeien en wegwerken achterstallig onderhoud bomen (in 8 jaar)	€	50.000,-
• Groen-werkzaamheden in de buitengebieden	€	100.000,-
• Overige (bijv. hondenuitlaatplaatsen en wegbermen)	€	50.000,-
• Verhoging kwaliteitsniveau in de kernen, van B naar A	€	100.000,-

In deze begroting is rekening gehouden met een structurele stijging van de uitgaven van afgerond € 318.000,-. Conform het door Uw raad genomen besluit bij de behandeling van de kadernota is eveneens een bezuinigingstaakstelling van € 318.000,- in de begroting verwerkt.

17. Wegennet en wegbermen.

Voor het wegwerken van achterstallig onderhoud is in 2017 eenmalig een bedrag van € 413.000,- aan de begroting toegevoegd. Vanaf het planjaar 2018 zullen de reguliere onderhoudsbudgetten op basis van adaptief wegbeheer structureel met afgerond € 347.000,- verhoogd moeten worden. Voor dat bedrag is eveneens een bezuinigingstaakstelling opgenomen.

Hierna vatten wij de financiële consequenties nog eens voor U samen:

Omschrijving	Planjaar 2018	Planjaar 2019	Planjaar 2020	Planjaar 2021
1. Cofinanciering Burgerkracht en stimuleringsfonds	130.000	130.000	130.000	130.000
2. Externe procescoördinatie Burgerkracht	70.000	70.000		
3. Voortzetting Buitengoed Geul en Maas	35.000	35.000	35.000	
4. Bijdrage sportgala	2.500	2.500	2.500	2.500
5. Bewaakte fietsstalling/openbaar toilet	37.000	37.000	37.000	37.000
6. Actieplan armoede	59.211	59.211	59.211	59.211
7. Verkeersveiligheidsknelpunten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
8. Wandelknooppunten	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
9. Integraal Veiligheidsplan (IVP)		10.000	10.000	10.000
10. Bijdrage Amstel Gold Race	35.000	35.000	35.000	35.000
11. Doorontwikkeling flexteam	25.000	25.000	25.000	25.000
12. Stedenband Jiangyou-Valkenburg aan de Geul	15.000	15.000		
13. Implementatie nieuwe Omgevingswet	100.000			
14. Opknappen raadzaal/nieuw meubilair	140.000	140.000	140.000	140.000
15. Uitbreiding formatie	346.000	281.000	281.000	281.000
16. Groen- en reinigingscontract	318.000	318.000	318.000	318.000
17. Onderhoud wegen en wegbermen	347.000	347.000	347.000	347.000
Totaal	1.659.711	1.504.711	1.419.711	1.384.711

Ad c. De gevolgen van de septembercirculaire.

Via de meicirculaire 2017 zijn de gemeenten geïnformeerd over de financiële kaders van hun begrotingen. De tot dusverre gemaakte berekeningen met betrekking tot het verloop van de algemene uitkering zijn op die circulaire gebaseerd. Inmiddels is de septembercirculaire verschenen, die een actueel beeld geeft, dat is gebaseerd op de Miljoenennota van het Rijk. Normaliter is dat een heel belangrijke circulaire, omdat daarin rekening wordt gehouden met nieuwe beleidstoevoegingen. De circulaire van dit jaar echter is in belangrijke mate een financieel-technisch document. Vanwege de demissionaire status van het kabinet was er sprake van een beleidsarme juli- en augustusbesluitvorming, zo laat de minister van Binnenlandse Zaken ons weten. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de meicirculaire zetten wij hierna voor U op een rij.

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. De jaarlijkse toename of afname van de algemene uitkering, die voortvloeit uit de normeringssystematiek, wordt het accres genoemd. De accresraming in de Miljoenennota resulteert voor de jaren 2018 en 2020 in een hogere algemene uitkering in vergelijking met de meicirculaire. De accrestranches voor 2017 en 2019 worden negatief bijgesteld. Voor het totaal van de tranches 2017-2022 is sprake van een positieve bijstelling van het accres.

De ontwikkeling van het BTW-compensatiefonds en het bijbehorende plafond leiden vanaf het planjaar 2015 tot een toename of afname van de algemene uitkering. De ruimte onder het plafond is voor de jaren 2017 en 2018 afgenomen, met als gevolg een kleinere toevoeging aan de algemene uitkering dan verwacht. Voor 2017 gaat het om een neerwaartse bijstelling van € 54,1 miljoen, voor 2018 om een negatieve correctie van € 4 miljoen. Vanaf het planjaar 2019 is sprake van een toename van de ruimte onder het plafond en dus een positieve bijstelling van de algemene uitkering.

Rekening houdende met de ontwikkeling van de uitkeringsbasis hebben de bovenstaande ontwikkelingen het volgende effect op de uitkeringsfactor:

Planjaar 2018: 5 punten positief;
Planjaar 2019: 0 punten;
Planjaar 2020: 1 punt negatief;
Planjaar 2021: 2 punten negatief.

In onze gemeente staat 1 uitkeringspunt voor afgerond € 10.000,-. De uitkeringsfactor van het lopende jaar 2017 wordt met 11 punten gekort. Deze tegenvaller van circa € 110.000,- zullen wij betrekken bij de samenstelling van de najaarsnota, die wij aan U voorleggen in de raadsvergadering van 11 december 2017.

De decentralisatie- en integratie-uitkeringen zijn als volgt bijgesteld ten opzichte van de meicirculaire:

Planjaar 2018	-€	34.250,-
Planjaar 2019	-€	31.292,-
Planjaar 2020	-€	35.833,-
Planjaar 2021	-€	46.798,-

Deze mutaties zullen worden gecorrigeerd op de taakstelling sociaal domein en hebben zodoende geen invloed op het verloop van de begrotingsresultaten.

Ad d. De dekkingsvoorstellen.

Bij de gemaakte berekeningen van het verloop van de begrotingsuitkomsten is verondersteld dat alle taakstellingen tot de beoogde financiële omvang worden gerealiseerd. In hoofdstuk 2 is uitgebreid verslag gedaan van de wijze waarop wij de taakstellingen willen gaan invullen. Alleen voor de bijstelling van de budgetten voor het onderhoud van wegen en groen hebben wij nu nog geen oplossing gevonden. Het gaat om een bedrag van in totaal € 665.000,-. Wij stellen Uw raad het volgende voor.

Onderhoud wegen.

Adaptief wegbeheer verdient onze voorkeur, wij kunnen echter het daarvoor benodigde extra budget van € 347.000,- nu nog niet vrijspelen. Wij gaan volop aan de slag met het wegwerken van achterstallig onderhoud, waarvoor bij de behandeling van de kadernota een krediet van € 413.000,- beschikbaar is gesteld. Bij het opstellen van de kadernota 2018 zullen wij wederom naar mogelijkheden zoeken om het budget voor wegenonderhoud structureel op te hogen.

Reiniging en groen.

Dit budget willen wij wel met € 318.000,- verruimen. Wij zijn van oordeel dat deze kwaliteitsslag moet worden gemaakt en wij hebben het gevoel dat dit project op een breed draagvlak binnen de raad kan rekenen. Wij realiseren ons echter ook dat onze begroting duurzaam in evenwicht moet blijven. En dat is nu niet het geval. In het planjaar 2022 slaat het nu geraamde overschot namelijk weer om in een tekort vanwege de nominale ontwikkelingen en de nu al bekende korting op de algemene uitkering in verband met de opschaling van het lokale bestuur. Bovendien is er sprake van een opschuivend meerjarenperspectief en dat zal de provincie bij de beoordeling van onze begroting zwaar laten meewegen.

Nog voor de behandeling van deze begroting zullen wij Uw raad dan ook een oplegnotitie laten toekomen, waaruit zal blijken of en zo ja, op welke wijze wij de benodigde middelen kunnen vrijspelen. Omdat het ontzorgingscontract een lange termijn bestrijkt, zouden de kosten wel eens lager uit kunnen vallen dan waar nu van wordt uitgegaan. Bovendien willen wij niet onvermeld laten dat wanneer een nieuw kabinet zou besluiten om fors te schuiven tussen posten binnen de rijksbegroting of om extra geld uit te geven, dat ook positieve gevolgen kan hebben voor de omvang van de algemene uitkering. Hierna geven wij U een samenvattend overzicht van het verloop van de begrotingsuitkomsten in de komende planjaren.

<i>Omschrijving</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Prognose resultaten conform hoofdstuk 4	-173.236	166.558	142.991	664.663
<i>Correcties:</i>				
Bijstelling raming salariskosten	-108.000	-108.000	-108.000	-108.000
Bijdrage BsGW	-48.200	-11.500	-11.500	
Algemene uitkering gemeentefonds	15.750	-31.292	-45.833	-66.798
Correctie taakstelling sociaal domein	34.250	31.292	35.833	46.798
Bijstelling budgetten groen en reiniging	-318.000	-318.000	-318.000	-318.000
Uitkomsten na septembercirculaire	-597.436	-270.942	-304.509	218.663

Na verwerking van de oplegnotitie kunnen de vorenstaande cijfers weer in positieve zin gecorrigeerd worden, zodat deze begroting na vaststelling van de eerste wijziging duurzaam sluitend is. Het verloop van de resultaten ziet dan bijvoorbeeld als volgt uit :

Planjaar 2018	-€ 279.436,-
Planjaar 2019	€ 47.058,-
Planjaar 2020	€ 13.491,-
Planjaar 2021	€ 536.663,-

Wij stellen Uw raad voor om het geraamde tekort voor het planjaar 2018 ten laste te brengen van de algemene dekkingsreserve.

Ad e. Recapitulatie begrotingsevenwicht, meerjarig EMU-saldo en meerjarige balans.

Recapitulatie begrotingsevenwicht.

Als structurele lasten gedekt zijn door structurele baten is er sprake van structureel evenwicht. Dit geldt per jaarschijf. Hiervoor is het van belang dat uit de begroting duidelijk blijkt welke geraamde baten en lasten structureel van aard zijn en welke incidenteel. Uit het hierna volgende overzicht blijkt dat er in deze planperiode pas sprake is van duurzaam evenwicht nadat dekking is gevonden voor de bijstelling van de groen- en reinigingsbudgetten.

<i>Recapitulatie begrotingsevenwicht</i>	<i>Planjaar 2018</i>	<i>Planjaar 2019</i>	<i>Planjaar 2020</i>	<i>Planjaar 2021</i>
Lasten Programma's				
Veiligheid	1.964.919	1.933.983	1.966.274	1.984.597
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.697.137	3.698.291	3.691.236	3.685.745
Economie	1.419.308	1.237.563	1.196.573	1.203.986
Onderwijs	1.734.800	1.592.017	1.597.966	1.585.992
Sport, cultuur en recreatie	6.001.587	5.941.114	6.021.517	5.959.791
Sociaal domein	17.173.495	17.123.397	16.971.095	17.010.117
Volksgesondheid en milieu	4.496.170	4.499.093	4.559.763	4.565.807
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	1.822.848	1.761.631	1.868.781	1.788.845
Totaal lasten programma's	38.310.264	37.787.089	37.873.205	37.784.880
Baten programma's				
Veiligheid	-185.320	-185.320	-185.320	-185.320
Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.085	-11.085	-11.085	-11.085
Economie	-2.036.559	-2.034.507	-2.009.507	-2.003.000
Onderwijs	-50.787	-50.742	-50.742	-50.742
Sport, cultuur en recreatie	-1.441.772	-1.453.891	-1.464.425	-1.475.129
Sociaal domein	-5.005.787	-4.929.983	-4.929.983	-4.929.983
Volksgesondheid en milieu	-4.308.563	-4.300.887	-4.339.470	-4.374.720
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-906.021	-736.552	-1.074.179	-796.179
Totaal baten programma's	-13.945.894	-13.702.967	-14.064.711	-13.826.158
Saldo programma's				
Veiligheid	1.779.599	1.748.663	1.780.954	1.799.277
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.686.052	3.687.206	3.680.151	3.674.660
Economie	-617.251	-796.944	-812.934	-799.014
Onderwijs	1.684.013	1.541.275	1.547.224	1.535.250
Sport, cultuur en recreatie	4.559.815	4.487.223	4.557.092	4.484.662
Sociaal domein	12.167.708	12.193.414	12.041.112	12.080.134
Volksgesondheid en milieu	187.607	198.206	220.293	191.087
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	916.827	1.025.079	794.602	992.666
Totaal saldo van baten en lasten programma's	24.364.370	24.084.122	23.808.494	23.958.722
Overige lasten				
Bestuur en ondersteuning	3.959.253	3.692.434	3.715.850	2.782.054
Overhead	5.652.443	5.551.260	5.672.393	5.566.682
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Overige lasten	9.711.696	9.343.694	9.488.243	8.448.736
Overige baten				
Bestuur en ondersteuning	-32.952.295	-32.689.012	-32.623.596	-32.257.489
Overhead	-51.361	-51.361	-51.361	-51.361
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal Overige baten	-33.003.656	-32.740.373	-32.674.957	-32.308.850
Saldo overige baten en lasten				
Bestuur en ondersteuning	-28.993.042	-28.996.578	-28.907.746	-29.475.435
Overhead	5.601.082	5.499.899	5.621.032	5.515.321
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0
Onvoorzien	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal Saldo overige baten en lasten	-23.291.960	-23.396.679	-23.186.714	-23.860.114
Saldo van baten en lasten	1.072.410	687.443	621.780	98.608
Mutaties reserves				
Toevoegingen reserves	69.698	69.698	69.698	69.698
Onttrekkingen reserves	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969
Totaal Saldo mutaties reserves	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271
Resultaat van baten en lasten	597.436	270.942	304.509	-218.663
<i>Analyse structureel begrotingsevenwicht</i>				
Resultaat van baten en lasten	597.436	270.942	304.509	-218.663
Incidentele baten en lasten programma's				
Incidentele lasten	765.504	380.500	236.500	220.000
Incidentele baten	-128.306	-39.377	0	0
Totaal saldo incidentele baten en lasten programma's	637.198	341.123	236.500	220.000
Incidentele reservemutaties				
Incidentele lasten	0	0	0	0
Incidentele baten	-313.500	-274.000	-190.000	-190.000
Totaal saldo incidentele reservemutaties	-313.500	-274.000	-190.000	-190.000
Structureel begrotingssaldo	273.738	203.819	258.009	-248.663

-teken = overschot

Meerjarig EMU-saldo en meerjarige balans.

Met het oog op een betere raming en beheersing van het EMU-saldo schrijven de nieuwe begrotingsvoorschriften voor dat bij de uiteenzetting van de financiële positie een berekening van het EMU-saldo wordt opgenomen en een geprognosticeerde balans wordt gepresenteerd.

Het EMU-saldo:

EMU-saldo	2017	2018	2019	2020	2021
	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-	x € 1.000,-
1 Exploitatiesaldo voor mutaties reserves	-3.489	-1.072	-687	-622	-99
2 Afschrijvingen t.l.v. exploitatie	3.705	3.457	3.135	3.053	2.989
3 Bruto dotaties voorzieningen	1.365	4.930	971	1.000	1.019
4 Investerings in (im)materiële vaste activa	3.627	1.643	742	0	0
5 Baten bijdragen overheden	1.117	236	518	0	0
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	1.321	23	11	0	0
7 Aankoop grond en kosten bouwrijp maken	607	0	0	0	0
8 Baten bouwgrondexploitatie	142	0	0	0	0
9 Lasten voorzieningen derden	4.015	639	449	895	1.135
10 Lasten transacties derden	0	0	0	0	0
11 Verkoop effecten	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-4.088	5.292	2.757	2.536	2.774

De geprognosticeerde balans:

Balans	Ultimo 2016	Ultimo 2017	Ultimo 2018	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021
Activa						
Immateriële activa	1.356.811	1.217.282	1.082.579	949.928	817.277	694.763
Materiële vaste activa	53.110.053	50.733.582	48.795.946	46.007.054	43.086.818	40.220.406
Financiële vaste activa	1.101.623	1.071.623	1.041.623	282.427	252.427	252.427
Totaal vaste activa	55.568.487	53.022.487	50.920.148	47.239.409	44.156.522	41.167.596
Voorraden	-465.055	1	0	0	0	0
Uitzettingen looptijd < 1 jaar	17.261.605	8.204.341	8.204.341	8.204.341	8.204.341	8.204.341
Liquide middelen	111.460	0	0	0	0	0
Overlopende activa	3.260.119	3.260.119	3.260.119	3.260.119	3.260.119	3.260.119
Totaal vlottende activa	20.168.129	11.464.461	11.464.460	11.464.460	11.464.460	11.464.460
Totaal activa	75.736.616	64.486.948	62.384.608	58.703.869	55.620.982	52.632.056
Passiva						
Eigen vermogen	44.846.140	35.040.478	27.006.304	26.966.823	26.667.774	26.129.024
Voorzieningen	8.485.217	6.999.874	11.290.322	11.811.796	7.917.684	7.801.965
Vaste schulden looptijd > 1 jaar	12.454.140	11.195.696	9.937.253	8.716.943	7.639.566	6.562.189
Totaal vaste passiva	65.785.497	53.236.048	48.233.879	47.495.562	42.225.024	40.493.178
Netto vlottende schulden looptijd < 1 jaar	4.541.571	5.841.352	8.741.181	5.798.759	7.986.410	6.729.330
Overlopende passiva	5.409.548	5.409.548	5.409.548	5.409.548	5.409.548	5.409.548
Totaal vlottende passiva	9.951.119	11.250.900	14.150.729	11.208.307	13.395.958	12.138.878
Totaal passiva	75.736.616	64.486.948	62.384.608	58.703.869	55.620.982	52.632.056

Hoofdstuk 6: Het vaststellingsbesluit en de programma-autorisatie.

De raad der gemeente Valkenburg aan de Geul;

Gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders de dato 3 oktober 2017;

Besluit:

- De begroting voor de planjaren 2018 tot en met 2021 vast te stellen;
- Aan het college van Burgemeester en Wethouders autorisatie te verlenen voor de per programma geraamde bedragen, te weten:

Veiligheid	€	1.964.919,-
Verkeer, vervoer en waterstaat	€	3.697.137,-
Economie	€	1.419.308,-
Onderwijs	€	1.734.800,-
Sport, cultuur en recreatie	€	6.001.587,-
Sociaal domein	€	17.173.495,-
Volksgesondheid en milieu	€	4.496.170,-
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	€	1.822.848,-
Bestuur en ondersteuning	€	9.711.696,-
<i>Totaal der programma's</i>	€	48.021.960,-

Aldus besloten tijdens de openbare vergadering van de raad der gemeente Valkenburg aan de Geul van 7 november 2017.

De voorzitter,

De griffier,

Bijlagen: Diverse overzichten

Meerjarenraming op taakveldniveau planjaren 2018-2021

0.1 Bestuur

6001010 Raad- en raadscommissies

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	201.197	176.143	172.853	173.147	173.445	173.749
Totaal product	201.197	176.143	172.853	173.147	173.445	173.749

6001022 College van burgemeester en wethouders

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	579.729	367.470	360.543	360.768	360.996	361.227
Totaal product	579.729	367.470	360.543	360.768	360.996	361.227

6006010 Bestuursondersteuning raad en rekenkamerfunctie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-5.219	-546	-546	-546	-546	-546
lasten	252.217	90.734	102.096	103.628	105.182	106.760
Totaal product	246.998	90.188	101.550	103.082	104.636	106.214
Totaal taakveld	1.027.924	633.801	634.946	636.997	639.077	641.190

0.10 Mutaties reserves

6980010 Mutaties reserves

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-8.145.612	-3.647.841	-544.672	-486.199	-386.969	-386.969
lasten	6.209.115	158.909	69.698	69.698	69.698	69.698
Totaal product	-1.936.498	-3.488.932	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271
Totaal taakveld	-1.936.498	-3.488.932	-474.974	-416.501	-317.271	-317.271

0.11 Resultaat van de rekening van batens en lasten

6990000 Resultaat

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	155.751	0	-173.236	166.558	142.991	664.663
Totaal product	155.751	0	-173.236	166.558	142.991	664.663
Totaal taakveld	155.751	0	-173.236	166.558	142.991	664.663

0.2 Burgerzaken

6003012 Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand(lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	476.757	322.103	343.586	337.437	352.886	339.134
Totaal product	476.757	322.103	343.586	337.437	352.886	339.134

6003020 Kadaster

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-7.029	-250	-250	-250	-250	-250
lasten	70.614	44.711	52.293	52.857	53.430	54.011
Totaal product	63.585	44.461	52.043	52.607	53.180	53.761

6003040 Verkiezingen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	25.363	53.811	44.592	74.592	0	44.592
Totaal product	25.363	53.811	44.592	74.592	0	44.592

6004010 Bevolkingsregistratie en burgerlijke stand(batens)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-320.029	-356.052	-299.052	-203.052	-147.052	-147.052
lasten	111.830	136.500	106.000	54.000	29.500	29.500
Totaal product	-208.199	-219.552	-193.052	-149.052	-117.552	-117.552
Totaal taakveld	357.506	200.823	247.169	315.584	288.514	319.935

0.4 Overhead

5001000 Rente en afschrijving

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-12.950.171	0	0	0	0	0
lasten	12.950.171	73.361	63.324	52.054	45.112	40.178
Totaal product	0	73.361	63.324	52.054	45.112	40.178

5001010 Afschrijvingskosten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	366.836	271.341	167.131	118.801	118.710
Totaal product	0	366.836	271.341	167.131	118.801	118.710

5100010 Huisvesting bestuurscentrum

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	338.080	343.869	223.039	212.085	315.236	219.781
Totaal product	338.080	343.869	223.039	212.085	315.236	219.781

5100011 Huisvesting dependance bestuurscentrum

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	37.524	0	0	0	0	0
Totaal product	37.524	0	0	0	0	0

5100020 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-375.604	0	0	0	0	0
Totaal product	-375.604	0	0	0	0	0

5200010 Communicatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	85.669	89.748	91.095	93.828	96.643	99.542
Totaal product	85.669	89.748	91.095	93.828	96.643	99.542

5200020 Overige kosten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	235.190	233.428	239.105	242.691	246.331	250.025
Totaal product	235.190	233.428	239.105	242.691	246.331	250.025

5200030 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-320.859	0	0	0	0	0
Totaal product	-320.859	0	0	0	0	0

5300010 Automatisering gemeentehuis

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	697.354	612.398	588.253	597.675	607.255	616.999
Totaal product	697.354	612.398	588.253	597.675	607.255	616.999

5300020 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-697.354	0	0	0	0	0
Totaal product	-697.354	0	0	0	0	0

5400010 Salarissen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-307.879	-72.676	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
lasten	7.257.322	3.359.003	3.068.573	3.068.573	3.068.573	3.068.573
Totaal product	6.949.443	3.286.327	3.018.573	3.018.573	3.018.573	3.018.573

5400020 Inleenvergoedingen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	22.325	60.000	60.900	61.814	62.741	63.682
Totaal product	22.325	60.000	60.900	61.814	62.741	63.682

5400030 Adviezen en contributies

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	42.916	56.912	52.766	53.557	54.361	55.176
Totaal product	42.916	56.912	52.766	53.557	54.361	55.176

5400040 Ondernemingsraad

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	16.588	0	0	0	0	0
Totaal product	16.588	0	0	0	0	0

5400050 Overige personeelskosten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	442.800	422.383	378.719	384.400	390.168	396.022
Totaal product	442.800	422.383	378.719	384.400	390.168	396.022

5400110 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-9.392.518	0	0	0	0	0
lasten	1.918.445	0	0	0	0	0
Totaal product	-7.474.072	0	0	0	0	0

5500010 Financiële ondersteuning

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-4.279	0	0	0	0	0
lasten	142.826	143.573	150.441	152.697	154.987	157.311
Totaal product	138.547	143.573	150.441	152.697	154.987	157.311

5500030 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-904.608	0	0	0	0	0
lasten	766.061	0	0	0	0	0
Totaal product	-138.547	0	0	0	0	0

5600010 Tractie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-2.397	0	0	0	0	0
lasten	133.561	81.770	87.911	89.230	90.569	91.927
Totaal product	131.164	81.770	87.911	89.230	90.569	91.927

5600021 De Valkenberg 9

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-1.361	-1.337	-1.361	-1.361	-1.361	-1.361
lasten	89.597	102.410	100.997	95.721	137.928	101.126
Totaal product	88.236	101.073	99.636	94.360	136.567	99.765

5600030 Kleding

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	27.958	36.661	40.166	40.769	41.381	42.001
Totaal product	27.958	36.661	40.166	40.769	41.381	42.001

5600040 Centrumplan

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-175.000	0	0	0	0	0
lasten	6.045.705	0	0	0	0	0
Totaal product	5.870.705	0	0	0	0	0

5600200 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-9.277.418	0	0	0	0	0
lasten	3.159.355	0	0	0	0	0
Totaal product	-6.118.064	0	0	0	0	0

5600300 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-741.001	0	0	0	0	0
lasten	741.001	0	0	0	0	0
Totaal product	0	0	0	0	0	0

5700020 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-995.709	0	0	0	0	0
lasten	995.709	0	0	0	0	0
Totaal product	0	0	0	0	0	0

5750030 Doorberekeningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-2.958.404	0	0	0	0	0
lasten	2.958.404	0	0	0	0	0
Totaal product	0	0	0	0	0	0

6002010 Voorlichting en communicatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	339.997	163.681	123.886	125.429	126.996	128.587
Totaal product	339.997	163.681	123.886	125.429	126.996	128.587

6002020 Verzekeringen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	61.585	82.803	76.044	77.184	78.342	79.517
Totaal product	61.585	82.803	76.044	77.184	78.342	79.517

6002030 Bestuurlijke ondersteuning

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	1.591.017	35.353	35.883	36.422	36.969	37.525
Totaal product	1.591.017	35.353	35.883	36.422	36.969	37.525
Totaal taakveld	1.992.598	6.190.176	5.601.082	5.499.899	5.621.032	5.515.321

0.5 Treasury**6330010 Energievoorziening**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-549.785	-308.733	-304.525	-291.400	-252.023	-252.023
lasten	4.958	3.946	4.067	4.076	4.085	4.095
Totaal product	-544.827	-304.787	-300.458	-287.324	-247.938	-247.928

6911010 Sluiten van geldleningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	94.686	57.338	56.241	56.242	56.242	56.240
Totaal product	94.686	57.338	56.241	56.242	56.242	56.240

6913010 Beleggingen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-21.481	-34.538	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
lasten	8.391	6.516	6.716	6.716	6.716	6.716
Totaal product	-13.090	-28.022	-13.284	-13.284	-13.284	-13.284

6914020 Bespaarde rente

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-2.370.256	-1.743.385	-1.813.085	-1.679.716	-1.686.308	-1.509.986
Totaal product	-2.370.256	-1.743.385	-1.813.085	-1.679.716	-1.686.308	-1.509.986
Totaal taakveld	-2.833.487	-2.018.856	-2.070.586	-1.924.082	-1.891.288	-1.714.958

0.61 OZB woningen**6932020 Ozb eigenaren woningen (baten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	0	-2.730.000	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000
Totaal product	0	-2.730.000	-2.822.000	-2.917.000	-3.014.000	-3.114.000

6940012 Perceptiekosten OZB woningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	91.674	94.424	97.258	100.176	103.181
Totaal product	0	91.674	94.424	97.258	100.176	103.181
Totaal taakveld	0	-2.638.326	-2.727.576	-2.819.742	-2.913.824	-3.010.819

0.62 OZB niet-woningen**6931010 Ozb gebruikers niet-woningen (baten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-665.387	-700.000	-721.000	-743.000	-765.000	-788.000
Totaal product	-665.387	-700.000	-721.000	-743.000	-765.000	-788.000

6932010 Ozb eigenaren niet-woningen (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-3.535.153	-1.030.000	-1.076.000	-1.123.000	-1.172.000	-1.222.000
Totaal product	-3.535.153	-1.030.000	-1.076.000	-1.123.000	-1.172.000	-1.222.000

6940014 Perceptiekosten OZB niet-woningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	59.520	61.306	63.145	65.039	66.990
Totaal product	0	59.520	61.306	63.145	65.039	66.990
Totaal taakveld	-4.200.540	-1.670.480	-1.735.694	-1.802.855	-1.871.961	-1.943.010

0.63 Parkeerbelasting**6215010 Betaald parkeren (baten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-2.459.272	-2.364.319	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834
Totaal product	-2.459.272	-2.364.319	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834	-2.668.834

6215012 Exploitatie parkeergarage (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-156.068	-367.368	-426.904	-426.904	-426.904	-426.904
Totaal product	-156.068	-367.368	-426.904	-426.904	-426.904	-426.904

6215020 Fiscalisering parkeerboetes (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-74.121	-101.500	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Totaal product	-74.121	-101.500	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000

6940020 Perceptiekosten parkeerbelasting

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	8.345	8.595	8.853	9.119	9.392
Totaal product	0	8.345	8.595	8.853	9.119	9.392
Totaal taakveld	-2.689.461	-2.824.842	-3.162.143	-3.161.885	-3.161.619	-3.161.346

0.64 Belastingen Overig**6936014 Reclamebelasting (baten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-124.914	-125.000	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000
Totaal product	-124.914	-125.000	-120.000	-120.000	-120.000	-120.000

6937010 Hondenbelasting (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-84.403	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000
Totaal product	-84.403	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000	-84.000

6939010 Precariobelasting (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-335.967	-318.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000
Totaal product	-335.967	-318.000	-300.000	-300.000	-300.000	-300.000

6940010 Perceptiekosten belastingen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-19.698	-10.150	-5.300	-5.300	-5.300	-5.300
lasten	179.978	12.300	9.700	9.717	9.730	9.741
Totaal product	160.280	2.150	4.400	4.417	4.430	4.441

6940030 Hondenbelasting

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	650	670	690	711	732
Totaal product	0	650	670	690	711	732

6940044 Reclamebelasting (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	3.511	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal product	3.511	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000

6940046 Precariobelasting (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal product	0	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Totaal taakveld	-381.493	-497.200	-471.930	-471.893	-471.859	-471.827

0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds**6921010 Uitkeringen gemeentefonds**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-15.308.709	-13.996.443	-14.528.721	-14.503.596	-14.415.628	-14.073.808
Totaal product	-15.308.709	-13.996.443	-14.528.721	-14.503.596	-14.415.628	-14.073.808

6923010 Integratie-uitkering Sociaal domein

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-8.703.449	-8.040.141	-7.671.328	-7.558.706	-7.516.584	-7.516.584
lasten	0	0	4.767	4.767	4.767	4.767
Totaal product	-8.703.449	-8.040.141	-7.666.561	-7.553.939	-7.511.817	-7.511.817
Totaal taakveld	-24.012.158	-22.036.584	-22.195.282	-22.057.535	-21.927.445	-21.585.625

0.8 Overige baten en lasten**6922030 Taakstellende bezuinigingen**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	177.151	-889.571	-1.144.791	-1.113.016	-2.335.720
Totaal product	0	177.151	-889.571	-1.144.791	-1.113.016	-2.335.720

6922040 Meerjarenbeleidsplan

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	2.567.341	3.271.425	3.314.124	3.386.175	3.658.745
Totaal product	0	2.567.341	3.271.425	3.314.124	3.386.175	3.658.745

6922110 Onvoorzien uitgaven

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-926.291	0	0	0	0	0
lasten	358.552	70.037	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal product	-567.739	70.037	100.000	100.000	100.000	100.000

6960010 Aandeel kostenplaatsen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	275.268	0	0	0	0	0
Totaal product	275.268	0	0	0	0	0
Totaal taakveld	-292.470	2.814.529	2.481.854	2.269.333	2.373.159	1.423.025

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

6120020 Gebouw brandweer

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-68.208	-68.255	-68.000	-68.000	-68.000	-68.000
lasten	36.940	66.577	64.721	48.479	52.200	41.247
Totaal product	-31.268	-1.678	-3.279	-19.521	-15.800	-26.753

6120040 Brand- en rampenbestrijding

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	1.027.659	1.035.986	1.049.430	1.075.640	1.102.509	1.130.051
Totaal product	1.027.659	1.035.986	1.049.430	1.075.640	1.102.509	1.130.051
Totaal taakveld	996.391	1.034.308	1.046.151	1.056.119	1.086.709	1.103.298

1.2 Openbare orde en veiligheid

6140010 Uitvoering bijzondere wetten en vergunningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-115.266	-63.320	-114.320	-114.320	-114.320	-114.320
lasten	397.307	260.550	252.800	252.805	252.810	252.815
Totaal product	282.041	197.230	138.480	138.485	138.490	138.495

6140020 Opvang zwerfdieren

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	12.172	22.753	23.504	23.951	24.411	24.884
Totaal product	12.172	22.753	23.504	23.951	24.411	24.884

6140030 Veiligheid

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-6.433	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
lasten	95.704	285.975	289.984	247.910	248.415	248.929
Totaal product	89.271	282.975	286.984	244.910	245.415	245.929

6140040 Handhaving in de openbare ruimte

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	369.643	224.675	284.480	285.198	285.929	286.671
Totaal product	369.643	224.675	284.480	285.198	285.929	286.671
Totaal taakveld	753.127	727.633	733.448	692.544	694.245	695.979

2.1 Verkeer en vervoer

6210010 Wegennet en wegbermen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-84.374	-77.023	-4.835	-4.835	-4.835	-4.835
lasten	1.921.859	1.810.040	1.442.960	1.452.111	1.460.802	1.470.428
Totaal product	1.837.485	1.733.017	1.438.125	1.447.276	1.455.967	1.465.593

6210020 Gladheidsbestrijding

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	90.970	78.484	96.221	97.031	97.853	98.689
Totaal product	90.970	78.484	96.221	97.031	97.853	98.689

6210040 Openbare verlichting

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-1.337	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
lasten	514.906	463.224	437.714	429.772	427.322	433.254
Totaal product	513.569	462.224	436.714	428.772	426.322	432.254

6210050 Bruggen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	106.404	91.657	88.587	87.360	86.140	84.927
Totaal product	106.404	91.657	88.587	87.360	86.140	84.927

6210060 Waarschuwingsborden en wegwijzers

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-43.607	0	0	0	0	0
lasten	192.462	175.939	155.384	157.249	159.143	161.068
Totaal product	148.855	175.939	155.384	157.249	159.143	161.068

6210070 Verkeersveiligheid

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-122.500	-125.250	-5.250	-5.250	-5.250	-5.250
lasten	272.667	474.652	137.603	136.920	136.243	135.570
Totaal product	150.167	349.402	132.353	131.670	130.993	130.320
Totaal taakveld	2.847.451	2.890.723	2.347.384	2.349.358	2.356.418	2.372.851

2.2 Parkeren

6214012 Betaald parkeren (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	337.486	397.839	333.762	337.387	327.527	311.982
Totaal product	337.486	397.839	333.762	337.387	327.527	311.982

6214022 Exploitatie parkeergarage (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	375.163	943.245	940.576	935.875	931.360	924.717
Totaal product	375.163	943.245	940.576	935.875	931.360	924.717

6214032 Fiscalisering parkeerboetes (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	179.556	111.804	64.330	64.586	64.846	65.110
Totaal product	179.556	111.804	64.330	64.586	64.846	65.110
Totaal taakveld	892.205	1.452.888	1.338.668	1.337.848	1.323.733	1.301.809

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

6310010 Markten (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	21.708	9.635	12.685	12.806	12.929	13.053
Totaal product	21.708	9.635	12.685	12.806	12.929	13.053

6310020 Bevordering economische bedrijvigheid

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	49.786	10.833	10.704	10.748	10.798	7.224
Totaal product	49.786	10.833	10.704	10.748	10.798	7.224

6311010 Marktgeden (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-3.314	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal product	-3.314	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000
Totaal taakveld	68.180	17.468	20.389	20.554	20.727	17.277

3.4 Economische promotie

6560030 Toerisme en recreatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-109.346	-58.324	-33.559	-31.507	-6.507	0
lasten	1.604.729	1.293.866	1.379.919	1.198.009	1.156.846	1.167.709
Totaal product	1.495.383	1.235.542	1.346.360	1.166.502	1.150.339	1.167.709

6936010 Toeristenbelasting (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-1.806.150	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000
Totaal product	-1.806.150	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000	-1.800.000

6936012 Vermakelijkhedenretributie (baten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-199.097	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Totaal product	-199.097	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000	-200.000

6940040 Toeristenbelasting (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	9.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal product	9.000	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000

6940060 Vermakelijkhedenretributie (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	3.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal product	3.000	6.000	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal taakveld	-497.863	-748.458	-637.640	-817.498	-833.661	-816.291

4.1 Openbaar basisonderwijs

6420020 Basisonderwijs exclusief huisvesting

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	43.562	22.358	22.568	22.712	22.859	23.008
Totaal product	43.562	22.358	22.568	22.712	22.859	23.008

6420030 Bewegingsonderwijs

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	53.521	72.192	54.850	55.630	56.421	57.224
Totaal product	53.521	72.192	54.850	55.630	56.421	57.224
Totaal taakveld	97.083	94.550	77.418	78.342	79.280	80.232

4.2 Onderwijshuisvesting

6421010 Huisvesting openbaar basisonderwijs

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	143.970	118.676	118.532	116.428	114.330	112.239
Totaal product	143.970	118.676	118.532	116.428	114.330	112.239

6421020 Huisvesting bijzonder basisonderwijs

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-3.076	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382	-2.382
lasten	397.332	304.062	311.115	306.288	301.477	292.017
Totaal product	394.256	301.680	308.733	303.906	299.095	289.635

6431010 Huisvesting speciaal onderwijs

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	678.487	560.309	524.543	513.372	502.215	491.073
Totaal product	678.487	560.309	524.543	513.372	502.215	491.073

6441010 Huisvesting voortgezet onderwijs

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	179.901	206.827	171.356	28.356	28.752	29.154
Totaal product	179.901	206.827	171.356	28.356	28.752	29.154
Totaal taakveld	1.396.614	1.187.492	1.123.164	962.062	944.392	922.101

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

6480010 Educatieve agenda

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	4.864	10.684	10.717	10.717	15.717	15.717
Totaal product	4.864	10.684	10.717	10.717	15.717	15.717

6480020 Leerplichtwet

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	52.405	52.817	52.526	54.102	55.726	57.398
Totaal product	52.405	52.817	52.526	54.102	55.726	57.398

6480030 St. Aktiviteit

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060
Totaal product	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060	3.060

6480050 Leerlingenvervoer

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	259.207	256.209	264.810	272.584	280.590	288.837
Totaal product	259.207	256.209	264.810	272.584	280.590	288.837

6482010 Volwasseneducatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	5.151	8.870	22.967	23.047	23.128	23.210
Totaal product	5.151	8.870	22.967	23.047	23.128	23.210

6650010 Kinderdagverblijven

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-52.384	-48.450	-48.405	-48.360	-48.360	-48.360
lasten	146.246	189.260	177.756	185.721	193.691	193.055
Totaal product	93.862	140.810	129.351	137.361	145.331	144.695
Totaal taakveld	418.549	472.450	483.431	500.871	523.552	532.917

5.1 Sportbeleid en activering**6530070 Subsidies sportverenigingen**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	92.997	84.204	76.441	76.441	76.441	76.441
Totaal product	92.997	84.204	76.441	76.441	76.441	76.441
Totaal taakveld	92.997	84.204	76.441	76.441	76.441	76.441

5.2 Sportaccommodaties**6530020 Openlucht zwembad**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-53.500	0	0	0	0	0
lasten	167.098	0	0	0	0	0
Totaal product	113.598	0	0	0	0	0

6530030 Sporthal de Bosdries

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-16.637	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500	-16.500
lasten	128.062	199.374	166.141	150.060	179.849	147.188
Totaal product	111.425	182.874	149.641	133.560	163.349	130.688

6531010 Sportterreinen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-16.497	-20.121	-20.329	-20.634	-20.943	-21.257
lasten	772.060	305.656	252.523	253.317	254.159	255.050
Totaal product	755.563	285.535	232.194	232.683	233.216	233.793

6580010 Multifunctioneel Polfercenter

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-106.500	-425.082	-106.500	-106.500	-106.500	-106.500
lasten	1.570.761	1.975.655	1.661.580	1.665.740	1.671.146	1.673.749
Totaal product	1.464.261	1.550.573	1.555.080	1.559.240	1.564.646	1.567.249
Totaal taakveld	2.444.846	2.018.982	1.936.915	1.925.483	1.961.211	1.931.730

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie**6511010 Muziekonderwijs**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	62.000	62.000	62.000	62.000	62.000	62.000
Totaal product	62.000	62.000	62.000	62.000	62.000	62.000

6511020 Emancipatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	3.868	4.118	3.268	3.268	3.268	3.268
Totaal product	3.868	4.118	3.268	3.268	3.268	3.268

6511030 Culturele minderheden

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	2.070	1.125	180	180	180	180
Totaal product	2.070	1.125	180	180	180	180

6511040 Herdenking

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	9.174	23.578	9.435	9.569	9.706	9.846
Totaal product	9.174	23.578	9.435	9.569	9.706	9.846

6511050 Ontwikkelingssamenwerking

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330
Totaal product	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330	12.330

6540010 Subsidies zang en muziek

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	42.159	48.484	43.300	43.300	43.300	43.300
Totaal product	42.159	48.484	43.300	43.300	43.300	43.300

6540020 Kunstbeleid

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
lasten	73.852	53.124	54.743	54.844	54.946	55.050
Totaal product	66.352	45.624	47.243	47.344	47.446	47.550

6541030 Waarderingsubsidies

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	29.211	74.907	64.066	64.066	64.066	64.066
Totaal product	29.211	74.907	64.066	64.066	64.066	64.066

6580030 Kerkgenootschappen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	18.906	12.475	12.416	12.330	12.244	12.158
Totaal product	18.906	12.475	12.416	12.330	12.244	12.158
Totaal taakveld	246.070	284.641	254.238	254.387	254.540	254.698

5.4 Musea

6541010 Museum

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-43.650	-42.274	-43.650	-43.650	-43.650	-43.650
lasten	98.668	156.617	157.671	107.724	106.648	91.027
Totaal product	55.018	114.343	114.021	64.074	62.998	47.377
Totaal taakveld	55.018	114.343	114.021	64.074	62.998	47.377

5.5 Cultureel erfgoed

6541020 Monumenten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-21.209	-68.389	-30.000	-30.000	-30.000	-30.000
lasten	207.078	428.164	117.165	105.807	121.419	104.635
Totaal product	185.869	359.775	87.165	75.807	91.419	74.635

6560050 Overige grotten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-130.127	-93.900	-64.000	-64.000	-64.000	-64.000
lasten	584.724	334.559	256.004	254.333	252.674	251.028
Totaal product	454.596	240.659	192.004	190.333	188.674	187.028
Totaal taakveld	640.465	600.434	279.169	266.140	280.093	261.663

5.6 Media

6510010 Bibliotheekwerk

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	279.239	376.226	271.755	275.750	291.042	283.924
Totaal product	279.239	376.226	271.755	275.750	291.042	283.924
Totaal taakveld	279.239	376.226	271.755	275.750	291.042	283.924

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie

6221020 Kademuren, sluizen en andere waterwerken

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	184.933	165.815	161.876	158.242	154.608	150.975
Totaal product	184.933	165.815	161.876	158.242	154.608	150.975

6550010 Natuurbescherming

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	54.551	76.875	91.247	92.088	92.942	93.809
Totaal product	54.551	76.875	91.247	92.088	92.942	93.809

6560010 Groenvoorziening

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-600.791	-637.502	-647.403	-657.464	-667.689	-678.079
lasten	1.755.727	1.673.431	1.685.482	1.705.583	1.727.187	1.749.119
Totaal product	1.154.935	1.035.929	1.038.079	1.048.119	1.059.498	1.071.040

6560020 Volksfeesten

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	37.636	9.559	10.559	10.574	10.589	10.604
Totaal product	37.636	9.559	10.559	10.574	10.589	10.604

6560040 Gemeentegrot

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-103.941	-103.000	-103.000	-103.000	-103.000	-103.000
lasten	265.433	168.736	107.674	103.296	103.926	96.590
Totaal product	161.492	65.736	4.674	296	926	-6.410

6560060 Openluchttheater

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	152.563	79.095	79.464	79.746	80.033	80.324
Totaal product	152.563	79.095	79.464	79.746	80.033	80.324

6580020 Kop Cauberg

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-401.143	-391.163	-402.890	-404.643	-404.643	-404.643
lasten	313.032	291.959	284.585	280.359	276.153	271.967
Totaal product	-88.111	-99.204	-118.305	-124.284	-128.490	-132.676

6580050 Speelvoorzieningen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	89.389	45.325	41.682	42.167	42.661	43.163
Totaal product	89.389	45.325	41.682	42.167	42.661	43.163
Totaal taakveld	1.747.387	1.379.130	1.309.276	1.306.948	1.312.767	1.310.829

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie

6001030 Kernoverleggen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	140.068	270.264	161.775	161.778	161.781	161.781
Totaal product	140.068	270.264	161.775	161.778	161.781	161.781

6621010 Inburgering en integratie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-54.510	0	0	0	0	0
lasten	56.002	64.102	63.284	63.284	63.284	63.284
Totaal product	1.492	64.102	63.284	63.284	63.284	63.284

6650020 Toezicht kinderdagverblijven

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	22.692	23.032	23.377	23.728	24.084
Totaal product	0	22.692	23.032	23.377	23.728	24.084

6670010 Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-64.996	-19.026	0	0	0	0
lasten	455.576	561.597	579.935	579.935	545.935	545.935
Totaal product	390.580	542.571	579.935	579.935	545.935	545.935

6670012 Regionaal welzijnswerk

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	239.840	293.676	242.067	242.067	172.067	172.067
Totaal product	239.840	293.676	242.067	242.067	172.067	172.067

6670014 Sociaal cultureel werk

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	1.776	2.451	2.451	2.451	2.451	2.451
Totaal product	1.776	2.451	2.451	2.451	2.451	2.451

6670020 Ouderenwerk

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-15.697	-8.000	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
lasten	77.481	48.715	70.934	70.934	70.934	70.934
Totaal product	61.784	40.715	61.934	61.934	61.934	61.934

6670030 Jeugdverenigingen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	121.497	28.345	24.586	24.512	24.436	24.361
Totaal product	121.497	28.345	24.586	24.512	24.436	24.361

6670032 Scoutinggebouw Meldermunsterweg

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-920	-953	-953	-953	-953	-953
lasten	2.475	21.189	6.903	8.549	7.880	13.227
Totaal product	1.555	20.236	5.950	7.596	6.927	12.274

6670040 Gemeenschapshuizen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	188.468	195.073	151.756	148.413	145.069	141.726
Totaal product	188.468	195.073	151.756	148.413	145.069	141.726

6670042 Welzijnscentrum Berg en Terblijt

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-38.481	-38.481	-38.481	-38.481	-38.481	-38.481
lasten	6.213	38.188	19.138	14.932	37.591	49.445
Totaal product	-32.268	-293	-19.343	-23.549	-890	10.964
Totaal taakveld	1.114.793	1.479.832	1.297.427	1.291.798	1.206.722	1.220.861

6.2 Wijkteams**6671010 Jeugdgezondheidszorg maatwerk**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785	-39.785
lasten	251.476	247.059	245.172	245.487	251.846	258.138
Totaal product	211.691	207.274	205.387	205.702	212.061	218.353

6671020 Innovatie jeugd

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	40.692	65.829	68.107	68.107	68.107	68.107
Totaal product	40.692	65.829	68.107	68.107	68.107	68.107

6671030 Uitvoeringskosten jeugd

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	375.684	394.596	395.596	396.626	397.687	398.780
Totaal product	375.684	394.596	395.596	396.626	397.687	398.780

6671040 Uitvoeringskosten Wmo

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	1.097.931	660.426	663.331	666.324	669.407	672.583
Totaal product	1.097.931	660.426	663.331	666.324	669.407	672.583

6671050 Uitvoeringskosten participatie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	979.975	912.328	912.614	912.909	913.213	913.526
Totaal product	979.975	912.328	912.614	912.909	913.213	913.526
Totaal taakveld	2.705.973	2.240.453	2.245.035	2.249.668	2.260.475	2.271.349

6.3 Inkomensregelingen**6610010 Uitkeringen inkomensdeel**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
baten	-4.840.375	-4.498.598	-4.422.794	-4.346.990	-4.346.990	-4.346.990
lasten	4.654.943	4.514.909	4.543.775	4.543.775	4.543.775	4.543.775
Totaal product	-185.432	16.311	120.981	196.785	196.785	196.785

6682030 Jeugd dyslexie

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	52.854	52.854	52.854	52.854	52.854	52.854
Totaal product	52.854	52.854	52.854	52.854	52.854	52.854

6682040 Specialistische jeugdzorg

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	3.247	11.570	12.069	12.069	12.069	12.069
Totaal product	3.247	11.570	12.069	12.069	12.069	12.069

6687010 Ouderenbijdragen maatwerkvoorzieningen jeugd

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-13	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal product	-13	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000	-1.000
Totaal taakveld	2.081.305	2.088.640	2.089.139	2.089.139	2.089.139	2.089.139

6.81 Geëscaleerde zorg 18+**6663010 Opvang en beschermd wonen WMO**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	26.116	13.479	14.048	14.345	14.650	14.965
Totaal product	26.116	13.479	14.048	14.345	14.650	14.965
Totaal taakveld	26.116	13.479	14.048	14.345	14.650	14.965

6.82 Geëscaleerde zorg 18-**6683010 Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	203.934	280.673	298.544	301.653	304.840	308.109
Totaal product	203.934	280.673	298.544	301.653	304.840	308.109
Totaal taakveld	203.934	280.673	298.544	301.653	304.840	308.109

7.1 Volksgezondheid**6714020 Hulpverleningsinstanties**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	14.865	23.198	23.474	23.684	23.901	24.124
Totaal product	14.865	23.198	23.474	23.684	23.901	24.124

6714040 Algemene gezondheidszorg

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	238.848	193.648	183.156	180.672	184.600	188.626
Totaal product	238.848	193.648	183.156	180.672	184.600	188.626

6715010 Jeugdgezondheidszorg uniform

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	155.688	207.386	207.956	207.956	207.956	207.956
Totaal product	155.688	207.386	207.956	207.956	207.956	207.956
Totaal taakveld	409.402	424.232	414.586	412.312	416.457	420.706

7.2 Riolering**6722010 Riolen en gemalen (lasten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	2.416.467	2.280.526	2.260.820	2.271.706	2.284.071	2.249.793
Totaal product	2.416.467	2.280.526	2.260.820	2.271.706	2.284.071	2.249.793

6726010 Riolen en gemalen (batens)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-2.701.165	-2.740.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000
Totaal product	-2.701.165	-2.740.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000	-2.709.000

6940018 Perceptiekosten rioolheffing

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	21.471	22.115	22.778	23.461	24.165
Totaal product	0	21.471	22.115	22.778	23.461	24.165
Totaal taakveld	-284.699	-438.003	-426.065	-414.516	-401.468	-435.042

7.3 Afval**6721010 Ophalen en afvoeren huisvuil (lasten)**

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-541.959	-504.004	-548.738	-541.062	-579.645	-614.895
lasten	1.080.978	973.153	1.017.212	1.004.240	1.031.889	1.056.114
Totaal product	539.019	469.149	468.474	463.178	452.244	441.219

6721020 Milieuparken

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-29.727	-20.325	-20.325	-20.325	-20.325	-20.325
lasten	263.498	267.272	269.282	271.675	278.119	284.724
Totaal product	233.771	246.947	248.957	251.350	257.794	264.399

6725010 Ophalen en afvoeren huisvuil (batens)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-900.764	-885.000	-895.000	-895.000	-895.000	-895.000
Totaal product	-900.764	-885.000	-895.000	-895.000	-895.000	-895.000

6940016 Perceptiekosten afvalstoffenheffing

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	0	6.935	7.143	7.357	7.578	7.805
Totaal product	0	6.935	7.143	7.357	7.578	7.805
Totaal taakveld	-127.975	-161.969	-170.426	-173.115	-177.384	-181.577

7.4 Milieubeheer

6723010 Bescherming kwaliteit bodem en atmosfeer

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-16.321	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
lasten	337.424	102.079	81.401	82.328	88.276	89.239
Totaal product	321.103	92.079	71.401	72.328	78.276	79.239

6723020 Bestrijding van ongedierte

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	20.082	13.085	13.182	13.329	13.478	13.629
Totaal product	20.082	13.085	13.182	13.329	13.478	13.629

6723030 Handhaving milieuwetgeving

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-4.000	0	0	0	0	0
lasten	281.479	165.467	133.447	137.110	140.876	144.751
Totaal product	277.479	165.467	133.447	137.110	140.876	144.751
Totaal taakveld	618.664	270.631	218.030	222.767	232.630	237.619

7.5 Begraafplaatsen en crematoria

6724010 Begraafplaatsen (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	275.435	246.721	266.421	266.017	265.636	265.278
Totaal product	275.435	246.721	266.421	266.017	265.636	265.278

6724011 Bijzondere begraafplaatsen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	12.075	10.785	10.561	10.241	9.922	9.603
Totaal product	12.075	10.785	10.561	10.241	9.922	9.603

6732010 Begraafplaatsrechten (batens)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-139.604	-125.158	-125.500	-125.500	-125.500	-125.500
Totaal product	-139.604	-125.158	-125.500	-125.500	-125.500	-125.500
Totaal taakveld	147.906	132.348	151.482	150.758	150.058	149.381

8.1 Ruimtelijke ordening

6810010 Bestemmings- en structuurplannen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-262.005	-244.636	-19.100	-19.100	-19.100	-19.100
lasten	596.172	592.177	154.182	153.912	153.655	153.410
Totaal product	334.167	347.541	135.082	134.812	134.555	134.310
Totaal taakveld	334.167	347.541	135.082	134.812	134.555	134.310

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

6830010 Exploitatie bestemmingsplannen

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	6.372.695	182.352	173.525	170.033	166.542	163.050
Totaal product	6.372.695	182.352	173.525	170.033	166.542	163.050
Totaal taakveld	6.372.695	182.352	173.525	170.033	166.542	163.050

8.3 Wonen en bouwen

6820010 Kasteel Oost

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-38.454	-35.533	-35.533	-35.533	-35.533	-35.533
lasten	35.622	110.542	63.251	63.399	69.831	65.358
Totaal product	-2.832	75.009	27.718	27.866	34.298	29.825

6820020 Steenstraat 2

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	23.599	20.100	0	0	0	0
Totaal product	23.599	20.100	0	0	0	0

6820030 Overige gebouwen en erven

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-122.531	-713.175	-374.888	-205.419	-543.046	-265.046
lasten	560.687	529.522	480.522	480.573	518.847	478.919
Totaal product	438.156	-183.653	105.634	275.154	-24.199	213.873

6820050 Mergeltoepassing

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	7.491	0	0	0	0	0
Totaal product	7.491	0	0	0	0	0

6822010 Woonwagencentra

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-181.331	-143.000	-143.000	-143.000	-143.000	-143.000
lasten	242.753	296.688	298.788	239.020	303.067	269.092
Totaal product	61.421	153.688	155.788	96.020	160.067	126.092

6822030 Bouw- en woningtoezicht (lasten)

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
lasten	366.606	395.510	401.765	402.322	402.887	403.460
Totaal product	366.606	395.510	401.765	402.322	402.887	403.460

6822040 Welstandtoezicht

	werkelijk 2016	begroot 2017	begroot 2018	begroot 2019	begroot 2020	begroot 2021
batens	-84.972	-82.000	-82.000	-82.000	-82.000	-82.000
lasten	203.143	149.780	150.208	151.633	153.079	154.547
Totaal product	118.171	67.780	68.208	69.633	71.079	72.547

Overzicht incidentele baten en lasten per programma.

	<i>lasten</i> 2018	<i>baten</i> 2018	<i>lasten</i> 2019	<i>baten</i> 2019	<i>lasten</i> 2020	<i>baten</i> 2020	<i>lasten</i> 2021	<i>baten</i> 2021
Bestuur en ondersteuning								
6.001.030 Burgerkracht en zelfsturing	130.000		130.000		130.000		130.000	
6.003.040 Verkiezingen	30.000		60.000				30.000	
Veiligheid								
6.140.030 Integraal veiligheidsplan	10.000							
Verkeer, vervoer en waterstaat								
6.210.070 Verkeersveiligheidsprojecten	30.000		30.000		30.000		30.000	
Economie								
6.330.010 Renteopbrengsten verkoop Essent		52.502		39.377				
Sport, cultuur en recreatie								
6.560.030 Bijdrage ZLSM	192.500							
Sociaal domein								
6.610.010 Frictiekostenvergoedingen nieuwe organisatie		75.804						
6.670.010 Regeling combinatiefuncties	14.000		14.000					
6.670.012 Externe projectcoördinator burgerkracht	70.000		70.000					
Bestuur en ondersteuning								
6.922.040 Reservering buitengoed Geul en Maas	35.000		35.000		35.000			
6.922.040 Frictiekosten nieuwe organisatie	75.804							
6.922.040 Kosten implementatie Omgevingswet	100.000							
6.922.040 Verkeersveiligheidsprojecten	30.000		30.000		30.000		30.000	
6.980.010 <i>Mutaties reserves:</i>								
Algemene dekkingsreserve		91.650		60.000		60.000		60.000
Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten		14.000		14.000				
Egalisatiereserve heffingen ondernemers		7.850						
Reserve sociaal domein		200.000		200.000		130.000		130.000
	0	313.500	0	274.000	0	190.000	0	190.000
	717.304	441.806	369.000	313.377	225.000	190.000	220.000	190.000

Overzicht structurele mutaties reserves.

	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>	<i>lasten</i>	<i>baten</i>
	2018	2018	2019	2019	2020	2020	2021	2021
6.980.010 <i>Mutaties reserves:</i>								
Algemene dekkingsreserve		57.096		57.096		57.096		57.096
Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	69.698		69.698		69.698		69.698	
Egalisatiereserve parkeerexploitatie		174.076		155.103		139.873		139.873
	69.698	231.172	69.698	212.199	69.698	196.969	69.698	196.969

Overzicht investeringen gesplitst naar nut.

	<i>boekwaarde 31-dec-2017</i>	<i>vermeerdering</i>	<i>vermindering</i>	<i>afschrijving</i>	<i>aflossing</i>	<i>boekwaarde 31-dec-2018</i>
Immateriële vaste activa						
bijdragen aan activa in eigendom van derden	1.217.282,65			134.702,73		1.082.579,92
Totaal Immateriële vaste activa	1.217.282,65	0,00	0,00	134.702,73	0,00	1.082.579,92
Materiële vaste activa						
<i>Investeringen met een economisch nut</i>						
gronden en terreinen	592.913,64			263,83		592.649,81
woonruimten	84.860,42			25.785,11		59.075,31
bedrijfsgebouwen	9.738.216,97			899.113,07		8.839.103,90
grond, weg -en waterbouwkundige werken	11.511.597,49			474.053,42		11.037.544,07
vervoersmiddelen	45.768,23			27.258,03		18.510,20
machines, apparaten en installaties	385.286,08			207.240,78		178.045,30
overige materiële activa	6.209.729,08			535.360,52		5.674.368,56
gronden uitgegeven in erfpacht	13.613,41					13.613,41
<i>Totaal Investeringen met een economisch nut</i>	<i>28.581.985,32</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>2.169.074,76</i>	<i>0,00</i>	<i>26.412.910,56</i>
<i>Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven</i>						
	16.377.527,66			664.619,63		15.712.908,03
<i>Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>						
grond, weg -en waterbouwkundige werken	6.241.059,23			406.064,04		5.834.995,19
overige materiële activa	1.130.580,33			82.372,65		1.048.207,68
<i>Totaal Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut</i>	<i>7.371.639,56</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>488.436,69</i>	<i>0,00</i>	<i>6.883.202,87</i>
Totaal Materiële vaste activa	52.331.152,54	0,00	0,00	3.322.131,08	0,00	49.009.021,46
Financiële vaste activa						
kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	252.426,76					252.426,76
leningen aan deelnemingen	819.196,00		30.000,00			789.196,00
Totaal Financiële vaste activa	1.071.622,76	0,00	30.000,00	0,00	0,00	1.041.622,76
Voorraden						
niet in exploitatie genomen bouwgronden	1,00					1,00
Totaal Voorraden	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Totaal Activa	54.620.058,95	0,00	30.000,00	3.456.833,81	0,00	51.133.225,14

Reserve- en voorzieningenbeleid.

Op 1 juli 2013 heeft de raad kennis genomen van onze notitie over het reserve- en voorzieningenbeleid. Daarin hebben wij uitgebreid verslag gedaan van alle op dat moment beschikbare reserves en voorzieningen en het daarmee samenhangende beleid. In artikel 11 van de door de raad vastgestelde Financiële verordening gemeente Valkenburg aan de Geul 2017 is bepaald dat het college jaarlijks de reserves en voorzieningen actualiseert in een aparte bijlage bij de begroting. Hierin wordt per reserve/voorziening ingegaan op het doel, de hoogte en de bestemming van de bespaarde rente.

De reserves van de algemene dienst.

1. Algemene reserve.

Doel van de reserve.

Deze reserve versterkt het weerstandsvermogen en vervult zodoende een bufferfunctie. Bij het opstellen van de jaarrekening 2009 is de verkoopopbrengst van de aandelen Essent toegevoegd aan de reserves van de algemene dienst. In totaal ging het daarbij om een bedrag van afgerond € 17,5 miljoen (eerste tranche). Met de toename van dat vermogen moet een meeropbrengst aan rente gecompenseerd worden, die minimaal gelijk is aan het structurele verlies van dividend.

In de goedkeuringsbrief bij de begroting 2011 heeft de Provincie geadviseerd om de verkoopopbrengsten van de aandelen Essent niet te rangschikken onder de reserves van de algemene dienst, maar onder de bestemmingsreserves, omdat onbedoeld de indruk zou kunnen ontstaan dat de raad nog over de Essentopbrengsten zou kunnen beschikken. Dat zou een behoorlijk dekkingprobleem tot gevolg hebben, aldus de toezichthouder. Dat advies is opgevolgd.

De hoogte van de reserve.

De stand van de reserves van de algemene dienst bedraagt per 1 januari 2018 € 3.110.234,-. Dat bedrag is naar onze mening voldoende voor het kunnen opvangen van incidentele risico's.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt in deze planperiode als structureel dekkingmiddel ingezet.

2. Reserve overdracht gelden stichting Herdenking.

Doel van de reserve.

De stichting Herdenking van de Gevallenen van het Verzet is opgeheven. De financiële middelen van die stichting zijn overgegaan naar onze gemeente, met de verplichting dat de jaarlijkse rente-inkomsten van het kapitaal worden ingezet voor onderhoud van het monument en voor de jaarlijkse organisatie van de herdenkingsbijeenkomst.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 132.304,-. In deze planperiode zijn geen mutaties voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingmiddel.

Bestemmingsreserves.

1. Algemene dekkingsreserve.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt hoofdzakelijk ingezet voor de uitvoering van het investeringsprogramma.

De hoogte van de reserve.

De reserve kent per 1 januari 2018 een stand van € 6.888.348,-. Dat bedrag loopt geleidelijk terug tot € 2.180.816,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

2. Investeringsreserve automatisering.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringen op het terrein van de ICT en voor het egaliseren van de kostenplaats ICT. Ingeval de in het beleidsplan gereserveerde middelen voor ICT-investeringen in enig jaar niet worden benut, worden die middelen gereserveerd.

De hoogte van de reserve.

De reserve heeft per 1 januari 2018 een stand van € 970.035,-. Rekening houdende met de uitvoeringskosten van het lopende ICT-plan loopt dat bedrag terug tot € 810.035,- in het planjaar 2021.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

3. Investeringsreserve instandhouding monumenten.

Doel van de reserve.

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van restauratie van monumenten.

De hoogte van de reserve.

Deze reserve kent op 1 januari 2018 een stand van € 7.138,-. In deze planperiode worden geen mutaties van deze reserve voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

4. Investeringsreserve kunst in openbare ruimte.

Doel van de reserve.

De onderhavige reserve wordt ingezet voor de dekking van investeringslasten of voor het incidenteel afdekken van subsidies op het gebied van kunst. De reserve wordt jaarlijks gevoed met 1% van de kapitaalinvesteringen, niet zijnde onderhoudswerken.

De hoogte van de reserve.

Deze reserve kent per 1 januari 2018 een stand van € 97.424,-. In dit begrotingstijdvak worden geen mutaties verwacht.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

5. Exploitatiereserve personeel.

Doel van de reserve.

Doel van deze reserve is om incidentele budgetoverschrijdingen binnen de personeelsbegroting af te dekken. Indien de feitelijke personeelskosten achterblijven bij de vooraf gecalculerde bedragen, wordt die onderuitputting toegevoegd aan deze reserve.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 14.508,-. Vooralsnog voorzien wij in deze planperiode geen mutaties van deze reserve.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

6. Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet om incidentele overschrijdingen binnen de welzijnsbegroting (geheel of gedeeltelijk) af te dekken en om incidentele subsidieverzoeken op het terrein van welzijn te kunnen honoreren. Ingeval de budgetten in de welzijns sfeer in enig jaar niet of niet volledig worden benut, wordt die onderuitputting gereserveerd.

De hoogte van de reserve.

Deze reserve kent per 1 januari 2018 een stand van € 373.320,-. In deze planperiode loopt deze reserve geleidelijk terug tot € 305.320,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

7. Egalisatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor het opvangen van de lokale effecten van het BTW-Compensatiefonds (BCF). Indien geen tegenvallers optreden, zullen wij deze reserve inzetten voor eventuele tegenvallers in het kader van de Vpb-plicht.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 133.079,-. Deze reserve loopt terug tot € 93.079,- per 1 januari 2019. Daarna worden geen mutaties meer voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

8. Reserve milieuactiviteiten.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de (gehele of gedeeltelijke) afdekking van kapitaallasten van investeringen in de milieusfeer.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 143.704,-. Wij voorzien geen mutaties van deze reserve in de komende planperiode.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

9. Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de gehele of gedeeltelijke dekking van de (kapitaallasten) van investeringen in de infrastructuur op de kop Cauberg (parkeerplaatsen, toegangswegen e.d.).

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 1.092.778,-. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 1.171.570,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele vervangingsinvesteringen en groot onderhoud.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

10. Reserve opbrengst aandelen Essent.

Doel van de reserve.

De bespaarde rente van deze bestemmingsreserve wordt ingezet voor het opvangen van de budgettaire gevolgen van de vervallen dividenduitkering.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 13.751.098,-. Dat bedrag loopt terug tot € 11.711.098,- per 1 januari 2019. Daarna zijn geen mutaties meer voorzien.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

11. Exploitatiereserve ondergrondse parkeergarage.

Doel van de reserve.

Bij de behandeling van de begroting 2011 heeft de raad besloten om de investeringsreserve ondergrondse parkeergarage op te heffen en de vrijgevallen middelen toe te voegen aan de exploitatiereserve ondergrondse parkeergarage. De reserve wordt ingezet om de exploitatietekorten van de parkeergarage in de eerste jaren op te vangen. Indien de feitelijke parkeerexploitatie in positieve zin van de voorcalculatie afwijkt, dan komt dat voordeel ten gunste van deze bestemmingsreserve.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 1.856.920,-. Dat bedrag zal geleidelijk teruglopen tot € 1.047.995,- eind 2021.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

12. Egalisatiereserve heffingen ondernemers.

Doel van de reserve.

Bij de behandeling van de kadernota 2015 heeft de raad besloten om vanaf het planjaar 2016 geen bedragen meer aan deze reserve toe te voegen. Het vrijgevallen structurele bedrag is ingezet voor de gedeeltelijke dekking van de investeringslasten van het Walramplein.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 7.850,-. Dat bedrag wordt in 2018 ingezet.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

13. Reserve sociaal domein.

Doel van de reserve.

Bij de behandeling van de financiën rondom de 3 decentralisaties heeft de raad besloten om de budgetten, die het rijk voor de uitvoering van die extra taken beschikbaar stelt, te oormerken. Zodoende is er een reserve sociaal domein ingesteld, die een egaliserend karakter heeft. Voordelige verschillen worden aan die reserve toegevoegd, budgetoverschrijdingen komen ten laste van deze reserve. De egalisatiereserves WMO en sociale uitkeringen zijn opgeheven. Overeenkomstig het besluit van de raad zijn de vrijgevallen middelen toegevoegd aan de reserve sociaal domein.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 6.366.728,-. Dat bedrag loopt geleidelijk terug tot € 4.826.728,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt als structureel dekkingsmiddel ingezet.

14. Reserve groot onderhoud parkeergarage.

Doel van de reserve.

Deze reserve wordt ingezet voor de bekostiging van groot onderhoud van de parkeergarage. Het bedrag, dat jaarlijks aan deze reserve gedoteerd wordt, is afgeleid van de investeringskosten. Kosten van groot onderhoud worden direct ten laste van deze reserve gebracht.

De hoogte van de reserve.

De stand van deze reserve bedraagt op 1 januari 2018 € 95.011,--. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 258.409,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze reserve wordt als structureel dekkingsmiddel ingezet.

Voorzieningen.

1. Voorziening dubieuze debiteuren.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2018 € 388.855,-. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

2. Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2018 € 169.115,-. De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

3. Voorziening onderhoud kinderdagverblijf.

Doel van de voorziening.

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de begroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2018 een stand van € 67.842,-. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 90.802,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

4. Voorziening onderhoud gebouwen.

Doel van de voorziening.

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk.

Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2018 een stand van € 598.836,-. Rekening houdende met het verloop van de meerjarige onderhoudsplanning loopt dat bedrag iets terug en wel tot € 596.876,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

5. Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen.

Doel van de voorziening.

De jaarlijkse onderhoudskosten fluctueren sterk. Om te voorkomen dat de meerjarenbegroting hierdoor een sterk wisselend beeld te zien geeft, is op basis van een meerjarige onderhoudsplanning berekend welk (gelijkblijvend) bedrag jaarlijks aan de voorziening gedoteerd moet worden. De onderhoudskosten worden vervolgens direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2018 een stand van € 449.852,-. Rekening houdende met de onderhoudsplanning loopt dat bedrag in deze planperiode terug tot € 411.127,- eind 2021. Het restantbedrag kan dan vrijvallen ten gunste van de voorziening Polfermolen.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

6. Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet voor het afboeken van oninbare vorderingen.

De hoogte van de voorziening.

De stand van deze voorziening bedraagt op 1 januari 2018 € 174.137,-. In deze planperiode worden geen mutaties geraamd.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

7. Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening is in 2011 ingesteld ter dekking van de onderhoudskosten van de parkeerplaats Oud Valkenburg. De onderhoudskosten worden direct op de voorziening in mindering gebracht.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent op 1 januari 2018 een stand van € 40.700,-. Op basis van de huidige inzichten vinden er in deze planperiode geen mutaties plaats.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel.

8. Voorziening pensioenen wethouders.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening moet ingevolge de Begrotingsvoorschriften worden gevormd voor het opvangen van de pensioenafspraken van voormalige wethouders.

De hoogte van de voorziening.

Op basis van gemaakte actuariële berekeningen is een voorziening gevormd voor het opvangen van de kosten van pensioenverplichtingen. Deze voorziening, die jaarlijks wordt geactualiseerd, kent per 1 januari 2018 een stand van € 1.574.844,-.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente van deze voorziening wordt ingezet als dekkingsmiddel.

9. Voorziening rioolheffing.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet om het taakveld "Riolering" budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de rioolheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

De hoogte van de voorziening.

De voorziening kent per 1 januari 2018 een stand van € 1.912.296,-. Dat bedrag loopt geleidelijk op tot € 3.163.139,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Zodra het nieuwe GRP door de raad is vastgesteld, zullen deze bedragen geactualiseerd worden.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt gereserveerd.

10. Voorziening afvalstoffenheffing.

Doel van de voorziening.

Deze voorziening wordt ingezet om de taakvelden “Afval” budgettair neutraal te laten verlopen. Dit compartiment van de begroting mag geen financiële gevolgen hebben voor het saldo van de algemene dienst, omdat bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing het principe van 100%-kostendekking wordt toegepast.

De hoogte van de voorziening.

Deze voorziening kent per 1 januari 2018 een stand van € 2.355.504,-. Dat bedrag loopt geleidelijk af tot € 1.924.477,- in het laatste jaar van dit begrotingstijdvak. Bij het in beeld brengen van het verloop van deze reserve is gerekend met een tarief van € 120,- per perceel.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt gereserveerd.

11. Voorziening Polfermolen.

Doel van de voorziening.

Bij de behandeling van de kadernota 2017 heeft de raad besloten om eind 2020 te stoppen met de exploitatie van de Polfermolen. Rekening houdende met de dan nog resterende boekwaarde en met de sloop- en frictiekosten is met de kennis van dit moment een voorziening nodig in de orde van grootte van € 4 miljoen.

De hoogte van de voorziening.

Deze voorziening kent per 1 januari 2019 een stand van € 4.000.000,-. In 2020 wordt deze voorziening ingezet.

De bestemming van de bespaarde rente.

De bespaarde rente over deze voorziening wordt ingezet als algemeen dekkingsmiddel.

Recapitulatie:

	<i>Per 1/1/2018</i>	<i>Per 31/12/2021</i>
Algemene reserves	3.242.538,-	3.242.538,-
Bestemmingsreserves	31.797.940,-	22.667.823,-
Voorzieningen	7.731.981,-	8.534.072,-
<i>Totaal</i>	<i>42.772.459,-</i>	<i>34.444.433,-</i>

Meerjarig verloop reserves en voorzieningen.

	Saldo eind 2017	Mutaties 2018	Saldo eind 2018	Mutaties 2019	Saldo eind 2019	Mutaties 2020	Saldo eind 2020	Mutaties 2021	Saldo eind 2021
<u>Reserves van de algemene dienst</u>									
1 Algemene reserve	3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76		3.110.233,76
2 Reserve overdracht gelden stichting Herdenking	132.304,41		132.304,41		132.304,41		132.304,41		132.304,41
Totaal	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17	0,00	3.242.538,17
<u>Bestemmingsreserves</u>									
1 Algemene dekkingsreserve	6.888.347,97	-3.559.803,85	3.328.544,12	-117.096,00	3.211.448,12	-117.096,00	3.094.352,12	-913.536,00	2.180.816,12
2 Investeringsreserve automatisering	970.034,53	-160.000,00	810.034,53		810.034,53		810.034,53		810.034,53
3 Investeringsreserve instandhouding monumenten	7.138,23		7.138,23		7.138,23		7.138,23		7.138,23
4 Investeringsreserve kunst in openbare ruimte	97.423,55		97.423,55		97.423,55		97.423,55		97.423,55
5 Exploitatiereserve personeel	14.508,14		14.508,14		14.508,14		14.508,14		14.508,14
6 Exploitatiereserve welzijnsactiviteiten	373.320,16	-54.000,00	319.320,16	-14.000,00	305.320,16		305.320,16		305.320,16
7 Egalisatiereserve effecten BTW-Compensatiefonds	133.078,85	-40.000,00	93.078,85		93.078,85		93.078,85		93.078,85
8 Reserve milieuactiviteiten	143.703,73		143.703,73		143.703,73		143.703,73		143.703,73
9 Investeringsreserve infra e.d. kop Cauberg	1.092.777,83	-130.302,00	962.475,83	69.698,00	1.032.173,83	69.698,00	1.101.871,83	69.698,00	1.171.569,83
10 Reserve opbrengst aandelen Essent	13.751.097,88	-2.040.000,00	11.711.097,88		11.711.097,88		11.711.097,88		11.711.097,88
11 Exploitatiereserve ondergrondse parkeergarage	1.856.920,00	-374.076,00	1.482.844,00	-155.103,00	1.327.741,00	-139.873,00	1.187.868,00	-139.873,00	1.047.995,00
12 Egalisatiereserve heffingen ondernemers	7.850,00	-7.850,00	0,00		0,00		0,00		0,00
13 Reserve sociaal domein	6.366.728,12	-1.080.000,00	5.286.728,12	-200.000,00	5.086.728,12	-130.000,00	4.956.728,12	-130.000,00	4.826.728,12
14 Reserve groot onderhoud parkeergarage	95.011,00	9.294,00	104.305,00	50.526,00	154.831,00	51.789,00	206.620,00	51.789,00	258.409,00
Totaal	31.797.939,99	-7.436.737,85	24.361.202,14	-365.975,00	23.995.227,14	-265.482,00	23.729.745,14	-1.061.922,00	22.667.823,14
<u>Voorzieningen</u>									
1 Voorziening dubieuze debiteuren	388.855,07		388.855,07		388.855,07		388.855,07		388.855,07
2 Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken	169.115,24		169.115,24		169.115,24		169.115,24		169.115,24
3 Voorziening onderhoud kinderdagverblijf	67.842,28	5.740,00	73.582,28	5.740,00	79.322,28	5.740,00	85.062,28	5.740,00	90.802,28
4 Voorziening onderhoud gebouwen	598.836,00	-29.227,00	569.609,00	140.869,00	710.478,00	-196.123,00	514.355,00	82.521,00	596.876,00
5 Voorziening onderhoud sportcentrum Polfermolen	449.851,84	136.563,00	586.414,84	153.839,00	740.253,84	89.983,00	830.236,84	-419.110,00	411.126,84
6 Voorziening niet-WWB-debiteuren sociale zaken	174.136,78		174.136,78		174.136,78		174.136,78		174.136,78
7 Voorziening onderhoud parkeerplaats Oud Valkenburg	40.700,00		40.700,00		40.700,00		40.700,00		40.700,00
8 Voorziening pensioenen wethouders	1.574.844,00		1.574.844,00		1.574.844,00		1.574.844,00		1.574.844,00
9 Voorziening rioolheffing	1.912.295,80	272.536,42	2.184.832,22	306.708,35	2.491.540,57	328.753,91	2.820.294,48	342.844,30	3.163.138,78
10 Voorziening afvalstoffenheffing	2.355.503,86	-95.163,84	2.260.340,02	-85.683,09	2.174.656,93	-122.465,63	2.052.191,30	-127.714,51	1.924.476,79
11 Voorziening Polfermolen	0,00	4.000.000,00	4.000.000,00		4.000.000,00	-4.000.000,00	0,00		0,00
Totaal	7.731.980,87	4.290.448,58	12.022.429,45	521.473,26	12.543.902,71	-3.894.111,72	8.649.790,99	-115.719,21	8.534.071,78
Totaal der reserves en voorzieningen	42.772.459,03	-3.146.289,27	39.626.169,76	155.498,26	39.781.668,02	-4.159.593,72	35.622.074,30	-1.177.641,21	34.444.433,09

